

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

PLENARA C.C. AL P.C.R.

Biblioteca Jud. Ploiești
SALA DE LECTURĂ

Eveniment de mare însemnătate
pentru definirea direcțiilor
fundamentale ale dezvoltării
actuale a societății românești

PLENARA LĂRGITĂ A COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

**În cadrul plenarei
tovarășul
NICOLAE CEAUȘESCU
a prezentat expunerea**
*Cu privire la stadiul actual
al edificării socialismului
în țara noastră,
la problemele teoretice,
ideologice
și activitatea politică,
educativă
a partidului*

Contribuție creatoare, de înaltă valoare științifică, la îmbogățirea teoriei și practicii construcției socialiste

AU FOST DEMONSTRATE, o dată mai mult și cu o deosebită strălucire, inepuizabilele resurse de creație științifică ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, capacitatea sa de a elabora teze teoretice originale de o mare profunzime, de a propune soluții practice realiste și îndrăznețe problemelor mereu noi cu care se confruntă societatea noastră în mersul ei spre făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Este ceea ce rezultă cu toată claritatea din magistrala Expunere pe care a făcut-o la Plenara lărgită a Comitetului Central al partidului, document de o excepțională însemnătate pentru toate domeniile gândirii și activității politice, economice și sociale. Consacrată analizei stadiului actual al edificării socialismului în țara noastră, problemelor teoretice, ideologice și activității politice, educative a partidului, ampla expunere, cu cele XV capitole ale sale, este completată armonios de cuvântarea vibrantă rostită la încheierea lucrărilor plenarei. Formînd un tot, de o inestimabilă valoare pentru progresul multilateral al societății noastre, pentru mersul ei continuu ascendent, ambele cuvîntări cuprind o uriașă bogăție de idei novatoare, ale căror sensuri și implicații abia urmează să fie descifrate și aprofundate de gîndirea teoretică, revoluționară. Este o datorie stringentă mai ales că numai din analiza temeinică a realității, urmînd exemplul secretarului general al partidului, putem să tragem concluziile teoretice și practice pentru activitatea viitoare.

Pe de altă parte, așa cum se și subliniază în Expunere, se înregistrează o anumită rămînere în urmă a activității teoretice, ideologice, față de dezvoltarea forțelor de producție, față de schimbările în structura socială și în relațiile de producție. Sîntem perfect conștienți că această apreciere se adresează deopotrivă și publicisticii economice și sîntem ferm hotărîți să facem toate eforturile pentru a ne ridica la nivelul înaltelor exigențe ale etapei actuale, pentru a contribui, cu toate mijloacele și forțele care ne stau la îndemînă, la afirmarea noului în gîndirea teoretică, la acțiunea conștientă în direcția perfecționării noii societăți. „Este necesar, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, să acordăm mai multă atenție activității teoretice, ideologice, generalizării experienței construcției socialiste, acționînd cu hotărîre pentru promovarea noului în toate sectoarele... trebuie să dăm la o parte tot ce este vechi și nu mai corespunde și să facem loc noului, să acționăm în mod conștient în direcția înnoirii societății”. Este, pentru întreaga publicistică economică, o îndrumare și o sarcină de cea mai mare însemnătate, pentru a cărei îndeplinire nu ne vom precupeți forțele. În acest context apare ca deosebit de prețioasă propunerea avansată de secretarul general al partidului de a se elabora un program amplu de activitate teoretică, ideologică, de analiză în spiritul concepției materialist-dialectice, a tuturor fenomenelor interne și internaționale, pentru a putea trage concluziile corespunzătoare

pentru activitatea viitoare. Elaborarea unui asemenea program ar veni evident și în sprijinul cercetării și publicisticii economice cărora le-ar lărgi considerabil orizonturile și le-ar sistematiza eforturile.

Răspunzînd chiar acestor cerințe de studiere aprofundată a realităților, Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu analizează cu deosebită atenție felul cum s-au dezvoltat forțele de producție, stadiul actual al economiei românești și locul ei în economia mondială. O scurtă retrospectivă ne dă imaginea succesorilor de importanță istorică pe care poporul nostru le-a reperutat sub conducerea înțeleaptă a partidului. Așa cum precizează secretarul general al partidului, și cum atestă cifrele, România este astăzi de 15 ori mai bogată decît în 1950, anul cînd a început primul plan cincinal. Mai elocvent este faptul că fondurile fixe — care constituie baza dezvoltării societății — sînt de 9 ori mai mari decît în 1950. „Deci, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, ceea ce s-a realizat în secole și secole de dezvoltare economică a poporului nostru, în numai 30 de ani orinduirea socialistă a reușit să mărească de peste 9 ori”.

În acest context, referindu-se la o serie de teze de peste hotare care pun la îndoială experiența României, secretarul general al partidului a demonstrat cu rigoare științifică faptul că tocmai industrializarea socialistă a stat la temelia progreselor pe care le-am înregistrat. „Dacă România, trecînd pe calea construcției socialiste, nu ar fi acționat pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pentru realizarea unei industrii moderne pe baza tehnicii celei mai avansate, ar fi rămas în continuare o țară slab dezvoltată, dependentă de țările industrializate”. Și, în continuarea analizei procesului de dezvoltare a economiei românești în anii construcției socialiste, este relevant faptul că tocmai dezvoltarea puternică a industriei, amplasarea ei rațională în toate județele țării au constituit și constituie factorul esențial al victoriei socialismului, că ele au stat și la baza revoluției agrare, a transformării revoluționare a structurii sociale a țării, a înlăturării revoluției culturale, a înfloririi științei, învățămîntului și culturii și — scop fundamental al întregii politici a partidului — a creșterii necontenite a nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii. Datele prezentate de secretarul general al partidului atestă convingător aceste legături indisolubile și, așa cum concluzionează tovarășul Nicolae Ceaușescu „Viața demonstrează cu putere că numai dezvoltarea forțelor de producție asigură condițiunile necesare pentru ridicarea nivelului de viață al poporului, pentru progresul științei, învățămîntului, culturii, pentru un grad superior de civilizație al întregii societăți, numai pe această bază se asigură întărirea forței materiale și spirituale a patriei, independența și suveranitatea ei”.

În acest cadru, de o mare rigoare și profund științifică este analiza pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o face asupra dez-

voltării stadiale a economiei românești, ca și, în general, din punct de vedere teoretic, asupra clasificării diferitelor state în funcție de nivelul dezvoltării lor. Plecând în 1950 din grupul țărilor cele mai sărace, cu un venit pe locuitor de circa 100 dolari, ne aflăm astăzi în grupa țărilor în curs de dezvoltare cel mai bine situate, cu un venit național de peste 1 500 dolari pe locuitor. Comparându-ne cu grupul țărilor mediu dezvoltate, dacă în 1950 venitul României pe locuitor era de 15—20 ori mai mic, decît al acestora, astăzi este de cel mult 4—5 ori mai mic. Am redus mult decalajul dintre țările dezvoltate și patria noastră, dar „mai rămîne desigur încă un drum lung de străbătut“.

Venitul național, preciza însă secretarul general al partidului, este numai un parametru pentru definirea nivelului de dezvoltare a unei țări, expresiv dar nu suficient. Cu viziunea științifică, sistemică, ce caracterizează analizele tovarășului Nicolae Ceaușescu, în Expunere se subliniază că trebuie să avem în vedere dezvoltarea generală, echilibrată a economiei naționale, a diferitelor ramuri și sectoare, precum și dezvoltarea științei, învățămîntului, culturii. „Luînd acești factori, și alții, în considerație, putem spune că România a depășit în multe domenii caracteristicile unei țări în curs de dezvoltare. Societatea socialistă românească se caracterizează printr-o dezvoltare multilaterală economică, științifică, culturală, și în ce privește nivelul de trai general al poporului“.

Puternica dezvoltare a economiei în anii de pînă acum a constituit o bază trainică pentru trecerea la o nouă etapă a progresului nostru al cărei obiectiv, definit de cel de al XII-lea Congres al partidului, îl constituie realizarea unei noi calități a muncii și vieții în societatea noastră. Cu o deosebită clarviziune este schițată în expunere perspectiva economiei românești care se va baza pe o industrie modernă, puternic dezvoltată, pe o agricultură modernă de înaltă productivitate, România continuînd să rămînă și în viitor o țară industrial-agrară.

Dar trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare, în grupa țărilor mediu dezvoltate nu va schimba orientarea de bază a economiei noastre. Cheia succeselor de pînă acum, reiese cu deosebită claritate din Expunerea secretarului general, este acumularea înaltă care constituie baza dezvoltării forțelor de producție, a nivelului de civilizație generală a țării, iar înfăptuirea obiectivelor Programului partidului, a hotărîrilor Congresului al XII-lea impune continuarea acestei orientări. „Se poate afirma cu deplin teamei, sublinia secretarul general al partidului, reluînd o teză de maximă importanță teoretică și practică, a cărei aplicare a și determinat, de altfel, nivelul de dezvoltare pe care l-am atins, că hotărîtor pentru viitorul unui popor nu este nivelul consumului înalt, a totalității venitului național, ci nivelul acumulării, alocării unei părți însemnate a venitului național pentru dezvoltarea economico-socială a țării“ mai ales că „numai asigurînd un nivel înalt al acumulării și al reproducției socialiste lărgite vom crea și condițiile necesare ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a poporului“. Sînt, așa cum spuneam, teze teoretice de cea mai mare importanță, a căror justete a fost verificată pe deplin de propria noastră experiență ca și de experiența altor țări. Desigur, arăta secretarul general al partidului, nu trebuie neglijată nici creșterea eficienței acumulării, a tuturor investițiilor, sporirea rentabilității economice. De altfel, alături de creșterea productivității muncii, a producției nete industriale și a producției agricole, de valorificarea maximă a produselor românești pe piața externă, sporirea eficienței investițiilor se înscrie printre principalele orientări calitative ale actualului cincinal.

Adept convins și promotor consecvent al noului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a argumentat din nou, cu o deosebită forță de convingere, faptul că lupta dintre vechi și nou continuă și va continua să se manifeste și în comunism, constituînd forța motrice a progresului societății omenești. În strînsă legătură cu lupta dintre vechi și nou este considerată și problema contradicțiilor: „Legea dialectică a luptei contrariilor, contradicțiile, se manifestă și în socialism și se vor manifesta, fără îndoială, într-o formă sau alta și în societatea comunistă. Contradicții există și vor continua să apară în orice societate. Ele nu se pot

soluționa printr-o atitudine de negare, ci prin studierea și înțelegerea cauzelor ce le generează și, pe această bază, prin acțiunea conștientă pentru înlăturarea vechilor stări de lucruri și promovarea cutezătoare a noului“.

Cu același spirit dialectic, înnoitor, abordează tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea sa și alte probleme fundamentale ale societății românești — dezvoltarea proprietății socialiste, adîncirea continuă a democrației socialiste, creșterea rolului conducător al partidului, raportul dintre partid și stat, dezvoltarea națiunii socialiste etc., aducînd numeroase contribuții de inestimabilă valoare teoretică și practică la îmbogățirea teoriei edificării societății socialiste, cu rezolvări originale, izvorite din specificul și necesitățile societății românești în actuala sa etapă de dezvoltare. De altfel, așa cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu „Nu există un model pentru construcția socialistă. Legitățile generale se aplică în mod diferit de la o țară la alta, de la o etapă la alta a dezvoltării economico-sociale“.

În viziunea secretarului general al partidului nostru proprietatea socială, proprietatea întregului popor nu trebuie și nu poate fi identificată cu proprietatea de stat, deoarece statul, ca atare, nu trebuie să fie proprietar în sensul juridic al cuvîntului, ci doar un instrument în mîna clasei muncitoare pentru înfăptuirea organizată a dezvoltării economico-sociale. Departele de a avea un caracter pur teoretic, abstract, această concepție implică numeroase și importante aspecte practice. Oamenii muncii, care ei înșiși sînt proprietari, care trebuie, în această calitate, să poarte direct răspunderea pentru păstrarea și apărarea proprietății, pentru dezvoltarea și fructificarea ei cu cele mai bune rezultate, ar putea și ar trebui să aibă și o participare directă la dezvoltarea mijloacelor de bază, a mijloacelor de producție. În acest sens, a fost emisă ipoteza ca o parte din patrimoniul întreprinderii să aparțină oamenilor muncii pe baza participării fiecăruia cu o contribuție corespunzătoare, care le-ar da și dreptul să primească anual un anumit beneficiu în afara celorlalte drepturi. Aceasta, spunea secretarul general al partidului, ca și retribuirea în raport cu rezultatele obținute, ar da dimensiuni mai concrete calității de proprietar a oamenilor muncii, le-ar întări răspunderea, preocuparea pentru buna desfășurare a activității economice, pentru autoconducere și auto-gestiune.

Iar faptul că oamenii muncii sînt adevărații stăpîni ai avuției naționale, organizatorii întregii activități de producție, constituie fundamentul trainic al democrației noastre socialiste, muncitorești. Datorită acțiunii perseverente a partidului, a secretarului său general, dispunem în prezent de un sistem democratic unic în felul său, în care reprezentanții maselor populare hotărîsc asupra destinului țării, asupra căilor de înfăptuire a Programului partidului, asupra întregii politici interne și externe a țării. Dar, atrăgea atenția tovarășul Nicolae Ceaușescu, „în perspectiva dezvoltării societății noastre va trebui să veghem permanent la perfecționarea continuă a cadrului democratic de participare nemijlocită a oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor, la conducerea tuturor sectoarelor de activitate“.

Statul socialist, ca reprezentant suprem al proprietarilor și producătorilor, ca organizator al vieții comune a întregii națiuni nu se contrapune în nici un fel organismelor democrației noastre muncitorești ci, din contra, activitatea lor se îmbină și trebuie să se îmbine în mod armonios. În același sens, atrăgea atenția secretarul general al partidului, o atenție deosebită trebuie acordată planificării dezvoltării economico-sociale, pornindu-se de la imbinarea răspunderii consiliilor oamenilor muncii, adunărilor generale pentru stabilirea planurilor în fiecare unitate cu asigurarea unor proporții corespunzătoare la nivel național care să asigure dezvoltarea continuă a forțelor de producție utilizarea rațională a resurselor, sporirea avuției naționale și ridicarea bunăstării oamenilor muncii. Și din această perspectivă se impune, desigur, așa cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu, să asigurăm întărirea continuă a statului și organelor sale pentru a-și putea îndeplini în toate domeniile rolul de organizator în dezvoltarea economico-socială, în asigurarea muncii pașnice, în construcția socialistă, în apărarea independenței și

suveranității țării, extinzînd, în același timp, formele de concurență între organismele democrației muncitorești și organele statului care trebuie să se completeze reciproc pentru a da un caracter tot mai democratic societății noastre.

De o majoră importanță pentru întreaga noastră viață politică este precizarea pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut-o cu privire la raportul dialectic ce se stabilește între partidul comunist și statul socialist. Partidul comunist reprezintă forța politică conducătoare a întregii noastre societăți, care, slujind neabătut interesele supreme ale națiunii, și-a cîștigat încrederea și dragostea maselor largi populare. Partidul reprezintă și va reprezenta și în viitor centrul vital al funcționării societății noastre, care dinamizează energiile creatoare ale întregului popor. Dar, sublinia secretarul general al partidului, „**rolul conducător al partidului în societatea noastră socialistă nu înlocuiește în nici o împrejurare organele de stat, nu diminuează și nu poate să diminueze sub nici o formă răspunderea organelor de stat în fața legilor și a poporului, iar întrebarea cine are un rol mai important în societate, partidul sau statul, nici nu ar trebui să se pună**”. Cit privește partidul comunist, ca orice organism social, pentru a-și putea îndeplini misiunea sa de înaltă răspundere de forță politică conducătoare, trebuie să se perfecționeze în pas cu marile transformări sociale, revoluționare, iar funcțiile, rolul și formele sale de organizare și activitate vor suferi modificări în funcție de etapele istorice de dezvoltare a societății socialiste și comuniste românești.

Convingerile profund revoluționare ale secretarului general al Partidului Comunist Român, încrederea sa nestrămutată în socialism ca viitorul luminos al omenirii, sînt o dată mai mult relevate în Expunerea pe care a prezentat-o Plenarei. Socialismul, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, este singura orînduire ce deschide calea omenirii spre lichidarea inegalităților sociale și naționale, a întronării dreptății sociale și naționale. „**Greutățile apărute nu sînt legate de socialism, de prea mult socialism, ci de abateri și greșeli, de încălcarea unor sau altora din principiile de bază ale socialismului, din nesocotirea unor legități generale sau a realităților dintr-o țară sau alta**”. Concluzia logică este că edificarea societății socialiste trebuie să se facă numai în strînsă legătură cu realitățile din fiecare țară, iar „**succesele obținute de poporul nostru demonstrează tocmai justetea politicii partidului nostru de aplicare creatoare a legităților generale la condițiunile concrete din România**”.

O analiză de mare rigoare științifică a întreprins tovarășul Nicolae Ceaușescu asupra situației internaționale. Dezvoltînd teze și evaluări făcute anterior și a căror valabilitate a fost pe deplin demonstrată de evoluția evenimentelor, secretarul general al partidului, eminent om politic a cărui clarviziune este larg recunoscută pe plan mondial, arăta că s-a ajuns la o încordare deosebit de gravă care a dus la creșterea pericolelor de noi conflicte militare, inclusiv de izbucnire a unui nou război mondial. Tocmai de aceea, în momentul de față, problema centrală a vieții internaționale o constituie lupta pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru trecerea la dezarmare și, în primul rînd, la dezarmarea nucleară, pentru o pace trainică în lume. Dar, în egală măsură, este greu de vorbit de realizarea unei lumi a colaborării pașnice și de stabilitate economică, fără lichidarea subdezvoltării și realizarea unei noi ordini economice internaționale. Cele două chestiuni majore care preocupă lumea contemporană se află într-o strînsă interdependență, deoarece oprirea cursei înarmărilor ar crea condiții pentru facilitarea soluționării problemelor subdezvoltării, ceea ce, la rîndul său, ar influența favorabil stabilitatea economică și politică în lume.

În orice caz, apreciază secretarul general al partidului nostru, alături de contradicția dintre socialism și capitalism care continuă să se manifeste într-o formă sau alta, s-a dezvoltat o contradicție nouă, care se accentuează continuu, ca urmare a împărțirii lumii în țări dezvoltate și țări în curs de dezvoltare, între țări bogate și țări sărace. În același timp, în viața internațională se confruntă două tendințe diametral opuse: pe de o parte, politica imperialistă, de forță și dictat, de menținere și reîmpărțire a zonelor de influență, de accentuare a cursei înarmărilor; pe de altă parte, orientarea tot mai puternică spre o politică nouă care să pună capăt folosirii și amenințării cu forța, dictatului,

zonelor de influență, cursei înarmărilor, să asigure dezvoltarea independentă a popoarelor.

În această complexă situație politică apare de deosebită clarviziune și realism științific, caracterizarea originală făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu: „**Sintem, de fapt, într-o perioadă de reasezare a raportului de forțe, de realizare a unui nou echilibru mondial între diferite state și grupări de state. Se poate aprecia că noul echilibru se va baza pe o mai mare diversitate a centrelor de putere, va ține mai mult seama de rolul lumii a treia, al țărilor mici și mijlocii, al țărilor în curs de dezvoltare și țărilor nealiniate. Pentru a fi viabil, noul raport de forțe și noul echilibru trebuie să se bazeze pe principii de egalitate, de respect al independenței și neamestec în treburile interne ale altor popoare**”.

Situația complexă din viața politică internațională este însoțită, așa cum reiese din Expunere și de o situație economică grea, de o criză economică mondială. Tocmai pentru depășirea acestei crize ar fi necesar să se renunțe la orice măsuri economice discriminatorii, la politica sancțiunilor economice împotriva unor țări sau grupări de țări; să se renunțe la dobinzile înalte, participarea la diviziunea internațională a muncii fiind o necesitate obiectivă pentru toate națiunile. Tocmai în acest spirit constructiv, pornind de la realitățile lumii contemporane, România își dezvoltă relațiile cu toate țările lumii. Dar, preciza secretarul general al partidului, „**Viața, evenimentele demonstrează cu putere de netăgăduit că dezvoltarea unor relații de colaborare pașnică între toate statele lumii se poate realiza numai pe baza principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, respectării dreptului fiecărui popor la dezvoltare liberă, fără nici un amestec din afară, a dreptului fiecărei națiuni de a-și alege orînduirea socială pe care o dorește**”. Sînt, de altfel, principiile pentru a căror deplină afirmare România, președintele său, militează cu toată consecvența bucurîndu-se de cea mai înaltă apreciere în rîndul popoarelor, al forțelor progresiste din întreaga lume.

Dînd Expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu cea mai înaltă apreciere și subliniind valoarea sa politică și ideologică pentru etapa actuală și dezvoltarea economico-socială și pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism, Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. a hotărît că aceasta să fie supusă Conferinței Naționale a partidului spre dezbateri și adoptare ca document programatic al partidului. De altfel, chiar plenara actuală, bazîndu-și dezbaterile pe ideile de majoră importanță cuprinse în Expunere s-a transformat, așa cum aprecia secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită la încheierea lucrărilor, „**într-o adevărată dezbateră a căilor de dezvoltare în continuare a societății noastre socialiste, de generalizare a experienței și practicii construcției socialiste românești**”. Dezbaterile ca și hotărîrile adoptate au pus din nou în evidență unanimitatea partidului, faptul că partidul nostru comunist este mai unit și mai puternic ca oricînd, că este hotărît să rămîna un partid revoluționar care să dea permanent noi și noi perspective poporului nostru, să-l conducă victorios spre societatea comunistă. Totodată, plenara a constituit un prilej pentru manifestarea profundului atașament al comunistilor, al întregului popor, al dragostei și înaltei lor stime față de conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Înaltele calități de om politic, cu vocație internațională și internaționalistă, de militant revoluționar, de conducător patriot al poporului său, de cunoscător profund al realităților interne și internaționale și-au spus din nou cuvîntul prin excepționala Expunere ținută în fața Plenarei lărgite a Comitetului Central al partidului. Acum în întreaga țară oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate sau de profesie, își exprimă deplina adevărată față de ideile înnoitoare cuprinse în această istorică Expunere. Ne alăturăm și noi voința voinței întregului popor de a face din România socialistă o țară mai bogată, cu un nivel mai înalt de civilizație, de a-i apăra cuceririle revoluționare, independența și suveranitatea.

Nicoară IONESCU

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ - aport sporit la dezvoltarea economico-socială a țării

PENTRU TOȚI CEI CARE ACTIVEAZĂ în domeniul cercetării științifice, proiectării, ingineriei tehnologice, pentru toți cei care, într-un mod sau altul, în diferite domenii de activitate — institute de cercetare, ministere, centrale, întreprinderi — participă nemijlocit la crearea și asimilarea noutăților științifice și tehnice în producție, recenta plenară a Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, ale cărei lucrări s-au desfășurat sub președinția tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, a constituit un eveniment cu profunde semnificații. Într-o atmosferă de larg angajament profesional și politic față de destinele științei românești, raportându-se creator, constructiv la sarcinile de dezvoltare economico-socială de însemnătate majoră prevăzute pentru actualul cincinal, plenara a oferit cadrul propice pentru analiza riguroasă, cu înaltă responsabilitate, a activității de cercetare desfășurată în anii 1981 și 1982. Au fost înregistrate, în acest răstimp relativ scurt, rezultate valoroase; cadrele de cercetare, cuprinse în felurile sisteme organizatorice din rețeaua de profil, au realizat și introdus în fabricație peste 2500 tipuri de mașini, utilaje, aparate și instalații, circa 900 de materiale și bunuri de consum, au fost aplicate în producție peste 750 de tehnologii.

Semnificativ este faptul că prin noutățile tehnice realizate, cercetarea a răspuns concret cerințelor actualei etape de dezvoltare economică: au fost imaginate unele soluții originale privind utilizarea resurselor neconvenționale de energie — energie geotermală, solară, eoliană și marină; s-au făcut pași concreți în direcția atragerii în mare măsură în circuitul economic a cărbunilor inferiori, a nisipurilor și sisturilor bituminoase, a carburanților sintetici, substanțe care pot înlocui fițelul ca sursă primară de energie, contribuind astfel nemijlocit la degravarea facturii petroliere a țării. Dar nu numai obiectivele vizând lărgirea bazei de materii prime și energetice — deși acestea au un caracter prioritar — au reprezentat obiectul de studiu al celor peste 240 000 de lucrători ce acționează în acest domeniu. Paleta obiectivelor de cercetare este cu mult mai bogată, iar acest lucru poate fi pus în evidență chiar și numai la o analiză a programelor specifice de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și asimilare în producție, elaborate și aflate sub coor-

donarea Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie. Astfel, la capitolul „programe realizate” sînt înscrise, printre altele, programe de cercetare vizînd realizarea de materiale pentru industria aeronautică, catalizatori pentru industria chimică și petrochimică; se prevede, de asemenea, realizarea de echipamente pentru industria electro-tehnică, electronică, microelectronică și multe altele.

Trebuie să subliniem din capul locului și un alt aspect care conturează mai bine imaginea asupra participării cercetării științifice la progresul economic al patriei. Este vorba despre indicatorul eficiență economică, criteriu esențial în comensurarea fiecărei activități ce se desfășoară în societate. Din acest unghi, colectivele de cercetători, proiectanți, alte categorii de personal ce participă la obiectivele de progres tehnic se prezintă cu un bilanț multumitor. Potrivit datelor furnizate de întreprinderile industriale, prin aplicarea în producție a obiectivelor de progres tehnic realizate în anul 1981 a fost obținut un spor de beneficiu de 4500 milioane lei; de asemenea, a fost înregistrat un spor de producție de 17 888 mil. lei, noile produse și tehnologii contribuind într-o măsură semnificativă la reducerea importului — cu 6426 mil. lei — și la creșterea exportului — cu 3100 mil. lei. Pentru a întregi tabloul care prezintă realizările obținute de cercetare în actualul cincinal să adăugăm și cele circa 3 mld. lei estimate a se obține prin aplicarea invențiilor brevetate în anul 1981*).

Pe un plan general, din analiza datelor raportate de întreprinderi pentru anul 1980 cu privire la cheltuielile ocazionale de realizarea și implementarea obiectivelor de progres tehnic, pe de o parte, iar pe de altă parte a rezultatelor obținute, rezultă că, la nivelul industriei, pentru fiecare leu cheltuit s-a obținut în perioada de aplicare efectivă a obiectivelor de progres tehnic un spor de beneficiu de circa 1,10 lei. Dacă se introduce, ca parametru, în acest calcul și durata de viață economică a produselor (evaluată la circa 3 ani) atunci rezultă un nivel și mai înalt de eficiență generală exprimat sintetic printr-un spor de beneficiu de 4,50 lei.

Aceste importante realizări se fundamentează, neîndoios, pe o bază tehnico-materială a cercetării tot mai perfecționată, pe calitatea profesională și înaltul spirit de angajare al tuturor cercetătorilor, al cadrelor care activează

în acest domeniu, știut fiind că în ultimă instanță oamenii, inventivitatea lor sînt cei care dau contur faptic obiectivelor asumate. Dar, așa cum sublinia în cuvîntul rostit la plenară președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eforturile mari depuse de partidul și statul nostru în direcția asigurării unor condiții îmbunătățite de lucru pentru cercetători trebuie să rodească mai mult**). Cercetarea trebuie să fie și mai profund implicată în soluționarea problemelor majore ale economiei, exigență cu atât mai stringentă cu cît astăzi, la actualul nivel de complexitate al economiei, în fața cerinței de a spori competitivitatea produselor noastre nu se poate răspunde decît prin imaginarea de noi soluții tehnologice, constructive, prin utilizarea deci a progresului tehnic.

Încercînd să desprindem — pe baza concluziilor formulate de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu în cadrul plenarei, a opiniilor exprimate de alți participanți — care sînt direcțiile majore ce orientează activitatea de cercetare în anul 1982, se remarcă accentul ce se pune pe realizarea programelor speciale, îndeosebi a celor cu efecte imediate asupra bilanțelor de energie și combustibil. Se prevede, în acest sens, ca în următorul an să se obțină, prin aplicarea unor noi tehnologii, reducerea consumului de energie cu cel puțin 20%; de asemenea, ponderea materiilor prime și a materialelor provenite din recuperări urmează să crească la minimum 50%. Totodată, de o atenție prioritară se vor bucura programele privind lărgirea bazei naționale de materii prime și energie, creșterea producției agricole, substituirea, într-o proporție cît mai ridicată, a materiilor prime, produselor, suban-

*) În perioada anințită, creația tehnică românească a fost fertilă și în sfera invențiilor: 2480 cereri de brevete, 1308 brevete acordate, 6414 invenții aplicate, 364 invenții valorificate în alte țări.

**) Iată cîteva date în măsură să ilustreze eforturile depuse în ultimele cincinale pentru creșterea și perfecționarea bazei materiale a cercetării: cheltuielile pentru cercetare au crescut de la 5 mld. lei în cincinalul 1961—1965 la peste 46 mld. lei în perioada 1976—1980, urmînd a se situa, în acest cincinal, la circa 70 mld. lei; de asemenea, fondurile fixe au crescut în 1980 față de 1965 de 4,5 ori, iar personalul ocupat în această sferă de activitate a cunoscut următoarea dinamică: 50 mii persoane în anul 1965, 200 000 în 1980, pentru a ajunge la aproximativ 245 000 la finele actualului cincinal.

sambelor care se importă. O lumină asupra importanței speciale pe care conducerea partidului și statului o acordă implicării tot mai puternice a cercetării în soluționarea problemelor complexe ce stau în fața activității economice o proiectează și structura planului de cercetare pentru acest an. Astfel, dacă pe ansamblul cincinalului temele de cercetare sînt repartizate după cum urmează: 40% vizează reducerea importului și a consumurilor specifice, 30% creșterea calității produselor și creșterea productivității muncii, 20% noile surse de energie, tehnologii agricole de înalt randament, sistemul de transport și 10% cercetarea fundamentală, pentru 1982 se prevede o creștere la 50% a ponderii cercetărilor ce urmăresc reducerea importurilor. În mod concret, în acest an și în perspectivă, vor fi definitivate programele de cercetări în domeniul materialelor pentru centrale nucleare și pentru producerea apei grele; va cunoaște o creștere semnificativă producția de aparatură de laborator pentru cercetarea științifică, după cum se vor afla într-un stadiu avansat programele vizînd dezvoltarea producției de proteine, precum și programele din domeniul biotehnologiilor. Într-un orizont mai larg de timp se prevede inițierea unor teme de studiu în următoarele domenii: utilizarea energiei hidraulice prin microhidrocentrale, extinderea tehnologiilor moderne de expediere a mărfurilor, creșterea factorului final de recuperare a țigeliului și extinderea forajului la mare adîncime; îmbunătățirea parametrilor calitativi ai utilajelor și echipamentelor industriale; programul de alimentare rațională a populației; dezvoltarea producției de înlocuitori ai zahărului etc.

Evident, problemele expuse pînă acum nu epuizează aria tematică a investigațiilor în care se află antrenată specialiștii din domeniul cercetării științifice și ingineriei tehnologice,

proiectării, acestea jalonînd numai direcțiile majore pentru viitorul apropiat. Simultan, în institutele de cercetare, în laboratoare uzinale, în laboratorul intelectual a mii și mii de oameni talentați și harnici sînt elaborate numeroase alte proiecte, sînt depuse ample eforturi pentru descoperirea noului. De fapt, așa cum s-a relevat și în cadrul plenarei, după cum a accentuat tovarăsa academician doctor inginer Elena Ceaușescu în cadrul cuvîntării rostite la plenară, dificultățile cele mai însemnate ce se conturează în procesul promovării progresului tehnic în economie par să cantoneze, cu deosebire, în segmentul implementării acestora, în ultimă instanță al valorificării lor complete la scara economiei naționale. Există un anumit decalaj (cu caracter relativ, desigur) între producția specifică cercetării și operativitatea și eficiența cu care soluțiile tehnice avansate, tehnologiile moderne sînt introduse în producție, și tocmai în această direcție credem că se pot obține cele mai însemnate succese în ce privește sporirea aportului științei și tehnicii la dezvoltarea economică. Și mai credem că soluționarea favorabilă a acestui complex de probleme impune o analiză atentă, aprofundată, multilaterală. Aceste cerințe izvorăsc, după opinia noastră, din faptul că în procesul de aplicare a noului sînt antrenati nu numai factori tehnici, dar în egală măsură și cei economici. Or, tocmai pornind de la aceste condiții, de la cadrul favorabil creat prin implementarea noului mecanism economico-financiar se poate acționa cu succes.

Experiența din ultimii ani, cînd la nivelul Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie a fost elaborată și aplicată o metodologie de evaluare a eficienței activității de cercetare precum și unele concluzii privind aplicarea noului mecanism economico-financiar în această sferă de activitate au vădit o

serie de rezultate pozitive. Un efect similar a avut și îmbunătățirea sistemului de planificare a introducerii în producție a noilor produse și tehnologii, prin coordonarea planurilor de cercetare cu cele de producție, cu secțiunea investițiilor etc. Credem însă că nu am izbutit să legăm îndeajuns de trainic pe cercetător de producător, atît sub aspect material, dar și din perspectiva concepției asupra înnoirii producției; pe de altă parte, experiența colaborării unor institute de cercetare cu unități productive relevă o preocupare încă modestă la acestea din urmă pentru asimilarea noului, de asemenea mai apar dificultăți în realizarea, la nivelul de calitate cerut de progresul științei și tehnicii contemporane, a unor faze ale procesului de înnoire — prototipuri, instalații de experimentare, de verificare etc. Înlăturarea unor asemenea deficiențe ar contribui, în mod concret, la creșterea gradului, operativității și eficienței cu care sînt utilizate în economie roadele creației științifice naționale. Departe de a fi elemente cu caracter secundar, aspectele economice ale promovării progresului tehnic (inclusiv a invențiilor) reprezintă, într-o economie modernă, un element de referință, ele influențînd nemijlocit felul în care sînt realizate și finalizate programele de dezvoltare. Iată deci că în fața științei românești, a tuturor cadrelor din economie se deschide un larg și generos cîmp de afirmare a inițiativei și creativității, rezultatele acestor acțiuni concertate îmbrăcînd forma concretă, nobilă, de înalt patriotism — așa cum o cere partidul din partea fiecărui cetățean — impulsînd și finalizîndu-se în progresul economiei și societății românești.

Nicolae IONESCU
secretar de stat la
C.N.S.T.

ȘTIINȚĂ, PACE, PROGRES

ÎN URMA cu aproape un an, cînd în Capitala țării noastre se desfășurau lucrările celui de al XVI-lea Congres de istorie a științei, prestigios forum al oamenilor de știință din întreaga lume, a fost organizat, din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, simpozionul internațional „Oamenii de știință și pacea”. Izvorînd dintr-o preocupare statornică a României socialiste pentru instaurarea unui climat de pace, de securitate într-o lume ca aceea în care trăim, zguduită de numeroase convulsii și amenințată de pericolul unui război atotdistrugător, această prestigioasă manifestare politică evidențiază, deopotrivă, prețuirea pe care o acordă partidul și statul omului de știință; cinstea de care se bucură cei care muncesc pe tărîmul nobil al ideilor, acei oameni înzestrați care cercetează, printr-un nepuizabil efort, tainele universului.

Este bine cunoscut amplul ecou internațional de care s-a bucurat această nouă și grăitoare inițiativă românească de pace. Recunoașterea este atestată și de difuzarea, ca documente oficiale ale Organizației Națiunilor Unite, a mesajului adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu participanților la Simpozionul internațional de la București, a Apelului acestei prestigioase manifestări cu caracter științific și politic precum și de prezentarea, în cadrul lucrărilor Comitetului pentru dezarmare de la Geneva a unui document de lucru al Comitetului național român „Oamenii de știință și pacea” care propune convenirea unui cadru propice apt să ofere posibilitatea oamenilor de știință să contribuie nemijlocit la desfășurarea negocierilor în marile probleme ale dezarmării. Iar roadele acestei acțiuni, efectele sale în planul practicii sociale — atît la nivel intern cît și internațional — au dobîndit concretitudinea faptei. Tocmai evidențierea rodului muncii de un an al Comitetului național român „Oamenii de știință și pacea”, ședința ce s-a desfășurat în ziua de 29 mai sub președinția tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim vice-prim ministru al guvernului, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, președintele Comitetului național român „Oamenii de știință și pacea”.

În cadrul ședinței a fost prezentată o informare asupra activității prestate de Comitet, evidențindu-se cu acest prilej rezultatele notabile înregistrate de la înființarea sa și pînă în prezent. Acțiunile, numeroase și de un nivel calitativ ridicat, desfășurate atît pe plan intern cît și pe plan extern din inițiativa Comitetului național român „Oamenii de știință și pacea”, au fost orientate cu precădere spre mobilizarea tuturor celor care activează în domeniul științei și tehnologiei, pentru antrenarea și sensibilizarea a tot mai mulți oameni de știință și factori politici din diverse țări, față de necesitatea participării angajate, permanente, la apărarea dreptului fundamental al popoarelor la viață, la

pace. A fost, totodată, subliniat faptul că acțiunile desfășurate sub egida acestui important forum politic și științific au fost călăuzite de aspirația nobilă, constructivă a oamenilor de știință români de a contribui cît mai substanțial la soluționarea gravelor și complexelor probleme ce confruntă în prezent comunitatea mondială. Temeiul unei asemenea atitudini angajate se află și în rolul tot mai mare al științei moderne — și, evident, al celor care contribuie la îmbogățirea neîntreruptă a cunoașterii umane — de a oferi idei noi, eficiente, pentru soluționarea crizei energetice și de materii prime, de a contribui la progresul economic și social al tuturor națiunilor lumii. Necesitatea implicării tot mai puternice a comunității oamenilor de știință în problemele contemporaneității se justifică și prin prestigiul moral de care se bucură ideile științifice, prin capacitatea lor de a promova un spirit optimist în viziunea asupra lumii, de a converti pericolul potențial al distrugerii în masă în speranțe de progres și prosperitate generală.

Deosebit de bogate se prezintă programele de acțiune ale Comitetului național român „Oamenii de știință și pacea” pentru perioada următoare. Adîncind unele activități aflate în curs de desfășurare, identificînd noi sfere de afirmare, Comitetul își propune să aducă elemente factive tot mai bogate pentru afirmarea concepției românești cu privire la relațiile ce se cer a fi statornicite între state, pentru afirmarea prestigiului științei românești ca promotor al păcii și progresului. Tocmai întemeindu-se pe această viziune umanistă asupra destinului și funcțiilor științei contemporane, Comitetul național român „Oamenii de știință și pacea” va dezvolta continuu colaborarea cu organizații și personalități științifice din alte țări care militează pentru pace și dezarmare. În acest scop s-a propus organizarea unui număr sporit de manifestări științifice în colaborare cu organizații internaționale din sistemul O.N.U. precum și cu alte organizații internaționale care militează pentru pace. Problemele dezarmării, cu prioritate dezarmarea nucleară, ale înlăturării unor obstacole care frînează accesul liber al tuturor popoarelor la cele mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii mondiale; promovarea largă a colaborării și cooperării între oamenii de știință din diferite țări în scopul descoperirii de noi resurse de materii prime și energie, al rezolvării crizei alimentare și energetice; extinderea contactelor oamenilor de știință români cu savanții din alte țări în scopul promovării valorilor umaniste, ale unei concepții avansate asupra rolului științei în societatea contemporană — iată cîteva dintre cele mai importante domenii spre care se vor concentra eforturile pe plan extern ale Comitetului.

În acord cu un principiu fundamental al politicii promovate de partidul și statul nostru și anume asigurarea unei depline concordanțe între politica externă și cea internă, acțiunile ce vizează relațiile internaționale vor fi susținute, îmbogățite, completate cu numeroase acțiuni ce urmează a se desfășura în țară. Potrivit planului de ac-

țiune aprobat la recenta ședință a Biroului Executiv al Comitetului național român „Oamenii de știință și pacea”, în acest an și în anul viitor vor fi organizate pe întregul teritoriu — în centre culturale, centre industriale, localități rurale — și cu participarea largă și permanentă a forurilor științifice naționale — Academia R.S.R., Academia de Științe Sociale și Politice, institute de învățămînt superior, institute de cercetări — numeroase manifestări științifice pe teme referitoare la problemele păcii, dezarmării și securității internaționale. Antrenînd un număr mare de savanți, cercetători, cadre didactice, specialiști, aceste dezbateri își propun, printre altele, să sporească aportul științei românești la soluționarea unor probleme ale dezvoltării economice — impulsivarea creșterii agriculturii, menținerea echilibrului ecologic, valorificarea optimă a resurselor naturale, asigurarea bazei energetice naționale, valorificarea pleneră a cuceririlor științifice și tehnice românești etc. De asemenea, se prevede implicarea mai puternică a mijloacelor de comunicare în masă, a presei de specialitate, în susținerea, prin mijloacele ce le sînt proprii, a activității Comitetului național român „Oamenii de știință și pacea”.

Aceste acțiuni complexe, desfășurate pe un front larg, au menirea de a spori contribuția oamenilor de știință români la afirmarea și realizarea practică a idealurilor de pace și progres general. Ele sînt concepute să asigure o bună cunoaștere peste hotare a concepției tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România cu privire la dezarmare, pace și securitate internațională. Tocmai în această perspectivă, în cadrul ședinței Biroului Executiv al Comitetului național român „Oamenii de știință și pacea” s-a subliniat însemnătatea întîlnirilor tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu cu oameni de știință din R.P. Chineză, R.P.D. Coreeană, Grecia cu prilejul recentelor vizite la nivel înalt, întîlniri ce au reprezentat noi și rodnice prilejuri de promovare a ideilor de pace, dezarmare, securitate și cooperare ale oamenilor de știință din România. Tocmai în această viziune se vădește caracterul rodnic al colaborării cu foruri politice internaționale — cum ar fi Institutul O.N.U. pentru cercetări în domeniul dezarmării de la Geneva, precum și participarea la organizarea „Anului internațional al tineretului” ca și la alte acțiuni consacrate păcii și dezarmării.

Prin mesajul său profund umanist, prin caracterul angajat și originalitatea ideilor avansate, activitatea pe care își propune să o desfășoare în perspectivă Comitetul național român „Oamenii de știință și pacea” va da o nouă și elocventă expresie, așa după cum sublinia tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu — dorinței de pace a oamenilor de știință români, preocupării întregului nostru popor pentru a contribui la instaurarea unor relații principale, echitabile, de colaborare între statele lumii.

prof. dr. George CIUCU
secretar al Academiei
R.S. România

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Valorificarea superioară a cărbunelui inferior

— O soluție pentru arderea lignitului în termocentrale fără adaos de hidrocarburi —

POLITICA DE VALORIFICARE a combustibililor inferiori în centralele electrice, adoptată de conducerea de partid și de stat încă din anii '60 — deci, înainte de declanșarea crizei petrolului — s-a dovedit pe deplin întemeiată. Datorită acestei politici, încă în primii ani ai deceniului trecut în țara noastră funcționau câteva centrale termoelectrice pe lignit (Ișalnița, Oradea etc.), iar altele erau în construcție și parțial date în exploatare (Rovinari, Turceni, extindere Doicești, Borzești II). Paralel cu punerea la punct a acestora se află în construcție sau în proiectare un mare număr de centrale de termoficare pe lignit, amplasate în teritoriu, în diferite centre urbane și industriale, a căror punere în funcțiune este eșalonată începând din anii 1983—1984.

Experiența din ultimii ani de exploatare a centralelor electrice pe lignit a arătat că, în actualele condiții, diferite de cele preconizate în anii '60, se pune problema găsirii unor soluții de valorificare mai eficiente a cărbunelui inferior, a adoptării unor noi orientări privind această acțiune, în scopul asigurării parametrilor proiectați ai centralelor și, în ultimă instanță, a cantităților de energie electrică produsă pe lignit fără adaos de hidrocarburi.

Elementele principale ale unei asemenea orientări în lanțul tehnologic al valorificării mai eficiente a cărbunelui inferior în termocentrale vizează:

- prepararea lignitului la mină;
- creșterea siguranței în exploatare a gospodăriei de combustibil a centralelor;
- perfecționarea tehnologiilor de măcinare și ardere.

Punctele de plecare care impun un nou mod de a pune problema valorificării lignitului în centralele electrice sînt următoarele: înrăutățirea în ultimii ani a calității lignitului livrat centralelor electrice, livrarea unor importante cantități prezentînd abateri mari față de banda de calitate și față de condițiile stabilite în urmă cu 15—20 ani prin standarde și alte documente; necesitatea imperioasă a realizării sarcinilor stabilite prin plan privind nivelurile de energie electrică și căldură produse pe bază de lignit; sarcina reducerii pe toate căile a consumului de hidrocarburi în centralele electrice în general și în cele pe lignit, în special; trecerea — așa cum se prevede în documentele de partid — la realizarea unui program suplimentar de centrale electrice de termoficare și centrale termice pe lignit, amplasate în teritoriu, la distanțe mari de bazinul Olteniei — principalul furnizor de lignit.

Acest program marchează, de fapt, o orientare diferită de cea care s-a avut în vedere la începutul acțiunii de valorificare a lignitului, cînd s-a pus problema construirii de centrale electrice în Oltenia, la gura minei. Noile centrale de termoficare pe lignit, amplasate în teritoriu (Borzești II, Giurgiu, Craiova II, Timișoara, București, Iași II, Oradea II, Suceava, Pitești, Govora, Arad etc.) vor consuma, la nivelul anilor 1987—1988, o cantitate anuală de peste 40 milioane tone lignit, egală cu consumul de proiect al centralelor Ișalnița, Rovinari și Turceni, iar la nivelul anului 1990, mai bine de 50 mil. tone/an. Toate acestea determină necesitatea promovării unor noi tehnologii de ardere a cărbunelui inferior în centralele electrice. Fiind una din orientările principale ale politicii energetice a țării noastre, valorificarea lignitului în centrale electrice trebuie să beneficieze de perfecționările necesare, realizîndu-se în condițiile adaptării la noile situații care să-i asigure eficiența economică scontată.

Eficiența preparării lignitului

PREPARAREA lignitului la mină se înscrie, în aceste condiții, ca una din cele mai eficiente soluții, întrucît prin această operațiune nu numai că i se mărește capacitatea calorică, se evită transportarea unor cantități mari de steril și argilă,

dar, se și asigură condiții deosebit de favorabile pentru creșterea funcționalității și disponibilității centralelor cu efecte directe asupra sporirii producției de energie electrică. Printre multiplele efecte pozitive mai menționăm și reducerea considerabilă a cantităților de cenușă rezultată în procesul de ardere, deci evitarea unor importante consumuri de energie pentru evacuarea, transportul și depozitarea acesteia, precum și scoaterii din circuitul agricol a unor suprafețe de teren.

În condițiile actuale, centralele electrice care funcționează pe lignit (Ișalnița, Oradea II și în special Rovinari și Turceni) s-au confruntat cu dificultăți determinate de livrarea acestuia sub banda de calitate la care au fost dimensionate cazanele pentru funcționarea fără sau cu adaos redus de hidrocarburi: sporirea consumului de hidrocarburi; scăderea cu 2—3 la sută a randamentului de proiect al cazanelor, însoțită de creșterea sensibilă a consumurilor specifice de combustibil; mărirea numărului, duratei și efectului negativ al avariilor, creșterea consumurilor proprii tehnologice de energie electrică, în special la mori, la evacuarea hidraulică a cenușii, la electrofiltre și în gospodăriile de combustibil; diminuarea gradului de disponibilitate a blocurilor energetice și micșorarea substanțială a producției de energie electrică obținută pe baza arderii lignitului.

Una din principalele cauze ale dificultăților și efectelor negative menționate o constituie calitatea lignitului, caracteristicile sale fizico-chimice în general și ale celui din bazinul Olteniei în special. Revizuirea recentă a standardelor de calitate a cărbunelui nu schimbă natura problemei și nu înlătură dificultățile pe care le creează în realizarea scopului final. Elementul sau factorul-cheie care determină rezultatele îl constituie sterilul în asociație cu argila, prezente cu ponderi mari (35—40 la sută steril și argilă în diferite proporții) și apa. Calitățile hidroscopice ale argilei fac ca prezența acesteia să mărească și mai mult conținutul de apă din lignit, înrăutățindu-se substanțial posibilitățile de a fi transportat, descărcat, manipulat și, în special, capacitatea de a fi măcinat și ars. Prezența argilei — deseori în mari cantități — în masa de combustibil este determinată de modul de extracție în carierele de exploatare „la zi”; cu toate măsurile tehnologice și de disciplină a muncii, argila nu va putea fi eliminată decît parțial, fapt ce provoacă dereglări în lanțul tehnologic.

Proporția mare de steril, chiar în condițiile în care s-ar elimina complet argila, constituie ea însăși un puternic factor perturbator și generator de efecte economice negative. Eliminarea cauzelor care provoacă efecte negative înseamnă, în lumina propriei experiențe cît și a celei pe plan mondial, atacarea problemei în două direcții și anume:

- eliminarea în limitele economicității a sterilului și argilei din lignit înainte de a fi transportat;
- înlăturarea, în aceleași limite, a apei din masa cărbunelui înainte de procesul de ardere.

Experiența unor țări care dispun de importante rezerve de lignit pe care îl valorifică în mari cantități la centralele electrice amplasate la gura minei arată că, deși au fost confruntate cu dificultăți similare, multe din acestea au fost sau sînt în curs de a fi eliminate prin introducerea unor măsuri organizatorice și economice, dar și a unor tehnologii și instalații de preparare, amestec și ardere specifice. În multe țări prepararea cărbunelui la mină constituie o activitate uzuală, considerată ca normală, eficientă economic. Prepararea se realizează prin diferite procese tehnologice, specifice combustibilului dar, de regulă, urmărește: eliminarea obiectelor de mare volum și sau greutate, necombustibile, ajunse întîmplător în masa de lignit (bolovani, trunchiuri, bușteni, xilită, piese din beton, resturi de armări, piese și plase metalice etc.); sfărîmarea bulgărilor combustibili (mai mari de 300 mm); eliminarea sterilului și a argilei prin spălare, cu o operație prealabilă de sortare a lignitului brut; măsurarea calității combustibilului

rezultat; depozitarea și livrarea pe sorturi (cărbune omogenizat).

Cu lignitul preparat sau în stare brută (dar trecut cel puțin prin operațiile a și b) se alimentează de regulă centralele electrice amplasate la gura minei sau la maximum 50 km distanță.

Pe baza experienței din unele țări care dispun de un lignit cu caracteristici fizico-chimice apropiate de cel al României, se pot prognoza importante efecte economice care ar rezulta din prepararea sa la mină. Astfel, capacitatea calorică ar putea crește cu 15—20 la sută, în timp ce greutatea ar scăde cu 15—17 la sută; conținutul de cenușă s-ar diminua de la 30 la sută la 17—20 la sută, cu importante efecte asupra reducerii suprafețelor de depozitare și a consumului de energie electrică la evacuarea hidroauidică a cenușii. Deși randamentul energetic scontat al preparării, calculat la întreaga masă de combustibil ar putea fi de 90—94 la sută, efectele energetice și economice finale (cu toată pierderea la preparare a unei mase combustibile de 6—10 la sută), sînt deosebit de favorabile. Astfel, producția de energie electrică pe lignit ar putea crește față de situația actuală, în aceleași capacități, cu 15—18 la sută, în timp ce consumul propriu tehnologic în centrale ar putea scăde cu 12—15 la sută. În aceste condiții energia electrică livrată în sistem ar putea crește cu 17—20 la sută în condițiile în care consumul de hidrocarburi s-ar reduce la proporții de sub 1 la sută.

Toate aceste efecte s-ar realiza prin creșterea capacității de ardere în cazane, a capacității de măcinare a morilor, prin sporirea generală a fiabilității, disponibilității și eficienței întregului sistem de producție a energiei electrice, începînd de la descărcarea combustibilului pînă la depozitarea cenușii, în condițiile în care centralele electrice ar primi un combustibil preparat, de calitate constantă și cu parametri fizico-chimici cunoscuți. Totodată, concentrația de praf în mediul ambiant, la aceeași înălțime a coșului, ar scăde cu 35—45 la sută.

Măsurile cu caracter complex

SĂ REVENIM, cu cîteva aspecte concrete, la cele trei elemente principale ale noii tehnologii propuse pentru valorificarea mai eficientă a lignitului în centralele electrice. Ele au în vedere:

1) Trecerea treptată, în 5—6 ani, la prepararea cvasitotală a lignitului extras în instalații speciale, grupate pe întreprinderi miniere, avînd capacități de preparare între 3—8 mil. tone lignit/an, începînd cu cel extras din cariere. În această acțiune un rol deosebit vor avea rezultatele obținute la stația pilot cu caracter industrial (C.N.S.T. — ICEMENERG) de preparare a lignitului de la Rovinari, care va intra în funcțiune în acest an. Ponderea acestei căi în eficiența, finală se apreciază la 45—50 la sută din total.

2) Atacarea în paralel a unui program complex de cercetare privind perfecționarea tehnologiilor de măcinare și ardere a lignitului în cazanele de abur. Ponderea acestei căi în eficiența finală se apreciază la 40—45 la sută din total. Cercetarea, care se va axa atît pe problemele perfecționării arderii lignitului brut, cît și a celui preparat, va avea un caracter complex și concret, cu participarea activă și directă, operativă, a industriei construcțiilor de mașini și a unor grupe de cercetări specializate în problemele arderii lignitului. În cazul în care se va realiza cu colaborare internațională, se poate aprecia că rezultatele vor putea fi aplicate treptat, după 2—3 ani de la începerea cercetărilor; mai întîi la o nouă generație de centrale și apoi la modernizarea celor din exploatare.

3) Conceperea și proiectarea gospodăriilor de combustibil ale noilor CET din teritoriu, precum și modernizarea celor existente, ținînd seama, pe de o parte, de asigurarea — pînă la primirea unui combustibil preparat — a unor funcții noi (ca de exemplu de amestec simplu, suficient din punct de vedere al obținerii unei benzi cvasiconstante de calitate la mori), iar pe de altă, de efectele scontate în viitor ale preparării. În acest fel vor rezulta instalații care să asigure în etapa de trecere un grad înalt de disponibilitate și fiabilitate (un fel de uzină de alimentare cu combustibil) și care nu vor reclama investiții exagerate. Ponderea acestei căi este apreciată la circa 10 la sută din totalul eficienței finale.

Aplicînd asemenea orientări se poate aprecia că în perioada anilor 1987—1990 se va beneficia de efectul integrat al rezultatelor obținute pe cele 3 căi paralele și în special al măsurilor privind prepararea și arderea lignitului fără adaos de hidrocarburi.

Pornind de la ideile expuse s-a elaborat un calcul tehnico-economic comparativ, în care s-au luat în considerare mai multe

variante, în funcție de calitatea cărbunelui furnizat și tehnologia gospodăriilor de lignit de la centrale, tehnologia la mină sau în carieră. În articolul de față prezentăm comparația între trei din variantele analizate, care sînt mai reprezentative.

Varianta C, în cadrul căreia se admit următoarele premise:

1) lignitul este livrat în stare brută, cu importante cantități sub banda de calitate stabilită, cu adaos de argilă, fără a fi eliminate obiectele străine (bolovani, piese din beton, trunchiuri de copaci, xilită, resturi de armare, plase și alte piese metalice etc.);

2) gospodăria de combustibil la centrală este concepută într-o tehnologie cu care să se realizeze curățirea de toate obiectele străine și în final omogenizarea riguroasă pe baza stocării pe calități, după modelul omogenizării minereurilor de fier la combinatele siderurgice. În această variantă întreaga cantitate de combustibil este în prealabil concasată și depozitată în stive diferite, pe calități de cărbune, iar apoi, după ce a fost omogenizată într-o instalație specială, va fi din nou depozitată în vederea consumului.

Varianta F (cu subvariantele F'), în cadrul căreia se admit următoarele ipoteze:

a) lignitul este livrat la centrale după ce a fost în prealabil preparat;

b) gospodăria de combustibil de la centrala electrică este concepută într-o tehnologie simplă, corelată cu calitatea combustibilului, avînd alimentarea directă a cazanelor de la stația de concasare, fiind similară cu cea aplicată în prezent în majoritatea țărilor la centralele care ard un cărbune de calitate corespunzătoare.

Depozitul gospodăriei are un caracter de depozit tampon. numărul manipulărilor și depozitărilor este minim, 80 la sută din cantitatea anuală de combustibil mergînd direct din concasor la mori și apoi la ardere. Consumul propriu tehnologic de energie electrică este extrem de mic, investițiile foarte reduse, iar exploatarea prezintă un mare grad de siguranță și ritmicitate.

Variantele F și F' se deosebesc între ele prin capacitatea unitară medie pe țară a stațiilor de preparare la mină:

— în varianta F — capacitatea medie este de 2—3 mil. tone/an;

— în varianta F' — capacitatea medie este de 5—6 mil. tone/an. În ambele variante cu preparare (F și F') s-au luat în considerare două ipoteze de randamente ale preparării — 90 la sută și 95 la sută.

Varianta A, ca element de referință, reflectînd în linii mari situația existentă în 1980 la unele centrale electrice din țara noastră, în care se admit ipotezele:

a) lignitul este livrat centralelor ca și în varianta C;

b) gospodăriile de combustibil la centrale sînt concepute într-o tehnologie similară cu cea preconizată pentru varianta F, cu diferențe nesemnificative.

Calculule tehnico-economice, ale căror rezultate vor fi prezentate în partea a II-a a articolului, demonstrează înalta eficiență economică a preparării. Astfel, pe baza unui criteriu sintetic, larg utilizat în energetică românească, **al cheltuielilor totale actualizate** (în cadrul căruia se ține cont de valoarea investițiilor, cheltuielilor de exploatare și actualizarea la momentul de față a acestora), pe toată durata de execuție și de exploatare, ordinea de economicitate a variantelor este următoarea:

		%
1. Varianta F'	— cu randament energetic la preparare de 95%	100
2. Varianta F'	— cu randament energetic de 90%	102,4
3. Varianta F	— cu randament energetic de 95%	104
4. Varianta F	— cu randament energetic de 90%	105
5. Varianta C		109
6. Varianta A (existentă)		113,3

Se observă astfel că în varianta actuală (A) se cheltuiește cu 13,3 la sută mai mult decît în ipoteza utilizării variantei F' (95 la sută), acest procent reprezentînd valori importante. Chiar și varianta cea mai pesimistă de preparare (F — cu randament de 90 la sută) ar aduce economii față de situația actuală, estimate la 7,6 la sută.

M. NISTOR
I.S.P.F.

Fundamentarea științifică a normelor și reducerea consumurilor materiale

REDUCEREA consumurilor specifice de materii prime și materiale, combustibil și energie constituie principala cale de reducere a cheltuielilor materiale pe unitate de produs. De aceea, în actualul cincinal, conform Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R., consumurile specifice medii urmează să scadă substanțial. În industria siderurgică, de pildă, se prevede creșterea gradului de scoatere a produselor finite dintr-o tonă de încăcătură metalică la 86 la sută în anul 1985, sporirea indicelui de valorificare la laminatele feroase de peste 2 ori, reducerea consumului specific de coals, cărbuni, var, feroaliaje etc.

În vederea micșorării în continuare a consumurilor materiale pe unitatea de produs și implicit a creării posibilităților de a obține cu aceleași resurse o producție cantitativă și valorică mai mare, un rol important revine **normării științifice**. Asigurându-se premisele pe calea normării consumurilor materiale pe unitatea de produs, pe criterii tehnico-științifice fundamentate, se poate acționa direct nu numai asupra reducerii consumului de materiale, ci și indirect asupra înlăturării altor categorii de cheltuieli componente ale costului de producție, cum ar fi cele legate de transport, de depozitare a materialelor etc. Aceasta înseamnă că efectul reducerii consumurilor încă din faza normării își găsește reflectare nu numai în economii de materiale, ci și în economii de muncă vie.

Optimizarea consumurilor pe unitatea de produs

ÎN CONDIȚIILE actuale, în siderurgie, în stabilirea și realizarea normelor de consum se manifestă totuși unele neajunsuri care fac să se irosească cantități însemnate de materii prime și materiale — metal, energie electrică, combustibil. Se întâlnesc cazuri în care nu sînt folosite toate posibilitățile pentru stabilirea corectă a normelor, pentru cunoașterea pe parcurs a cauzelor depășirilor și inițierea de măsuri care să le evite. Așa, de exemplu, la Combinatul siderurgic Galați — unitate reprezentativă pentru siderurgia noastră — din totalul de norme de stat, peste 70 la sută au fost depășite la sfîrșitul anului 1981 atît față de plan cît și față de realizările anului precedent. Alte norme sînt însă realizate la un nivel cu mult mai scăzut în comparație cu cele planificate. Această situație dovedește — și într-un caz și în altul — că astfel de norme nu pot fi considerate corespunzătoare, fundamentate științifice, ele constituind de fapt o justificare a menținerii la nivel ridicat a consumurilor specifice de materiale.

Elaborarea unor norme de consum care să reflecte în mod real potențialul tehnic cu care este dotată industria si-

derurgică, realizările cele mai bune obținute în acest sens pe plan mondial presupun abordarea într-un mod nou a procesului de stabilire a normelor de consum. Intocmirea de propuneri de norme — începînd de la întreprinderi — constituie, evident, un flux firesc în cadrul procesului de elaborare a planului. Dar mai ales pentru planurile de perspectivă, această cale nu este suficientă, pentru că nu conduce la proiectarea unor norme de consum îndeajuns de expresive în raport cu cerințele economiei naționale. Pentru normele de consum cele mai reprezentative — fontă, oțel, coals, feroaliaje și minereuri de carburare — care caracterizează unele consumuri hotărîtoare în siderurgie și chiar în întreaga economie națională, elaborarea acestora implică **participarea nemijlocită a institutelor de cercetare și proiectare**. Aceste unități sînt cele mai în măsură să determine — odată cu parametrii tehnici și calitativi ai noilor produse — și nivelul consumurilor materiale, care ar trebui de altfel să devină unul din principalele elemente de opțiune la adoptarea unei anumite variante.

O soluție practică în acest sens ar constitui-o elaborarea de către institutele de cercetare și proiectare metalurgice a unor studii de perspectivă pe produse și pe ansamblul siderurgiei, privind reducerea posibilă a consumurilor materiale prin perfecționări de produse și tehnologii, ținînd seama de potențialul tehnic al combinatelor siderurgice, de realizările pe plan mondial. Astfel de studii, confruntate și cu propunerile făcute de întreprinderi, ar constitui o cale de elaborare a unui număr mai mare de norme cu motivare tehnică, de stabilire nu numai a unui nivel al consumului normal, ci și a căilor concrete, științifice fundamentate, de realizare a acestor consumuri.

Legat de calitatea activității de normare, o problemă importantă o constituie cea a influenței efective pe care normele de consum o exercită în procesele economice concrete. În acest domeniu sînt de semnalat unele deficiențe în ceea ce privește **legătura dintre normele planificate și cele efectiv practicate în secțiile de producție**, precum și cointeresarea materială a oamenilor muncii în activitatea de realizare a normelor de consum. Analiza situației în industria siderurgică arată că, în unele secții, nu se asigură concordanța dintre consumurile specifice tehnologice care stau la baza eliberării materialelor de consum și normele planificate ale secției respective. În aceste condiții, deși se planifică norme de consum cu dinamică descrescătoare, care țin seama de sarcinile de perfecționare a tehnologiilor, acestea nu acționează asupra consumului de materiale datorită faptului că tehnologii responsabile cu producția nu asigură revederea și diminuarea consumurilor tehnologice în conformitate cu normele planificate. De aici decurge neajunsul că, deși la locurile de

muncă și în secții se respectă consumurile tehnologice stabilite, se ajunge totuși la depășiri ale normelor de consum, datorită necorelării dintre cele două categorii de norme. Apare deci necesitatea stabilirii unei concordanțe obligatorii între normele de consum planificate și consumurile tehnologice cu care operează secțiile productive.

Soluții pentru exprimarea mai concretă a consumurilor materiale

ÎN ACȚIUNEA de normare, probleme deosebite se ridică și în legătură cu modul de exprimare a normelor de consum. În planul de stat și departamental sînt cuprinse o mare parte din normele de consum, care exprimă consumul-limită de materiale pe unitatea de greutate finită (kg/t; t/t). Întrucît produsele siderurgice primare (coals, fontă, oțel) se pot realiza în mai multe variante (soluții tehnologice care echivalează cu numeroase bilanțuri de materiale), apar unele inconveniente importante ce scad calitatea activității de normare. Acest lucru este determinat de faptul că asupra nivelului acestor norme influențează nu numai tehnologia ci, în primul rînd, varianta în care se realizează produsul: fonta, coalsul sau oțelul. Se impune astfel **optimizarea consumurilor specifice pe baza modelelor matematice**, operațiune care trebuie realizată în primul rînd la nivel de întreprindere, deoarece condițiile de producție diferă de la un furnal la altul, de la o oțelărie la alta etc.

În acest sens a fost studiată, pe exemplul Combinatului siderurgic Galați, **influența parametrilor tehnologici asupra indicatorilor economiei și funcționării furnalelor, în condițiile celei mai complexe, prin metode de corelare multiplă**. Acest fapt a permis precizarea influenței cantitative a parametrilor procesului asupra indicatorilor economici ai funcționării furnalelor și determinarea valorilor lor optime, la care se atinge folosirea cea mai eficientă a furnalelor în condițiile producției complexe a Combinatului siderurgic Galați. În consecință, au fost analizați indicatorii a două furnale mai reprezentative de pe platforma gălățeană. În ansamblul statistic s-au inclus 10—15 parametri, care caracterizează cel mai bine nivelul tehnologiei procesului de furnal. *)

*) P — productivitatea zilnică (t); K — consumul specific de coals (kg/t fontă); B — bazicitatea aglomeratului ($\frac{CaO}{SiO_2}$); Fe — conținutul de fier în aglomerat (%); t_s — temperatura de sulfare ($^{\circ}C$); d — debitul aerului suflat (m^3/min); P_k — presiunea de prisos a gazului sub gura de alimentare; C_2 — debitul zilnic (în 24 ore) de gaz metan (m^3); Si, S, Mg — conținutul de siliciu, sulfat și mangan în fontă; i — intensitatea șarjei de ardere (kg/m^3 în 24 ore); h — debitul specific de căldură (kg/t).

Indicatorii zilnici și parametrii șarjei de furnal au fost supuși dispersiei și corelării pentru o perioadă de funcționare normală a furnalelor. Volumul de selectare a cuprins câteva cazuri pentru fiecare parametru și s-a cercetat fenomenul care garantează obținerea unor rezultate eficiente cu un grad mărit de probabilitate (95%). Analiza dispersiei a pus în evidență variația puternică a parametrilor; coeficientul de variație a tuturor parametrilor a fost în limitele de 10—15%, iar în unele cazuri 15—25%.

Aspectul dependenței funcționale pentru fiecare parametru s-a ales pe calea analizei cîmpurilor de corelare și aplicare la condițiile uzinale concrete. Pentru dependențele corelate conjugate ale randamentului furnalelor (P) și ale consumului specific de coacs (K) față de parametri tehnologici s-a reușit scoaterea unor ecuații de regresie. Prin ecuațiile respective s-au putut determina mai multe scheme optime de încălzire a furnalului, care permit optimizarea consumului specific de coacs, gaz metan, oxigen și alte materiale care intră în bilanțul termic al furnalului, precum și a randamentului furnalului în condiții de rentabilitate maximă. Exemplificînd câteva rezultate ale acestei analize, ne oprim la următoarele concluzii:

a) creșterea în continuare a bazicității aglomeratului fără îmbunătățirea corespunzătoare a altor caracteristici calitative ale lui (rezistență ș.a.) a înrăutățit indicatorii economici generali ai funcționării furnalelor:

b) sporirea conținutului de fier în aglomerat și a temperaturii de suflare la cele două furnale influențează direct asupra îmbunătățirii indicatorilor economici;

c) între indicatorii P și K și presiunea gazului sub gura de alimentare P_k s-a observat o dependență parabolică precisă;

d) elementul cel mai important care a determinat producția zilnică de fontă a fost intensitatea de ardere a cocsului, care este și un factor principal de determinare a consumului de coacs. Consumul minim de coacs se obține la intensități de ardere de ordinul a 1 200 pînă la 1 400 t/zi. Orice creștere a intensității de ardere a cocsului peste aceste valori conduce la creșterea rapidă a consumului specific de coacs;

e) un factor foarte important al producției de fontă și a consumului specific de coacs este timpul efectiv de funcționare a furnalelor fără opriri sau mers redus. Toate posibilitățile de creștere a timpului efectiv de funcționare fără opriri sau mers redus, inclusiv buna funcționare a tuturor secțiilor combinate din amonte sau din aval de secția furnale, constituie posibilități de creștere a producției zilnice de fontă și de scădere a consumului specific de coacs la secția furnale prin faptul că permit funcționarea uniformă cu intensitate optimă.

Subliniem faptul că acest mod de optimizare a consumurilor specifice nu se poate întreprinde la nivel de ramură, întrucît modelele respective sînt

determinate, așa cum am precizat, de condițiile specifice proprii nu numai fiecărui combinat, dar chiar fiecărui agregat siderurgic în parte. De aceea, este absolut necesară trecerea la optimizarea consumurilor de materiale prin metode matematice de către fiecare combinat și uzină siderurgică. Totodată, apare necesitatea înființării în cadrul serviciilor de concepție a unor grupe de economiști, pentru că proiectantul sau tehnologul, oricît ar fi de bun din punct de vedere profesional, este adesea tentat să rezolve latura tehnică a unei probleme și, urmărind în principal performanțe tehnice, el scapă din vedere posibilitățile materiale existente, evită să prevadă în normele de consum înlocuirea materiilor prime deficitare. De asemenea, pentru îmbunătățirea în general a activității de normare, precum și pentru urmărirea și analizarea eficientă a consumurilor specifice se impune:

- utilizarea mai activă a sistemului existent de stimulente materiale și morale pentru economiile realizate la normele de consum;

- întărirea controlului preventiv asupra încadrării în normele de consum;

- efectuarea de analize decadale asupra încadrării în consumurile planificate la nivelul agregatelor, precum și efectuarea de analize lunare ale consumurilor specifice la nivelul uzinelor combinate.

Mihai CHIRILA
Galați

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Reducerea consumului de lemn în exploatarea miniere

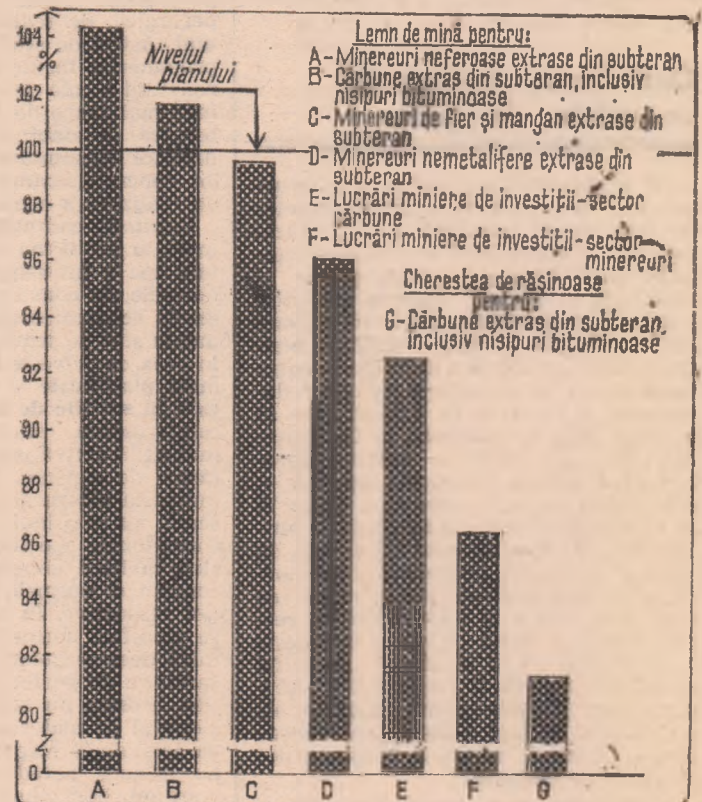
PRODUCȚIA de cărbune a țării cunoaște o creștere continuă. Pentru extragerea din subteran a acestui combustibil atât de necesar economiei naționale se consumă cantități importante de materiale lemnoase. Avînd însă în vedere că masa lemnoasă este necesară și la realizarea altor produse (mobilă, usi-ferestre, parchete etc.), s-a impus, pentru sectorul minier, introducerea unor înlocuitori (metal, beton) la susținerile din abataje și galerii etc. Reflectarea acestor preocupări se regăsește în diminuarea consumului de lemn.

Din analiza rezultatelor pe trim. I/1982 rezultă că majoritatea unităților de producție din cadrul Ministerului Minierelor au obținut rezultate bune, realizînd însemnate economii de lemn de mină față de nivelurile planificate. Astfel, la extragerea cărbunilor din subteran, Combinatul minier Valea Jiului a înregistrat o economie de 552 mc, iar Combinatul minier Rovinari 261 mc. La lucrările miniere de investiții în sectorul minereurilor, Combinatul minier Bala Mare a

economisit 745 mc, iar Combinatul minier Deva o cantitate de 446 mc.

Măsurile care au dus la obținerea de economii de materiale lemnoase sînt cele care vizează extinderea podirii vetrei abatajelor și bandajării pereților cu materiale înlocuitoare (plase de sîrmă, elemente prefabricate din beton etc.) — pentru economisirea chereștelei; extinderea susținerii metalice în abataje și în galerii, a podirii cu plasă metalică în abataje, a susținerii cu beton sau beton armat în galerii, a susținerii prin toreretare și cu ancore în galerii — pentru economisirea lemnului de mină.

Pentru obținerea de economii de lemn în continuare este necesar să fie studiate noi posibilități de lărgire a utilizării susținerilor metalice sau de beton în cît mai multe abataje, de recuperare în mai mare măsură a lemnului din locurile de muncă din subteran abandonate, de normare strictă a consumului în funcție de condițiile fiecărui abataj și, în fine, de extindere a experienței pozitive existente în acest domeniu.

Gradul de reducere a consumului de materiale lemnoase la întreprinderile din cadrul Ministerului Minierelor, pe trim. I — 1982

PUNCTE DE VEDERE

Energia animală în sistemul energetic al agriculturii românești (II)

Situația animalelor de tracțiune

CE EFECTIV și care este structura acestui efectiv de animale de tracțiune pe plan mondial — sînt întrebări cărora li se poate răspunde doar cu aproximație. Potrivit statisticii F.A.O., la sfîrșitul anului 1980, în lume existau circa 61 milioane de cabaline, aproape 12 milioane de cățiri și aproape 43 milioane de măgari (lipsind datele cu privire la celelalte specii de animale de tracțiune — boi și bivoli, iaci și lame, capre și cămile). După unele aprecieri semif oficiale¹⁾, numărul cămیلelor de tracțiune ar fi de 14 milioane, cel al boilor — de 150 milioane și cel al bivoliilor — de 58 milioane. Aceasta ar însemna un total de circa 338 milioane de animale de tracțiune, care reprezintă o însemnată sursă energetică și un capitol important al fondurilor fixe din agricultura mondială. Astfel (excluzînd măgarii), animalele mari de tracțiune — boi, bivoli, cai, cățiri, cămile — pot furniza o putere energetică de circa 0,5 C.P. timp de 7—8 ore pe zi. Prin urmare, cele circa 300 milioane de animale mari de tracțiune pot furniza zilnic o putere energetică de circa 150 milioane de C.P. Or, cum pentru realizarea unei instalații energetice de 1 C.P. este nevoie de o investiție de cel puțin 1 000 dolari S.U.A., înlocuirea animalelor de tracțiune ar necesita o investiție suplimentară sau invers, existența animalelor de tracțiune aduce o economie de investiții de cel puțin 150 miliarde de dolari, cifră aproape fabuloasă dacă ținem seama că pentru sporirea producției agricole în țările în curs de dezvoltare pînă la nivelul necesităților ar fi necesare investiții de 16—18 miliarde de dolari! Intrucît prețul de vînzare al unui animal de tracțiune variază între 100 și 500 de dolari, chiar și la un preț mediu de numai 200 de dolari, valoarea efectivului de animale mari de tracțiune (fără măgari, lame etc) este de cel puțin 60 miliarde de dolari!

În ultimul deceniu (1969/71—1980), efectivul de cabaline a suferit o ușoară reducere (de 1 686 mii de capete, adică de 2,7 la sută). Reține atenția faptul că această reducere se datorește în exclusivitate țărilor socialiste (4,2 milioane de capete), mai ales celor din Europa de Est și U.R.S.S. (3,2 milioane de capete). Deosebit de evident este acest fenomen în cazul celei mai mari puteri agricole a lumii contemporane — Statele Unite ale Americii — care, prin cele peste 9,6 milioane cabaline se situează pe primul loc în lume! Deci, țara care dispune de cel mai mare număr de tractoare din lume (4 351 mii tractoare fizice) dispune și de cel mai mare efectiv de cabaline. Dacă pe un tractor fizic revin 100 ha teren agricol sau 43 ha teren arabil, pe o cabalină revin 45 ha teren agricol sau 20 ha teren arabil; dacă pe o persoană agricolă revin 0,9 tractoare fizice și 2 capete de cabaline, pe o persoană activă din agricultură revin 2 tractoare fizice și 4,4 capete de cabaline!

Cît privește cățirii și măgarii, ale căror efective au rămas aproximativ constante, se manifestă o ușoară tendință de creștere în țările în curs de dezvoltare.

România a fost una din țările recunoscute pe plan european, mai ales de către vecini, prin calitatea cailor și a boilor, mult solicitată pe piețele externe. Literatura de specialitate economică menționează herghelile semisălbătice care existau înainte vreme în țară, ca în Dobrogea și în zona de baltă a județelor Ialomița și Teleorman (vestite prin calitatea cailor). Predominarea micii gospodării țărănești în condițiile menținerii formelor semifeudale de exploatare în agricultură, care au împiedicat și întîrziat producerea revoluției tehnice, a transformat animalul de tracțiune în principala sursă energetică a agriculturii românești. În anul 1938 (cînd existau doar 4 049 tractoare), România dispunea de 1 581 mii cabaline (din care 644 mii iepe și 938 mii cai de tracțiune) și de 829 mii boi de tracțiune. Pierderile grele suferite de efectivul de cabaline în timpul celui de al doilea război mondial s-au reflectat în situația efectivului de animale de tracțiune din anul 1948: 1 035 mii boi și 932 mii cabaline (din care numai 697 mii iepe și cai de tracțiune). A urmat o perioadă de refacere a efectivului de cabaline (reducîndu-se în schimb cele de boi de tracțiune), astfel că, în anul 1961 (în ajunul încheierii cooperativizării agriculturii) dis-

puneam de un milion de cabaline (din care 806 mii iepe și cai de tracțiune) și de 520 mii boi de tracțiune. Perioada imediat următoare încheierii cooperativizării agriculturii s-a caracterizat printr-o reducere puternică a animalelor de tracțiune, astfel că, în 1966, mai dispuneam doar de 273 mii boi de tracțiune și de 689 mii cabaline (din care 585 mii cai și iepe de peste 3 ani).

Subaprecierea animalelor de tracțiune s-a tradus nu numai prin reducerea nejustificată a numărului lor, ci și prin înrăutățirea structurii de vîrstă; dacă în 1956 tineretul sub 3 ani reprezenta 30 la sută din efectiv, în 1966 nu mai deținea decît 15 la sută din efectiv, fapt care a creat dificultăți evidente procesului de înlocuire a animalelor reformate.

Procesul de reducere a efectivului de cabaline a continuat, astfel că (după datele F.A.O.), în 1980 mai existau numai 566 mii de cabaline (cărora li se adăugau 35 mii de măgari, al căror efectiv este în creștere — față de 31 mii în 1969/71). Ultimul recensămînt al animalelor — din 1982 — indică un efectiv de cabaline în creștere — de 598 mii de capete,

Direcții de dezvoltare

PRIMA PROBLEMĂ care se pune este aceea a alegerii și folosirii celor mai potrivite condiții locale, specii de animale de tracțiune, ceea ce presupune cunoașterea avantajelor și inconvenientelor pe care le prezintă fiecare specie. Manualul F.A.O. publicat în 1972 de Centrul de studii și experimentare a mașinismului agricol tropical (CEEMAT) le caracterizează astfel:

Calul. Avantaje: are o bună dispoziție de lucru, se atașează de conducătorul său; se bucură de un anumit prestigiu, ceea ce determină producătorii agricoli să-l păfeze în locul boului; este ușor de dresat pentru executarea tuturor categoriilor de lucrări agricole; este ușor de condus, fiind docil. **Inconveniente:** uneori are o greutate prea mică (pînă la 300 kg) ceea ce îl limitează și puterea energetică; este deosebit de fragil, solicitînd o atenție specială la întreținere, care este costisitoare; obosește destul de repede la lucru; este scump; cere un harnașament costisitor.

Boul. Avantaje: este lent, dar neobosit; este rustic, robust și ușor de hrănit; cere un harnașament simplu, jugul putînd fi confecționat cu cheltuieli mici, pe plan local; este puțin costisitor (în multe țări costul unei perechi de boi este egal costului unui cal); la reformare, după o perioadă de îngrășat, este vîndut și sacrificat pentru carne. **Inconveniente:** nu are buna dispoziție a calului; pentru hrănire are nevoie de pășuni relativ întinse; pare mai dificil de dresat decît calul și necesită mai multă forță de muncă; se deplasează mai lent decît calul la toate lucrările agricole.

Măgarul. Avantaje: are o bună dispoziție, este rustic; este puțin costisitor și poate fi hrănit cu produse de la fermă; este inteligent și ușor de dresat; este răbdător, mai ales la executarea lucrărilor ușoare de tracțiune și de transport. **Inconveniente:** este foarte ușor și, ca atare, are o putere energetică limitată; obosește ușor dacă este mînat prea repede; se rănțește ușor de la harnașament.

Îmbinarea armonioasă a acestor principale specii de animale de tracțiune pentru condițiile noastre este determinată și de potențialul lor energetic, a cărui corelare cu consumul de energie solicitat de diferite lucrări poate da indicații cu privire la proporțiile de dezvoltare a fiecărei specii în parte. După datele prezentate în lucrarea „Energy for world agriculture“ rezultă următoarele²⁾:

— un cal ușor, în greutate de 400—700 kg, poate desfășura o viteză medie de lucru de 3 600 m/h, dezvoltă o putere de 0,75 kW sau de 1,00 CP;

— un bou, cu o greutate de 500—900 kg, are o viteză medie de deplasare de 2 160—3 240 m/h, putea dezvoltată fiind de 0,56 kW sau de 0,75 CP;

— aceeași putere o dezvoltă un bivol de 400—900 kg, limita inferioară a vitezei medii fiind însă de 2 880 m/h;

— o vacă, în greutate de 400—600 kg, se deplasează cu o viteză medie de 2 520 m/h dezvoltînd o putere de 0,34 kW sau 0,45 CP;

— un cățir de numai 350—500 kg, desfășoară însă o viteză

¹⁾ Comité préparatoire de la Conférence des Nations Unies sur les sources d'énergie nouvelle et renouvelables, deuxième session, 21 juillet — 1-er août 1980, Rapport intermédiaire sur l'énergie des animaux de trait (préparé par le professeur N.S. Ramaswamy), pag. 7—8.

²⁾ Mc Dowell, R.E. — Raport of National Dairy Research Institute, U.N.D.P./UNESCO/1975, pag. 4.

medie de 3 240—3 600 m/h, dezvoltând o putere de 0,52 kW sau de 0,70 CP (fiind, deci, relativ mai puternic decât boul sau bivoul și — absolut — decât vaca);

— măgarul, cu greutate de numai 200—300 kg, se deplasează cu o viteză medie egală cu cea a vacii (2 520 m/h), dar, comparativ cu greutatea sa, dezvoltă o putere energetică mai mare: 0,26 kW sau 0,35 CP.

Evident, calul este mai potrivit pentru transporturi, iar boul pentru lucrări agricole în unitățile agricole socialiste sau în gospodăriile individuale în timp ce măgarul este mai recomandat gospodăriilor personale ale membrilor cooperatori, în care dificultatea lucrărilor nu depășește puterea energetică a măgarului.

În condițiile în care în România presocialistă animalele de tracțiune reprezentau principala forță energetică din agricultură, este firesc ca literatura de specialitate să fi acordat atenția cuvenită problemei îmbinării raționale a diferitelor specii de animale de tracțiune în funcție de calitățile lor intrinsece, de cheltuielile de întreținere, precum și de condițiile social-economice specifice în profil teritorial. Astfel, N. O. Popovici-Lupa⁶⁾, analizând deosebirile productive dintre bou și cal, ajunge la următoarele reguli: a) Când e vorba de transporturi mai rezezi ori depărtate sau pe drumuri pietroase, găunoase sau prea netede, caii sînt mai utilizabili decît boii. De asemenea, ei sînt de preferat la grapa și la căratul produselor; b) Caii sînt mai potriviți pentru lucrări în care inteligența și sprintenția animalului joacă un oarecare rol; c) Din contra, boii sînt cel puțin tot așa de buni la plug, muncesc ceva mai puțin, dar lucrul este mai regulat. Pentru căratul gunoiiului, al nutrețului verde etc., unde nu importă atît iuteala mișcării, munca boilor este aproape egală cu a cailor; d) Pentru poveri grele pe pămînt moale, de exemplu pentru căratul finului de pe fînețele umede sau moeriloase, boii se potrivesc mai bine decît caii (fiindcă picioarele lor nu se îngroapă așa de adînc și nu se neliniștesc așa repede dacă cumva carul nu merge lesne).

Cheltuielile de întreținere și mai ales consumul de furaje reprezintă criteriile fundamentale de optimizare a raportului dintre cai și boi. Nutriția boilor este totdeauna mai ieftină decît a cailor, deoarece ei, se mulțumesc, de regulă, cu nutreț verde, fîn, paie și rădăcinoase. Dacă nu sînt folosiți la tracțiune, regimul furajer poate fi mai slab, iar cînd sînt hrăniți uniform greutatea și deci valoarea lor crește, mai ales cînd pauza mai îndelungată în folosirea la jug nu le este vătămătoare. Din contra, caii cer grăunțe în hrana lor, chiar și cînd nu lucrează (de unde proverbul „boii trag și caii mîncă”). Inactivitatea îndelungată le vătămă sănătatea și puterea de muncă (prin apariția „osului moart”). Îngrijirea și hamurile lor sînt mai scumpe, le uzează și le rup mai repede. Furajarea și îngrijirea cailor în grajd cer mai multă atenție și timp. Ei sînt mai expuși la boli decît boii, iar cheltuielile reclamate de potcovitul lor sînt mai mari. Amortizamentul anual se urcă la 10—12% din valoarea lor în momentul punerii la ham, pe cînd al boilor este neînsemnat sau chiar nul, dacã sînt bine întreținuți. Caii se utilizează în medie 8—10 ani, iar cînd sînt reformați de multe ori nu au altă valoare decît cea a pielii. Boii, din contra, dacã se pun la jug la 3—4 ani și se utilizează încă 5 ani cresc în greutate și valoarea lor este cel puțin egală cu cea inițială. Pe aceste considerente, George Major conchidea: „Boii sînt și rîmîn principalele noastre vite de muncă. De obicei, boii noștri sînt mai tari decît caii indigeni. Apoi ca rasă și aptitudine de muncă, boii de Moldova și cei de Cîmpia din Transilvania sînt tuturor superiori, cãci sînt sobri și cumpătați la ținere, robuști și cei mai iuți de picioare”⁷⁾.

Totuși, cheltuielile pe unitatea de lucru sînt influențate și de durata de folosire a animalelor de tracțiune în timpul anului: pe cînd un cal poate fi utilizat 250—275 zile pe an, iar un bou numai 200—250 zile (după George Major limitele variază între 280 și 300 zile la cal și 220 și 250 zile la bou), un bou este utilizat cu 10—20% mai puțin zile decît un cal.

Pe toate considerentele de mai sus, N.O. Popovici-Lupa recomandă să se țină numai atîtia cai cît pot fi utilizați, în mod economic, în tot cursul anului, iar restul necesarului de animale de tracțiune — reclamat de perioadele de vîrf — să fie completat cu boi, a căror întreținere în timpul iernii costă mai ieftin.

A doua problemă este — mai ales pentru cabaline — aceea a direcției de producție, inclusiv alegerea rasei. Este clar de la bun început că trebuie folosite cu prioritate rase locale, evitîndu-se recurgerea la rase importate sau aduse din alt capăt al țării, din cu totul alte condiții socio-economice și pedoclimatice.

Desconsiderarea animalelor de tracțiune ne pune astăzi în fața unei probleme de mare actualitate: degenerarea animalelor existente în producție. De aici necesitatea intensificării activității celor 15 herghelii de stat (care dispun de 1 400 iepe), precum și a celei de cercetare științifică pentru crearea de noi

tipuri de cai pentru agricultură, care să îmbine forța și docilitatea calului greu cu temperamentul și estetica formelor calului intermediar. Rezultatele obținute pînă acum se concretizează în⁸⁾:

a) formarea calului semigreu românesc, finalizat în 1980. Actualmente, dispunem de 150 armăsari de reproducție, care pot da anual 2 500—3 000 minji.

b) faza de formare a calului de Bucovina (prin încrucișarea dintre armăsari cu sînge greu și iepe din rasa Huțul), destinat asigurării cu forță de tracțiune animală a zonelor de deal și de munte. Rezultatul încrucișării este un cal de tracțiune mai puternic, solicitat de populație, de armată și de exploatarea forestieră. Ei sînt masivi, armonici și dispun de o forță de tracțiune sporită, grefată pe rusticitatea și rezistența calului Huțul, care posedă calități deosebite (animal de tracțiune și de povară, se deplasează cu circa 4 km/oră pe cărările de munte, pe teren accidentat);

c) preocuparea pentru producerea unui tip de cal Sport;

d) se preconizează crearea unui Ponei românesc (încrucișare între armăsari Ponei cu femele minus variante de Huțul), care să răspundă cerințelor de tracțiune și călării de agrement din zona litoralului, precum și celor de turism de vară și de iarnă din zonele montane;

e) reluarea (după o pauză de 40 ani) a cercetărilor privind calul trapaș, în direcția sporirii capacității lui energetice, pentru a ajunge competitiv pe plan mondial. Dealtfel, această activitate de cercetare pe care o desfășoară Centrul republican de creștere și calificare a cailor de rasă (deținătorul tuturor herghelilor și depozitelor de armăsari) a fost întreruptă timp de 20 de ani (1960—1980).

O problemă de mare semnificație în economia energiei animale este aceea a utilizării ei cît mai depline. Practica milenară a poporului nostru, consemnată și în lucrări de specialitate, arată că în acest domeniu, cooperarea nu mărește forța de tracțiune a animalelor. Din contra, forța de tracțiune este utilizată mai bine cînd sînt înhămate sau înjugate, la același vehicul, mai puține animale, deoarece, în cazul unui număr mai mare, forța lor de tracțiune nu se utilizează deplin, ci în parte se neutralizează prin acțiune opusă. Astfel, dacã puterea energetică a unui cal înhămat singur = 100, atunci cea a doi cai (de aceeași mărime și putere) nu va fi egală cu 200, ci cu 160, iar cea a patru cai nu va crește la 400, ci numai la 300. În același timp, nu se atelează împreună animale din specii diferite, pentru că se poate ajunge la situația din „Racul, broasca și o știucă”! De asemenea, trebuie avut în vedere că 2 cai trag cît 3 boi, 3 cai cît 4 boi și așa mai departe.

Dar, utilizarea cît mai completă a puterii energetice a animalului depinde și de construcția vehiculului tractat, de harnașament și de modul de atelare. Sînt probleme care, pe plan mondial, se bucură de o vîdită atenție. Se apreciază astfel că ameliorarea carului de transport (prin folosirea de roți din cauciuc sau pneumatice, a unei platforme mai ușoare), paralel cu ameliorarea harnașamentului poate dubla sau chiar tripla capacitatea de transport a acestuia (de la 1 tonă la 2—3 tone). În același timp, folosirea unui harnașament comod, adaptat animalului contribuie la prelungirea vieții și activității animalului cu cel puțin un an.

Probleme considerate „minore”, dar cu repercusiuni negative majore se cer grabnic rezolvate. Este vorba de baza tehnico-materială a animalelor de tracțiune, îndeosebi a cailor: asemenea meserii tradiționale în satul românesc ca cea de potcovar, de șălar sînt pe cale de dispariție. Procurarea unei perechi de hamuri noi a devenit o problemă foarte greu de rezolvat, pentru că tot o asemenea problemă a devenit aprovizionarea cu caiele de fier pentru potcoave. O industrie care produce turbine pentru hidrocentrala de la Porțile de Fier nu produce niște simple caiele!

Datele ultimului recensămint al animalelor arată o ușoară creștere a efectivului de cabaline. Să fie acesta vestitorul unei reconsiderări a animalelor de tracțiune, îndeosebi a calului, în agricultura României? Ar fi dorința tuturor celor care militază pentru modernizarea agriculturii românești prin toate mijloacele, dintre care animalele de tracțiune pot contribui la creșterea puterii energetice și la sporirea producției agricole, la nivelul cerințelor noii revoluții agrare în România.

prof. dr. O. PAPPALĂ

⁶⁾ N.O. Popovici-Lupa — Elemente de economie rurală pentru uzul agricultorilor și școlilor de agricultură, volumul I, Mijloacele de exploatare agricolă, ediția I, București, 1912, pag. 199—202.

⁷⁾ George Major — Economia rurală sau organizațiunea și administrarea moșilor mari și mici, București, 1900, pag. 191.

⁸⁾ Călinescu E. — Problematice actuală și de perspectivă a cercetării științifice în domeniul creșterii calului. Revista de creșterea animalelor nr. 6/1981.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Dezbatere „R. E.”

DIMENSIONAREA JUDICIOASĂ A NECESARULUI DE MIJLOACE CIRCULANTE (II)

CONTINUĂM publicarea opiniilor exprimate de către specialiștii participanți la dezbaterile organizată de Revista economică împreună cu Sucursala municipiului București a Băncii Naționale.

Utilizarea indicatorului producția marfă vîndută și încasată

Prof. univ. dr. GH. ȘOVEI — „Relația bancă-intreprindere implică o multitudine de posibilități de perfecționare, în cadrul căroră, după opinia noastră, importanță majoră prezintă: realizarea unui raport optim — în cadrul corelației dintre autofinanțare și creditare — între fondurile proprii și cele împrumutate; utilizarea indicatorului producția marfă vîndută și încasată; întărirea cu prioritate a controlului bancar pentru simplificarea activității și evidenței bancare.

Raportul între fondurile proprii și cele împrumutate poate fi corespunzător, după opinia noastră, în măsura în care resursa determinantă este fondul mijloacelor circulante utilizate în cadrul autofinanțării. Pentru realizarea unui asemenea raport apreciem că considerarea fondului mijloacelor circulante ca resursă determinantă în cadrul autofinanțării este necesară, dar nu suficientă. Realizarea raportului amintit poate fi obținut numai în măsura în care fondul mijloacelor circulante ca resursă determinantă se constituie la nivelul posibilităților existente în mod obiectiv.

Extinderea creditării bancare, în condițiile noului mecanism economico-financiar, nu mai poate fi admisă, după părerea noastră, cel puțin pentru faptul că aceasta ar putea avea loc în detrimentul autofinanțării. Realizarea raportului optim între fondul mijloacelor circulante și creditul bancar impune, după părerea noastră, constituirea fondului mijloacelor circulante ca resursă determinantă nu în mod subiectiv, pe bază de cotă și cu atât mai mult unitară la nivelul tuturor unităților economice, ci în mod obiectiv, corespunzător posibilităților reale existente, în cuantum diferențiat de caz la caz, ponderea creditelor ca resursă determinată fiind în aceste condiții diferențiată corespunzător diversității cazurilor existente în economic.

O problemă deosebit de importantă se referă la planificarea, producerea și creditarea numai a produselor cu desfacere asigurată. Realizarea acestei sarcini în funcție de respectarea căreia se asigură desfacerea produselor, încasarea lor, realizarea beneficiului și în baza lui a fondurilor proprii din care are loc autofinanțarea face necesară, după opinia noastră, utilizarea, în completarea indicatorilor producție netă și fizică, pe care să se continue a se pune bază, a altor indicatori, în cadrul unei concepții sistemice, cu caracter complex, în cadrul căroră, **indicatorul producție marfă vîndută și încasată să aibă un loc prioritar.** Procedindu-se astfel există posibilitatea urmăririi nu numai a realizării producției la costuri scăzute, ci și desfacerea și încasarea ei, reflectată pozitiv în constituirea beneficiului și realizarea rentabilității, ceea ce exprimă perfecționarea relației bancă-intreprindere. Ținînd seama de faptul că băncile există și sînt necesare pentru efectuarea operațiilor solicitate de unitățile socialiste și îndeosebi pentru a exercita controlul asupra activității acestora în scopul influențării autogestiei lor, considerăm că întărirea controlului bancar trebuie să aibă prioritate față de simplificarea activității și evidenței bancare.

Ignorîndu-se această prioritate, în ultimul timp au avut loc simplificări care au afectat negativ controlul bancar. Un exemplu edificator în acest sens îl constituie faptul că s-a extins mult forma de virament inițiată de cumpărătorul de mărfuri și documentul dispoziție de plată cu factură în detrimentul formei de virament inițiată de furnizorul de mărfuri — documentul dispoziție de încasare. Urmărindu-se obținerea unor simplificări ale activității și evidenței bancare s-a renunțat la fixarea termenelor de acceptare și urmărirea de către bănci a plății cumpărătorului la expirarea acestora, adică la exercitarea controlului bancar preventiv. Aceasta s-a reflectat în unele cazuri în întîrzierea plăților din cauza lipsei de inițiativă a cumpărătorilor, obținîndu-se efectul contrar celui urmărit — nu accelerarea, ci întîrzierea prelungită a efectuării viramentelor.

Un exemplu edificator îl constituie, de asemenea, renunțarea la contul separat de credite pe documente în curs de încasare și acumulări și includerea lor în contul curent, obținîndu-se astfel simplificarea evidenței bancare concretizate în absența contului respectiv. În cazurile în care cuantumul celor două elemente este redus și unitățile economice desfășoară activitate eficientă, măsura întreprinsă vizînd simplificarea, deși puțin sensibilă, este adecvată. Dimpotrivă, în cazurile în care cuantumul celor două elemente reflectate în contul separat este mare și, în plus, unitățile economice respective desfășoară o activitate necorespunzătoare, concretizată în utilizarea acumulărilor pentru aprovizionări peste necesar reflectate în amplificarea imobilizărilor, simplificarea obținută este minoră față de efectul negativ apărut și nu justifică prioritatea ei față de necesitatea întăririi controlului. În aceste cazuri este evidentă **necesitatea priorității întăririi controlului; cel puțin pentru cazurile respective, considerăm oportună practicarea conturilor separate de credite pe documente în curs de încasare și acumulări, ca una din posibilitățile de perfecționare a relației bancă-intreprindere.**

Echilibru constant între încasări și plăți

Dr. STERE STĂTICĂ, contabil-șef la „Aversa” — „Unul din obiectivele de bază ale autogestiei economico-financiare îl reprezintă asigurarea unui echilibru constant între încasări și plăți. Realizarea acestui obiectiv major este determinat de o complexitate de factori vizînd în sinteză utilizarea cu maximă eficiență a mijloacelor financiare de care dispune fiecare întreprindere. În acest context, creditul bancar are un important rol în asigurarea mijloacelor necesare completării fondului mijloacelor circulante proprii, intervenînd activ în toate etapele circuitului economic în scopul desfășurării normale a procesului de aprovizionare, producție și desfacere. Diversitatea formelor de creditare și a categoriilor de împrumuturi ce se acordă de bancă și totodată operativitatea crescută în ultimii ani cu care se acordă creditele pentru stocuri de valori materiale formate din cauze obiective au avut drept efect îmbunătățirea sistemului de decontări între întreprinderi, asigurîndu-se pe această bază un echilibru între încasări și plăți pentru perioade mai lungi.

Complexitatea fenomenelor și diversitatea factorilor de influență conduc la apariția unor stocuri de materiale fără mișcare și disponibile, comenzi din producția neterminată cu ciclul de fabricație depășit, produse devenite fără desfacere în anumite perioade, facturi refuzate la plată, debitori etc., elemente de-

numite imobilizări și care potrivit normelor metodologice ale băncii sînt credite prin împrumuturi nerambursate la scadență, cu dobîndă majorată de 12% pe an. Apreciem ca fiind pe deplin justificat procedeele ca, pentru astfel de stocuri, întreprinderile să suporte o dobîndă majorată avînd rolul de a impulsiona unitățile în cauză să inițieze măsuri pentru lichidarea imobilizărilor.

Exprimat succint, rezultă că, pe lângă creditele curente, cu dobîndă normală, întreprinderilor li se acordă și credite cu dobîndă majorată denumite nerambursate la scadență. În practică, însă, deși întreprinderile au alocate unele plafoane trimestriale de credite cu dobîndă normală, avînd garanție asigurată integral prin stocuri curente de valori materiale, nu beneficiază integral de aceste credite aprobate: aceasta întrucît, potrivit reglementărilor actuale, din plafonul de credite la contul curent — determinat prin însumarea tuturor creditelor aprobate — se scade valoarea imobilizărilor reflectate în împrumuturi nerambursate la scadență, deși acestea au fost scăzute inițial din garanția oferită băncii pentru fiecare element creditabil, așa cum rezultă din următorul exemplu:

	in mii lei
— creșterea fondului mijloacelor circulante planificate	20 000
— credite plafon pentru materiale	40 000
— credite plafon pentru producție neterminată	40 000
— credite plafon pentru produse cu ciclu lung de fabricație	30 000
— credite pentru produse, lucrări și servicii facturate	45 000
TOTAL	175 000
— imobilizări reflectate în credite nerambursate la scadență	25 000
— plafon de credite la contul curent	150 000

Menționăm că, în exemplul prezentat, toate stocurile ce constituie imobilizări reflectate în credite nerambursate la scadență sînt stocuri supranormative peste cele creditate cu dobîndă normală, respectiv peste plafoanele aprobate. În aceste condiții, în loc ca întreprinderea să beneficieze de totalitatea creditelor aprobate, respectiv de 175 000 lei cu dobîndă normală și 25 000 lei cu dobîndă majorată, plafonul de credite la contul curent este artificial diminuat la 150 000 lei. Rezultă că prin procedeele de mai sus întreprinderea este lipsită de fondurile la care este îndreptățită, aprobate prin planul de credite, fără nici o justificare de ordin financiar. Fenomenul are repercusiuni negative asupra capacității de plată, asupra echilibrului între încasări și plăți și contribuie direct la crearea blocajului în lanț, afectînd totodată și unitățile colaboratoare. În aceste condiții considerăm că se impune, după opinia noastră, ca pe lângă alte măsuri vizînd reducerea volumului stocurilor în general și a celor fără mișcare în special, să se procedeze la revizuirea actualului sistem de determinare a plafonului de credite la contul curent în sensul ca în acest plafon să se includă direct stocurile creditabile cu dobîndă normală plus cele cu dobîndă majorată.

Creșterea vitezei de rotație a mijloacelor circulante

IOAN V. SÎRBU, director, Filiala sectorului 6 București a B.N.R.S.R. — „Mijloacele circulante planificate — normate și totale — pe care le au întreprinderile pentru a-și îndeplini sarcinile de plan sînt acoperite numai parțial cu resurse pentru finanțarea mijloacelor circulante. Diferența neacoperită a mijloacelor circulante — normate și totale — este completată prin credite bancare. Din practică rezultă că volumul creditului în acoperirea mijloacelor circulante se menține într-o proporție destul de mare. Dacă așa stau lucrurile în faza planificării, în procesul efectiv de realizare a aprovizionării-producției-desfacerii mijloacele circulante se mențin cu mult peste cele planificate.

Dacă am menționa numai cele trei elemente de bază ale mijloacelor circulante și anume: materiile prime și materialele, producția neterminată și produsele finite, stocurile existente la 30 aprilie a.e. la întreprinderile din sectorul nostru erau

cu peste 60% mai mari față de cele planificate, din care acoperite prin credite conform Legii finanțelor și Normelor metodologice nr. 1/1980 numai 49%. În afara cauzelor obiective din activitatea întreprinderilor, o asemenea situație este determinată de modul cum s-a aplicat în practică legea contractelor economice: după părerea specialiștilor din unități, legea contractelor economice n-a devenit, pînă în prezent, un instrument în fundamentarea aprovizionării tehnico-materiale și desfacerii producției marfă. De aceea, considerăm că pentru reducerea stocurilor de valori materiale, ministerele, centralele industriale și întreprinderile trebuie să adopte măsuri urgente pentru accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante încă din faza planificării acestora, prin încheierea contractelor în termenele prevăzute de normele legale în vigoare. În același scop, propun introducerea indicatorului «**încadrarea în mijloacele circulante planificate totale**», ca una din condițiile eliberării fondului de retribuție pentru cadrele de conducere din ministere, centrale și întreprinderi. În acest fel, cadrele de conducere ar acorda o atenție mai mare realizării acestui indicator deosebit de important pe economie, avînd în vedere volumul stocurilor de valori materiale imobilizate și neredate circuitului economic. Pe linia perfecționării relației bancă-întreprindere, dimensionării creditelor, propun ca **planificarea necesarului de credite să se facă anual cu defalcarea pe trimestre**. Avînd în vedere că sînt sectoare de activitate care fac contractarea producției marfă la intern semestrial, și planificarea creditelor să se facă tot semestrial dar cu defalcarea pe trimestre. După aprobarea planului de credite, **centrala băncii să repartizeze volumul creditelor în regim teritorial pe sucursale județene în sumă totală, iar dimensionarea creditelor pentru mijloace circulante normate și totale pe întreprinderi și pe elemente să se facă de fiecare unitate bancară, ținînd seama de indicatorii din bugetul de venituri și cheltuieli ai întreprinderilor și încadrarea strictă în viteza de rotație a mijloacelor circulante.**

Sînt de acord cu punctul de vedere exprimat de tovarășul Gh. Șovei în privința importanței indicatorului producția marfă vîndută și încasată. Pentru impulsivitatea realizării producției marfă vîndută și încasată și reducerea volumului creditelor bancare pentru documentele în curs de încasare care în prezent se mențin într-o valoare mare, întreprinderile să fie obligate să-și achite furnizorii în momentul recepționării și operării în evidența contabilă a stocurilor primite. Formulăm această propunere întrucît din analiza efectuată la unitățile industriale din sectorul nostru la sfîrșitul lunii aprilie a.e. a rezultat că stocurile neachitate se mențin într-o valoare mare. Acest fenomen se datorează, după părerea specialiștilor din unități, neprimirii facturilor de la furnizori. În realitate, practica ne-a arătat că documentele de decontare se rețin de întreprinderi în vederea plății retribuițiilor sau obligației față de bugetul statului. În completarea propunerii mai sus amintite, în cazurile cînd s-ar constata eșabateri, pe lângă sancțiunile prevăzute de dispozițiile legale, să se scadă din volumul creditelor planificate diferența între pasivele stabile din aprovizionări și soldul c.t. 410 «Furnizori».

În scopul menținerii capacității de plată a întreprinderii propunem ca **obligațiile față de bugetul statului, beneficiile și prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete să se facă în funcție de rezultatele obținute pe baza ultimului bilanț sau bilanță**. În acest fel, nu s-ar mai imobiliza mijloacele circulante pentru acumulările nerealizate și vărsate care se restituie întreprinderii după o perioadă mare — cca. 30—40 zile — după depunerea la bancă a bilanțului sau bilanței contabile. În această perioadă întreprinderea se află în incapacitate de plată.

În final, este necesar să se revadă rolul controlului bancar ca sferă, limite și eficiență, întrucît în prezent controlul bancar în unitățile operative teritoriale este axat pe toate problemele din activitatea întreprinderii. Pe lângă faptul că aceasta solicită o pregătire multilaterală financiară și tehnică, greu de însușit în totalitate, practic nu se pot cuprinde în control toate problemele, ținînd cont de timpul efectiv de lucru. Aș da un singur exemplu de obiectiv de control care considerăm că nu ar trebui efectuat de organul de inspecție bancară și anume analiza și avizarea planului de reparații capitale ale mijloacelor fixe. Această analiză ar trebui făcută de cadre specializate ale M.A.T.M.&F.F., care răspunde de gospodărirea mijloacelor fixe din economia națională.

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚA

Cercetarea științifică în sprijinul creșterii
eficienței exporturilor românești

Promovarea exportului tehnicii de vîrf (I)

Sisteme de automatizări

DIRECTIVELE Congresului al XII-lea al P.C.R. și Legea pentru adoptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1981—1985 prevăd realizarea în domeniul mijloacelor de automatizare a unuia din cele mai ridicate ritmuri de creștere a producției, punîndu-se, totodată, un accent deosebit pe creșterea exportului și în special a exportului de produse industriale, care înmagazinează un volum mai mare de muncă și inteligență proprie.

Deci nu numai creșterea volumului de producție este importantă, ci se are în vedere ca o necesitate de prim ordin asigurarea nivelului tehnic al produselor, a calității, fiabilității și competitivității acestora, pîrghii esențiale pentru creșterea exportului.

Pe plan mondial, producția și performanțele mijloacelor de automatizare cunosc o dinamică foarte accentuată atît ca producție cît mai ales ca performanțe (raportul performanță/cost crește rapid, în medie de 2 ori la 2—3 ani, timp în care un astfel de produs se uzează moral). Această dinamică este bazată mai ales pe utilizarea în proporție din ce în ce mai mare a cuceririlor electronicii în general și tehnicii de calcul numeric în special, domeniul de vîrf ale tehnicii și științei. Se pune un accent deosebit pe fiabilitatea produselor, echipamentele electronice ajungînd să fie mai fiabile decît cele mecanice.

Deși în actuala conjunctură de criză economică producția de mijloace de automatizare este una din puținele care, în țările capitaliste, păstrează un ritm pozitiv destul de ridicat, concurența este deosebit de ascuțită și solicită producătorilor, pentru menținerea competitivității produselor, eforturi deosebite de cercetare-dezvoltare, alocîndu-se în acest scop sume considerabile, mergînd pînă la 10% din valoarea producției realizate.

În aceste condiții, în țara noastră s-a urmărit să se țină pasul și să se realizeze o apropiere față de calitatea aparatelor și echipamentelor realizate în țările dezvoltate. Pe linia acestui obiectiv, Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru automatizări (I.P.A.) i-au revenit și îi revin sarcini deosebit de mobilizatoare. Se poate aprecia că nivelul tehnic al produselor rezultate din cercetare și proiectare corespunde în general din punct de vedere al performanțelor cu rezultatele obținute pe plan mondial, remarcîndu-se o creștere accentuată a gradului de electronizare, a instalațiilor și echipamentelor de automatizare, care a ajuns în prezent la peste 65%.

Este bine cunoscut că în țara noastră în perioada 1965—1970 s-a asimilat pe bază de licență „Sistemul electronic de reglare E-line“, format din aparate cu funcționare analogică în tehnica tranzistoarelor cu germaniu. Ulterior, prin dezvoltare în concepție proprie s-au realizat două noi generații, ale acestui sistem, una în anii '75 prin sistemul SEROM, bazată pe tranzistoare cu siliciu și alta în anii '80 bazată pe circuite integrate, ceea ce a permis, în general, menținerea performanțelor și competitivității sistemului la nivelul unor produse similare ale firmelor Taylor, Foxboro și altele.

În ultimii ani s-a trecut, ca orientare de bază, la utilizarea pe scară cît mai largă, la toate tipurile de mijloace de automatizare a tehnicii de calcul numeric bazată pe utilizarea microprocesoarelor în sisteme din ce în ce mai complexe, aceasta avînd drept consecință o creștere spectaculoasă a performanțelor de bază ale mijloacelor de automatizare cum sînt: precizia, fiabilitatea, diversificarea funcțiilor și a gamelor etc.

Un exemplu îl constituie echipamentul ECAROM (conceput de I.P.A. și produs de F.E.A.), care este un microcalculator din generația 3,5—4 destinat conducerii proceselor tehnologice, omologat internațional pentru țările membre C.A.E.R. atît individual cît și cu sistemul INDEPENDENT 100 — INDECAR — ECAROM ca sistem de calcul de proces. În această ultimă variantă deținem atestarea și din partea firmei franceze CERCİ. Sistemul este deja utilizat în diferite obiective industriale ca fabrici de ciment, cîmpuri sonde gaze, fabrici anvelope, industria chimică, industria de autoturisme, întreprinderi constructoare de mașini ș.a.

Sistemul electronic NUMEROM pentru comanda numerică a mașinilor-unelte elaborat tot de I.P.A. și produs de F.E.A. cuprinde o gamă variată de echipamente de la simpla afișare de cotă, la comanda prin calculator, multe din această familie avînd performanțe similare celor produse la nivel european.

Sistemul distribuit de conducere a proceselor, aflat în prezent în fază finală de elaborare la I.P.A. și Automatica, înglobează un mare număr de blocuri cu funcții diferite, cu performanțe ridicate bazate pe tehnica de vîrf (uP, transmiterea informațiilor prin fibre optice, display cu tub catodic color). Asemenea sisteme sînt produse în lume numai de puține firme din țările foarte dezvoltate ca: Honeywell și Foxboro din S.U.A., Siemens și Hartmann-Braun din R.F.G., Toshiba și Tokushin din Japonia și alte câteva. De menționat că la solicitările de instalații complexe la export tot mai mulți

beneficiari condiționează acceptarea furniturii de dotarea obiectivului cu sisteme distribuite de conducere.

Calitatea mijloacelor de automatizare produse în țară este ilustrată și de faptul că ele au fost exportate în mai multe țări ale lumii, echipînd instalații diferite ca: rafinăria Banias — Siria; fabrici de ciment la Sheik-Said — Siria și Kakani și Nasioq — Iugoslavia; complexul pentru fosfați Hamravein — Egipt; centrale termice — R.D. Germania etc. Beneficiarii externi au apreciat în mod unanim concepția modernă a sistemelor românești, calitatea echipamentelor de automatizare, ceea ce a contribuit la promovarea exporturilor de instalații și utilaje tehnologice din domeniile respective. Exportul direct este ilustrat de livrările masive de echipament electronic de variație a turației motoarelor electrice în U.R.S.S. și alte țări, domeniu în care — prin calitatea lor — produsele concepute de I.P.A. și fabricate de Electrotehnica într-un sistem complet, corespund întru totul normelor INTERELECTRO.

Calitate, fiabilitate, competitivitate

O PREOCUPARE constantă în cercetare, ca și în producție a fost creșterea fiabilității mijloacelor de automatizare electronice și în special a celor numerice.

Pentru a continua îmbunătățirea calității și performanțelor acestor echipamente, în institut și întreprinderile executante se întreprind acțiuni în toate etapele de concepție și execuție.

● Astfel, în faza de cercetare se analizează cauzele deficiențelor, fiabilitatea fiecărui element, măsurile de eliminare a punctelor slabe. O importantă concluzie a acestor studii a fost dependența calitativă a performanțelor mijloacelor de automatizare de calitatea componentelor electronice, domeniu în care prin colaborarea cu institutele și întreprinderile de specialitate s-au obținut progrese.

Trebuie subliniat faptul că îmbunătățirea calității și fiabilității mijloacelor de automatizare trebuie realizată în condițiile raționalizării importului de componente și a reducerii consumului de materiale. Urmare acestei situații s-au întreprins o serie de acțiuni pentru asimilarea în țară a unei game largi de componente electronice ca: circuite larg integrate — microprocesoare, memorii semiconductoare, convertoare A/N și N/A, circuite hibride, circuite CMOS cu consum mult mai redus decît circuite TTL produse în prezent, componente cu performanțe mai ridicate și în variante cu fiabilitate ri-

dicată, profesionale. Asigurarea calitativă și structurală a cerințelor de componente pentru mijloace de automatizare va fi și pentru viitor o condiție a competitivității produselor noastre pe piața externă.

● **În faza de producție** s-a trecut la introducerea unor tehnologii moderne de fabricație specifice, ca sortarea și îmbătrânirea componentelor, cositorirea în val, preocupările institutului concentrându-se pe mecanizarea și automatizarea operațiilor de implantare automată a componentelor și de testare automată a componentelor, subansamblelor și produselor din toate unitățile producătoare de mijloace de automatizare. De menționat că tehnologiile de control automat se elaborează în prezent în institut ca parte integrantă a concepției produselor noi. În acest sens am elaborat și introdus în fabricație o familie de echipamente de test automat bazate pe microcalculatoare — THETAROM. Prin utilizarea acestor teste se obțin creșteri spectaculoase de productivitate la operațiunile de control (de câteva zeci de ori) și ceea ce este mai important, se asigură o calitate superioară a produselor controlate.

● **În faza de proiectare** se urmărește realizarea unei calități și fiabilități superioare prin concepția procesului de reglare, prin alegerea soluțiilor și prevederea unor rezolvări adecvate. În felul acesta se realizează creșterea indicelui de fiabilitate pe ansamblul instalației de automatizare: de exemplu pentru sistemele distribuite de conducere — de la un MTBF inițial în jur de 1 000 ore pentru modulele cele mai slabe se ajunge la o valoare de peste 50 000 ore pentru un ansamblu de reglare și conducere a procesului, realizându-se în felul acesta o schemă fiabilă cu elemente mai puțin fiabile.

Instalațiile de automatizare pentru unități din cele mai diferite ramuri industriale sînt proiectate și realizate în ultimul timp practic în totalitate în țară, cele mai importante de către institutul de specialitate I.P.A. Nivelul și

gradul de automatizare al acestor instalații se situează la nivelul unor sisteme similare proiectate și realizate de firme de renume prin utilizarea sistemelor de reglare electronice, a automatelor programabile, a supravegherii și conducerii prin calculatoare.

Ca exemple menționăm automatizarea instalației de piroliză II la Combinatul chimic Pitești, instalațiile monomer și polimer la Combinatul chimic Rm. Vilcea, combinatele de îngrășăminte chimice Slobozia, Tr. Măgurele, Arad, fabricile de ciment cu linii de mare capacitate Hoghiz, Deva, Tașca, fabricile de zahăr, ulei și margarină, liniile de benzi transportoare de mare capacitate și multe altele.

Experiența bogată acumulată în elaborarea și punerea în funcțiune a numeroase asemenea instalații de automatizare utilizate în obiective industriale diverse și de mare importanță conduce la creșterea prestigiului aparatelor și echipamentelor de automatizare la export, sporind în același timp valoarea livrărilor de instalații complexe care astfel înglobează o pondere mai mare de export de inteligență. Conferind caracteristici superioare în conducerea și funcționarea obiectivelor industriale construite în străinătate de țara noastră, automatizarea facilitează acest gen de exporturi în contextul unei concurențe din ce în ce mai dure. În asemenea cazuri activitatea de consulting, engineering și propagandă tehnică este însă determinantă pentru realizarea exportului de mijloace de automatizare.

Ce conferă inteligență sistemelor ?

ÎN CONDIȚIILE actuale ale utilizării pe scară din ce în ce mai largă a echipamentelor de calcul numeric, activitatea de programare care reprezintă peste 50% din valoare (cu tendința de a ajunge la 70—75%) poate îmbunătăți și chiar determina competitivitatea, calitatea și chiar fiabilitatea mijloacelor de auto-

matizare electronice moderne. Programele de bază, dar mai ales cele aplicative, elaborate și experimentate până în prezent în țară, deși nu constituie decât un început, în viitor va reprezenta un factor determinant pentru exportul de mijloace de automatizare.

Este știut că software-ul reprezintă pe plan mondial un loc îngust, un punct nevralgic greu de acoperit datorită faptului că necesarul depășește capacitatea de elaborare chiar la firmele de specialitate bine cunoscute: este și concluzia la care au ajuns mulți din marii producători mondiali, care în prezent studiază posibilitățile de cooperare internațională în acest scop — ne referim la firme de specialitate ca Foxboro, Honeywell, Taylor.

În consecință, se impune ca elaborarea de programe să fie amplificată și diversificată ca un mijloc sigur și eficient de creștere a valorii și competitivității produselor noastre la export.

O altă sursă de creștere a competitivității este corelarea ridicării calității mijloacelor de automatizare cu modernizarea obiectului automatizat (mașină-uneltă, utilaj, instalație tehnologică), care trebuie să permită utilizarea eficientă a automatizării. Unele utilaje și instalații nu sînt însă concepute de la început pentru a funcționa în regim automat, altele nu au fiabilitatea necesară. În același timp, considerăm că formarea și perfecționarea continuă a pregătirii personalului de cercetare, proiectare, programare, producție și întreținere a mijloacelor de automatizare reprezintă un factor important în asigurarea calității și competitivității produselor noastre. Numai corelind adaptarea rapidă a acestora la evoluția nivelului tehnic în general, cu adaptarea la cererile clientului în particular, se poate asigura afirmarea lor pe piața externă.

Matei CONSTANTIN

Președintele consiliului științific
Institutul de cercetare științifică
și inginerie tehnologică pentru
automatizări și telecomunicații

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Noi tipuri de tractoare UNIVERSAL

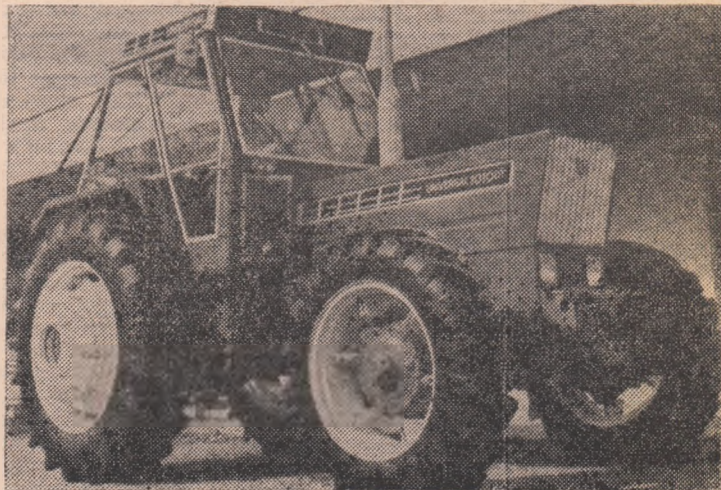
OUPĂ ASIMILAREA familiei de tractoare agricole pe roți de 85 CP (UNIVERSAL-850), întreprinderea specializată din Brașov a început de curând fabricația unor noi tipuri de tractoare UNIVERSAL cu o putere sporită a motorului. Ele sînt executate atît cu simplă tracțiune (UNIVERSAL 1010 standard), cit și cu dublă tracțiune (UNIVERSAL 1010 DT). Motorul diesel de 73,5 kW (100 CP), cu șase cilindri în linie, realizează consumuri scăzute de motorină chiar și în condiții grele de lucru.

Fiind echipate cu mecanisme hidraulice monobloc, cu control automat al forței de tracțiune sau al poziției de lucru și mixt, cu senzor de efort cu bară de flexiune, noile tractoare pot lucra în agregat cu o mare gamă de mașini agricole. Faptul este

posibil datorită prizei de putere — independentă și sincronă, proporțională cu viteza de deplasare — cuplarea și decuplarea putîndu-se face sub sarcină.

Mecanismul de suspendare ce permite agregarea mașinilor agricole este reglabil de la postul de conducere care este format dintr-o cabină rabatabilă, rezistentă la răsturnare, panoramică, spațioasă, cu un sistem fonoabsorbant. Comenzile și aparatura de bord sînt plasate în cîmpul ergonomic de lucru al tractoristului, permițînd o manevrare și supraveghere ușoare. Toate acestea asigură tractoristului condiții optime de lucru, contribuind la reducerea oboselei acestuia și la creșterea randamentului.

Caracteristicile tehnico-economice ale noii familii de tractoare

sînt considerabil mărite, comparativ cu ale altor tipuri, permițînd astfel extinderea lucrărilor

agricole executate în domeniul celor foarte grele.

E.K.

Profunde schimbări calitative

in domeniul relațiilor socialiste de producție

Dezvoltarea proprietății socialiste, a autoconducerii muncitorești

REALIZĂRILE obținute de poporul nostru în primul deceniu al etapei făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate s-au concretizat în creșterea economică în ritm susținut, ridicarea neîntreruptă a nivelului de trai al întregului popor, ceea ce a făcut să dispunem astăzi de o puternică bază tehnico-materială, de un potențial economic ridicat, de condiții de muncă și viață superioare perioadelor precedente.

Transformarea României în țară cu nivel mediu de dezvoltare presupune atât consolidarea realizărilor obținute, întărirea independenței economice a țării cât și noi transformări calitative — prin folosirea integrală și eficientă a resurselor proprii. Dezvoltarea echilibrată a tuturor sectoarelor și ramurilor economiei naționale — acordându-se prioritate lărgirii bazei de materii prime și de energie și creșterii producției agricole —, trecerea de la creșterea economică extensivă la dezvoltarea intensivă, restructurarea ramurilor și sectoarelor industriale corespunzător tendințelor noi ale progresului tehnico-științific contemporan, creșterea contribuției științei românești la întreaga evoluție a economiei naționale sînt coordonatele majore ale îndeplinirii obiectivelor deceniului prezent.

Totodată, nivelul actual al dezvoltării forțelor de producție din țara noastră, evoluția lor viitoare, precum și cerințele legilor obiective ale dezvoltării economiei socialiste impun măsuri complexe pentru perfecționarea întregului sistem al relațiilor de producție, precum și a mecanismului economic. În acest context, expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, la plenara lărgită a C.C. al P.C.R., marchează, prin conținutul de idei novatoare, ridicarea pe un plan superior a teoriei și practicii construcției socialismului multilateral dezvoltat.

Analiza stadiului actual al relațiilor de producție din țara noastră și, în primul rînd, a **proprietății socialiste**, în funcție de nivelul dezvoltării forțelor de producție și de sistemul de organizare și conducere a întregii vieți economico-sociale reliefează existența unor **modificări calitative** în ce privește raporturile dintre membrii societății față de condițiile materiale ale producției și exercitarea de către producătorii direcți a calității lor de proprietari asupra principalelor mijloace de producție. În acest sens, o deosebită semnificație teoretică și practică prezintă tezele formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, după care „statul nu este și nu trebuie să fie proprietar în sensul juridic al cuvîntului; proprietatea socială aparține poporului. Statul nu este decît un instrument în mina clasei muncitoare, a oamenilor muncii, fără deosebire de națio-

nalitate, al întregului popor, în îndeplinirea organizată a dezvoltării economico-sociale. Este necesar să reflectăm și să aducem deci unele îmbunătățiri în ce privește noțiunea de proprietate, să întărim conștiința și manifestarea puternică a calității de proprietari a oamenilor muncii”. Prin conținutul lor aceste teze sintetizează noi dimensiuni și funcții ale raporturilor de proprietate socialistă din țara noastră în etapa actuală.

În general, pentru orice perioadă a dezvoltării socialismului proprietatea socialistă exprimă raporturile de egalitate dintre toți membrii societății în ce privește poziția lor față de mijloacele de producție, dreptul egal de folosire a acestor mijloace, în scopul desfășurării neîntrerupte a producției sociale. Totodată, proprietatea socialistă determină unitatea organică dintre funcția de producători și calitatea de beneficiari ai produsului creat. **Condiția esențială a existenței proprietății o constituie continuitatea neîntreruptă a producției sociale, iar factorul principal al dezvoltării acesteia este creșterea eficienței muncii sociale.** De aceea, proprietatea socialistă, prin conținutul său, presupune participarea efectivă a membrilor societății la activitățile productive și creșterea continuă a productivității muncii. În același timp proprietatea socialistă determină **egalitatea deplină a tuturor membrilor societății atât în ce privește drepturile cât și îndatoririle care le revin.**

În decursul evoluției construcției socialismului proprietatea socialistă a cunoscut două forme: proprietatea de stat și proprietatea cooperatistă. Proprietatea de stat s-a creat, în primul rînd, prin actul naționalizării principalelor mijloace de producție, de la 11 iunie 1948, îndeplinit de către stat, în virtutea puterii politice depline cucerită de către clasa muncitoare. În mod obiectiv, caracterul social-politic avansat al statului, instaurat la 30 decembrie 1947, a determinat transformarea proprietății capitaliste asupra principalelor mijloace de producție în proprietate socialistă de stat. Rolul hotărîtor al statului în apariția proprietății socialiste a impus și calitatea lui de proprietar asupra principalelor mijloace de producție naționalizate. În acest context raporturile de egalitate dintre membrii societății în ce privește poziția lor față de principalele mijloace de producție, care definesc conținutul proprietății socialiste, **se concretizau în relațiile dintre stat și producătorii direcți**, atât în ce privește asigurarea condițiilor materiale pentru folosirea completă a potențialului de muncă existent cât și în ce privește obligațiile și drepturile personalului muncitor din fiecare unitate de stat.

În anul construcției socialismului s-au realizat **profunde schimbări calitative** în domeniul relațiilor de producție și, în

primul rînd, al raporturilor de proprietate, precum și în ce privește rolul statului. Ca urmare a activităților productive desfășurate de oamenii muncii, volumul fondurilor fixe, principala formă de concretizare a proprietății socialiste, a crescut de peste 9 ori, reprezentînd circa 2/3 din avuția națională materializată în bunuri create de societatea românească. Aceasta înseamnă că, **din punct de vedere economic, fondurile fixe actuale sînt în totalitate materializarea muncii sociale prestate de către producători în anii construcției socialismului, mijloacele de muncă asupra cărora statul socialist a devenit proprietar prin actul naționalizării fiind, totodată, integral înlocuite, în această perioadă.** Ca urmare, **calitatea statului de proprietar asupra principalelor mijloace de producție nu se mai justifică din punct de vedere economic.** Cea mai mare parte a mijloacelor de producție create și acumulate în anii construcției socialismului reprezintă în fapt **proprietate socială a întregului popor**, rezultat al materializării muncii sociale prestată în această perioadă.

În strînsă legătură cu proprietatea întregului popor există **proprietatea cooperatistă**, care a apărut prin unirea de bună voie a producătorilor din diferite sectoare ale vieții sociale, cu preponderență în agricultură, și care s-a dezvoltat neîntrerupt pe baza rezultatelor producătorilor cooperatiști.

Prin conținutul raporturilor pe care le exprimă și funcțiile pe care le îndeplinesc **ambele forme ale proprietății socialiste asigură existența și funcționarea mecanismului economic unitar și determină necesitatea dar și posibilitatea dezvoltării armonioase, proporționale a întregii economii naționale.** De aceea, ambele forme ale proprietății socialiste au aceeași importanță.

Proprietatea socială a întregului popor exprimă și, totodată, generează noi raporturi între societate, diferitele colective de oameni ai muncii, stat și individ. Această formă de proprietate există și se dezvoltă prin activitatea continuă a colectivităților de oameni ai muncii, special constituite în unități productive, de cercetare și creație, pe baza folosirii unei părți din avuția socială, în vederea satisfacerii nevoilor întregii societăți și a celor individuale. **Relația esențială definitorie pentru proprietatea socială a întregului popor o constituie relația dintre întreaga societate, ca proprietară asupra principalelor mijloace de producție — și diferitele colectivități de oameni ai muncii cărora li s-a dat în folosință o parte din aceste mijloace de producție.**

Posibilitatea oamenilor muncii din socialism de a folosi o parte din avuția socială impune, în primul rînd **perfecționarea autoconducerii muncitorești**, creșterea răspunderii directe a fiecărui colectiv față de întreaga societate, în ce privește buna gospodărire a mijloacelor materiale și bănești, dezvoltarea neîntreruptă a producției, întărirea autogestiunii economico-financiare și, pe această bază, sporirea veniturilor fiecărui membru al societății. Totodată, caracterul unitar al economiei, necesitatea obiectivă a dezvoltării economico-sociale pe baza planului național unic, în vederea folosirii eficiente a întregii avuții naționale, a tuturor resurselor materiale și umane **impun împuternicirea statului socialist — exponentul social al intereselor tuturor oamenilor muncii —, ca administrator general al proprietății sociale a întregului popor.** Această nouă competență a statului socialist exprimă, în esență, **creșterea răspunderii tuturor organelor sale față de întreaga societate, în ce privește modul de gospodărire a avuției sociale.**

Raporturile dintre societate-stat și oamenii muncii din unitățile productive, care au în folosință părți ale proprietății sociale, a întregului popor, impun concretizarea răspunderilor și drepturilor atît ale colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderile bazate pe proprietatea întregului popor, pe care le au în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari ai rezultatelor muncii prestate, cît și ale statului ca administrator general. În același timp, vor spori competențele unităților bazate pe proprietatea întregului popor, atît în ce privește elaborarea planului cît și în organizarea și desfășurarea activităților pentru îndeplinirea integrală a lui. Vor crește răspunderile întreprinderilor pentru asigurarea comenzilor necesare folosirii capacităților de producție și a forței de muncă, buna aprovizionare tehnico-materială, pentru acoperirea necesarului de materii prime și materiale, în primul rînd, din resurse interne prin recuperarea materialelor și economisirea mijloacelor de care dispun.

Pentru stimularea oamenilor muncii în buna folosire a mijloacelor materiale și bănești — proprietate a întregului popor — se va institui **sistemul participațiilor individuale la fondurile de dezvoltare ale întreprinderilor.** Așa cum arăta tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, „**va trebui, poate, să ne gîndim și la o participare directă a oamenilor muncii la dezvoltarea mijloacelor de bază, a mijloacelor de producție.** În acest sens, ar fi poate bine să ne gîndim ca circa 70 la sută din mijloacele fixe, din fondurile de bază ale unei unități, să fie proprietate comună dată în administrare, în gospodărire și pentru dezvoltare colectivului de oameni ai muncii respectiv, iar circa 30 la sută din

mijloacele de bază să aparțină oamenilor muncii din unitate respectivă, pe baza participării fiecăruia cu o contribuție corespunzătoare“.

În funcție de sursele proprietății sociale a întregului popor se va perfecționa sistemul de retribuție a muncii, în vederea creșterii cointeresării materiale și a rîspunderii materiale a fiecărui lucrător. Pentru întregul personal muncitor (inclusiv cel de conducere) retribuția și veniturile totale (retribuția de bază, participarea la beneficii, premii, sporuri) vor fi dependente direct de cantitatea, calitatea și producția realizată. Totodată, în raport cu participarea socială la fondurile de dezvoltare se vor asigura venituri suplimentare. Pentru corelarea mai bună a veniturilor cu rezultatele în producție și stimularea cointeresării materiale, va crește ponderea participării la beneficii și a premiilor în volumul total al veniturilor. De asemenea, se va perfecționa sistemul de premii în vederea corelării directe a veniturilor suplimentare ale fiecărui om al muncii cu creșterea productivității muncii și gradul de îndeplinire a planului de producție.

Conținutul și rolul proprietății sociale a întregului popor din țara noastră determină și asigură dezvoltarea în continuare a autoconducerii și autogestiunii economico-financiare, creșterea rolului de forță conducătoare în societate al clasei muncitorești. În acest sens, așa după cum sublinia tovarășul Nicolae CEAUȘESCU în expunerea la recenta plenară lărgită a C.C. al P.C.R. „**este necesar să asigurăm creșterea rolului consiliilor de conducere în care oamenii muncii ce lucrează direct în producție reprezintă cel puțin 30 la sută, să întărim rolul adunărilor generale ale proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor în buna desfășurare a autoconducerii muncitorești**“. Adu-nările generale ale oamenilor muncii trebuie să dezbate și să adopte hotărîri cu privire la întreaga activitate economico-financiară, să adopte planul de dezvoltare economico-socială, bugetul de venituri și cheltuieli, să întreprindă măsurile necesare pentru creșterea veniturilor fiecărei unități economice și ale oamenilor muncii.

Caracterul socialist al proprietății cooperatiste și rolul său în dezvoltarea economiei socialiste unitare impune întărirea și consolidarea acesteia, atît în agricultură cît și în cooperafia meșteșugărească. În acest sens, valorificarea la maximum a tuturor resurselor materiale și umane din toate unitățile cooperatiste și, mai ales, sporirea eficienței economice a cooperativelor agricole de producție, precum și perfecționarea autoconducerii acestor unități vor asigura creșterea proprietății cooperatiste și, pe această bază, ridicarea neîntreruptă a veniturilor producătorilor.

Calitatea statului de reprezentant suprem al proprietarilor și producătorilor, precum și întărirea autoconducerii muncitorești din unitățile economice determină ca organele de stat — în strînsă colaborare cu organismele democrației muncitorești — să asigure dezvoltarea echilibrată, proporțională a economiei naționale, repartizarea rațională a forțelor de producție pe întregul teritoriu, folosirea eficientă a mijloacelor materiale, financiare și umane din societatea noastră.

Toate acestea implică **perfecționarea în continuare a activității de planificare**, a pîrghiilor financiar-bancare, organizarea și desfășurarea în cele mai bune condiții a activității pentru realizarea planului de dezvoltare economico-socială, exercitarea unui control unitar, constructiv și eficient asupra acestei activități, care să ducă la soluționarea problemelor ridicate de viață, la depășirea dificultăților care apar. Totodată, înfăptuirea funcției economico-administrative a statului în etapa actuală presupune **adîncirea și perfecționarea continuă a democrației socialiste**, participarea maselor largi populare la conducerea societății, lărgirea relațiilor cu organismele de conducere colectivă din unitățile productive pentru armonizarea opțiunilor cu deciziile, a posibilităților cu necesitățile. De asemenea, noi răspunderi revin statului în întărirea legalității socialiste, în apărarea cuceririlor revoluționare ale poporului, respectarea ordinii, a normelor de conviețuire în societatea noastră socialistă.

Dezvoltînd permanent conlucrarea cu masele populare și acționînd pentru întărirea rolului opiniei publice și a organismelor obștești, al colectivelor de oameni ai muncii în respectarea legalității, organele de stat trebuie să ia, în același timp, măsuri hotărîte împotriva acelor care încalcă legile și normele juridice, care aduc prejudicii proprietății socialiste, independenței și suveranității naționale a patriei.

Împletirea organică a conducerii pe baza planului național unic cu întărirea autoconducerii muncitorești din toate unitățile productive, perfecționarea continuă a autogestiunii economico-financiare vor asigura dezvoltarea proprietății socialiste, corespunzător cerințelor stadiului actual al progresului social-economic din țara noastră.

Ziua mondială a mediului înconjurător

EVOLUȚII ÎN OPINIILE DESPRE MEDIU

IMPACTUL activității economice asupra mediului natural, legătura dintre mediu și dezvoltarea economico-socială a fost destul de greu de perceput, de recunoscut și mai ales de luat în calcul. Preocuparea pentru protecția mediului a apărut mai întâi în țările industrializate, iar lucrul acesta a făcut ca statele în curs de dezvoltare să considere problema protecției mediului natural ca o chestiune străină de preocupările lor prezente privitoare la dezvoltarea economică.

Era întrutotul firesc ca îngrijorarea față de degradarea mediului să apară acolo unde dezvoltarea industrială se desfășurase pe o perioadă de sute de ani și unde efectele cumulate ale noxelor au apărut mai puternic la iveală. Dar, și în acele țări, semnalele de alarmă date de oamenii de știință nu au fost de la început luate în considerație deși dezvăluiau consecințele poluării asupra condițiilor de viață ale oamenilor. Savantul american Fairfield Osborn aprecia în lucrarea sa „Planeta jefuită” publicată în 1948 că „Istoria din ultima sută de ani a acestei națiuni (nord americană — n.n.), în ceea ce privește abuzul comis asupra pădurilor, pășunilor, animalelor sălbatice și asupra resurselor de apă este, într-adevăr, cea mai violentă și cea mai distructivă din toată istoria civilizației”. Amintim aprecierea profetică făcută de Julian Huxley la apariția cărții lui Osborn: „Această carte atrage în mod irezistibil atenția asupra uneia din cele mai urgente probleme ale timpului nostru. Ea preconizează o nouă atitudine, prin care conservarea resurselor naturale și umane ale fiecărei țări va fi considerată drept o obligație morală”. Au urmat multe studii care au aprofundat diferite aspecte ale prejudiciilor aduse de civilizația industrială solului, apelor, atmosferei etc. Printre acestea amintim cartea „Primăvara tăcută” de Rachel Carson, din 1962, care a stîrnit un puternic ecou prin relatarea daunelor aduse sănătății oamenilor și prejudiciilor aduse faunei cu perspectiva de a vedea disparînd anumite specii ca urmare a poluării solului și apelor cu produse chimice.

Dar, de la semnalele date de oamenii de știință pînă la acțiunea practică, politică, la nivel mondial și național, a trebuit să treacă un timp. Tot mai frecvente incidente dramatice provocate florei și faunei de diversele surse de poluare printre care un loc aparte ocupă experiențele nucleare, au contribuit însă la sensibilizarea opiniei publice asupra acestui pericol. Încă din primii ani ai deceniului 7 o seamă de organisme internaționale și Programe ale U.N.E.S.C.O. au urmărit cu îngrijorare și au analizat cu atenție evoluția unor procese de degradare a mediului natural. Un rol deosebit de im-

portant în dezvoltarea impactului activității industriale asupra resurselor naturale și în corelarea eforturilor la nivel planetar pentru înțelegerea corectă a problemelor mediului a avut Conferința Națiunilor Unite asupra Mediului de la Stockholm din 1972. În cadrul Conferinței, reprezentanții celor 113 națiuni prezente au recunoscut principiul conform căruia „există o singură planetă pentru întreaga umanitate” și „fiecare stat are dreptul suveran de a-și dezvolta propriile resurse fără a aduce prejudicii mediului altei națiuni”, au adoptat un „Plan de acțiune” și au creat un organism menit să coordoneze eforturile în acest sens:

Programul Națiunilor Unite pentru Mediu — P.N.U.E.

Planul de acțiune de la Stockholm era axat asupra a două obiective majore: 1) de a contribui la îmbogățirea cunoștințelor asupra mediului prin evaluarea și examinarea informațiilor referitoare la mediu, prin cercetări și supraveghere, prin schimburi de informații și 2) de a proteja și ameliora calitatea mediului — recomandările făcute în scopul gestiunii raționale a mediului acopereau domenii mergînd de la dezvoltarea rurală la turism, de la pescuit la pericolele înlocuirii substanțelor naturale prin cele sintetice. Recomandările de la Stockholm se refereau, în fapt, la două probleme: cum să fie dezvoltarea protejată și cum să fie protejată mediul și cum să fie protejat mediul fără a jena dezvoltarea. Nu vom încerca să trecem în revistă modul în care au fost îndeplinite prevederile documentelor de acum un deceniu. Bilanțul activității precum și programul viitor se fac cu ocazia acțiunilor ce marchează jubileul Conferinței: o sesiune specială a Consiliului de Administrație al P.N.U.E. și un forum al organizațiilor neguvernamentale care a avut loc în luna mai la Nairobi, un „tribunal al mediului” în Marea Britanie, o conferință asupra ploilor acide la Stockholm, o masă rotundă Nord-Sud la Baltimore (S.U.A.) în luna iunie și un seminar științific în noiembrie la Stockholm.

Este meritoriu efortul Organizației Națiunilor Unite de a fi contribuit prin acțiunile inițiate la o mai bună înțe-

legere a legăturilor indisolubile ce există între dezvoltarea economico-socială a tuturor statelor și starea în care se află resursele pe care le putem obține de la Planeta noastră. Dacă s-a reușit să se adopte o seamă de măsuri ce reglementează bunăoară drepturile asupra resurselor mărilor și oceanelor, prevenirea poluării apelor și alte câteva reglementări internaționale, mult mai multe aspecte ale problemei au rămas încă neelucidate. Dar mai presus de orice, este importantă contribuția adusă la captarea interesului opiniei publice față de problemele ecologice și la sporirea răspunderii față de acestea. În această ordine de idei este semnificativă evoluția conceptului de gestiune a mediului care în decursul deceniului a fost lărgită de așa manieră încît s-a dat naștere unui nou concept: acela de „dezvoltare care este posibil de asigurat” — ceea ce necesită includerea valorilor sociale, culturale și economice.

Dacă la început — așa cum arătam — pentru cei mai mulți occidentali, problema mediului era înțeleasă în mod limitat și restrictiv, doar ca preocupare pentru conservarea faunei și florei, în țările în curs de dezvoltare predomina o atitudine de respingere; aceste din urmă țări nu erau dispuse să se lase antrenate în discuții referitoare la protecția mediului, temîndu-se să nu fie astfel deturmate de la preocupările lor prezente față de asigurarea dezvoltării. Se considera poluarea un „apanaj al celor bogați” relevîndu-se și temerea potrivit căreia cheltuielile pentru prevenirea poluării ar putea frîna dezvoltarea. Or, acțiunile ample desfășurate de organismele O.N.U. au reușit să înlăture neîncrederea și să demonstreze că protecția mediului, gestionarea rațională a resurselor naturale este o problemă globală, să dezvăluie consecințele poluării aerului și apelor asupra recoltelor de pe întreaga planetă, asupra modificărilor climatului și accentuării procesului de desertificare.

Evident, procesul de conștientizare față de problematica mediului a fost stimulat și de dificultățile cu care se confruntă tot mai des omirea, urmări directe ale lipsei de grijă față de echilibrele mediului. Amintim numai recenta preocupare a unor țări ca Brazilia, Kenya, India față de consecințele norului de sulf care le amenință recoltele — nor provenind din zonele industrializate ale lumii, de „moartea” copacilor de pe întinse suprafețe de pădure ale R.F.G., de poluarea apelor și multe alte „incidențe” cu urmări de amploare greu de evaluat, dar problematica este mult mai amplă.

Maria D. POPESCU

(Continuare în pag. 22)

CRITICĂ prin natura ei, gândirea economică radicală încearcă să pună în relief forme de manifestare ale crizei capitalismului actual, cauze ale acestora și impasul în care a dus omenirea arinduirea burgheză din zilele noastre. Stimulat de criza capitalismului monopolist de stat, curentul radical a supus analizei monopolurile și statul, relațiile stabilite între economii și rolul statului în acest domeniu. În interdependența dintre monopoluri și stat reprezentanții curentului radical văd faptul că „funcționarea este caracterizată nu numai de cooperarea acestor două forțe, dar și de antagonismele și conflictele dintre ele”.¹⁾ Acolo unde economiștii convenționali (burghezi) văd numai confluență între stat – considerat ca o forță de apărare a intereselor de clasă – și monopoluri, radicalii văd și contradicții care alimentează forme noi ale instabilității economiei. Apărut pe baza unor contradicții, complexul militar-industrial-guvernamental – subliniază economiștii menționați – caută să-și extindă dominația asupra întregii economii și societății, iar prin aceasta favorizează monopolurile și defavorizează restul unităților economice de care sînt legate interesele unor categorii sociale foarte largi. În militarism și militarizarea unor economii naționale radicalii văd preocuparea monopolurilor și a statului subordonat lor atît de a domina în exterior cît și de a influența în interior mersul vieții economice. Cheltuielile militare, apreciază R. Edwards și colaboratorii săi în lucrarea „Sistemul capitalist”, constituie unul din mecanismele prin care cele mai puternice grupări monopoliste folosesc guvernul pentru a împiedica o redistribuire democratică a veniturilor...

Radicalismul în gândirea economică contemporană

(II)

pentru a asigura căile de apărare față de stagnare și crizele economice...”²⁾ După alți economiști radicali, ele constituie factorul cheie al profiturilor marilor corporații. După S. Melman „prin economia militarizată se creează posibilități de profituri suplimentare pentru marile corporații dar totodată se constituie și o puternică sursă de deteriorare și epuizare economică”³⁾ Militarismul, apreciază acești radicali, alimentează toate forțele reacționare și iraționale din societate, inhibă sau distruge orice progres și umanism, ei luînd astfel poziție față de teoriile după care militarizarea crescîndă a unor economii ar fi un factor de progres și de bunăstare pentru că ar asigura venituri în plus și noi locuri de muncă. Sub influența radicalilor, o echipă de studenți a demonstrat că militarizarea economiei stimulează consumul parazit, investițiile neproductive și frînează creșterea venitului național, totodată proiectînd și o imagine falsă asupra dinamicii lui.

Economiștii și sociologii radicali americani acordă mare importanță

discrepanțelor uluitoare de avere și putere, extinderii și adîncirii fenomenului sărăciei chiar în sinul țărilor superavute. Acest fenomen este privit ca „una din condițiile funcționale fundamentale ale modului de producție capitalist”⁴⁾ actual. După S. Gowan și colaboratorii săi, „sistemul american prezent este astfel structurat încît să accentueze și mai mult inegalitatea dintre superbogați și supersăraci”⁵⁾ de unde și necesitatea de a îl preface radical. Alienarea, condiția tineretului, a femeii, rasismul „înrădăcinat în sistemul economic” sînt domenii de analiză critică, pe baze economice, a capitalismului actual.

Originile „societății de consum” sînt văzute de radicali în goana nestăvilită după îmbogățire a deținătorilor de mari capitaluri. Teoreticienii ai acestei societăți au „preconizat încurajarea consumului neproductiv... în folosul celor bogați”⁶⁾, cum se exprima Paul Fabra în lucrarea sa „Anticapitalismul”. Potrivit considerațiilor aceluiași autor, magnații capitalului „au înțeles că într-o economie lipsită de viitor... unica mare afacere era de a stimula cererea efectivă”⁷⁾ Dar experiența „societății de consum” s-a terminat rău în „marea criză”, așa cum era, dealtfel, de așteptat. Sînt relevante lucrările radicalilor pe problemele legăturii dintre „societatea de consum”, diminuarea (în unele cazuri aproape de epuizare) surselor de materii prime, de energie, devastarea mediului înconjurător, inflația cu două cifre și dezechilibrele internaționale. Pe asemenea analize s-au bazat atît critica gîndirii economice burgheze convenționale cît și conturarea căilor de

FIȘE

Constatare națională în problemele gospodăririi apelor

● Reunind un mare număr de specialiști – din ministere, centrale industriale, unități de producție, reprezentanți ai tuturor unităților teritoriale de gospodărire a apelor și ai organelor de protecție a mediului ambiant, cercetători, cadre didactice universitare etc., Constatarea de lucru în problemele gospodăririi apelor care s-a desfășurat în perioada 27–29 mai a.c. la Constanța, sub egida Consiliului Național al Apelor și a Consiliului popular al județului Constanța, a abordat o problemă vitală

pentru calitatea vieții poporului, pentru dezvoltarea economiei: apa. Simpozionul a cuprins, într-o primă parte a sa, comunicări cu caracter global, cum ar fi: aspecte ale asigurării necesarului de apă și ale gospodăririi raționale a apelor; căi de combatere a poluării apelor; rolul cercetării științifice în domeniul utilizării raționale și protecției calității apelor; apa ca factor de mediu indispensabil vieții; probleme ale folosirii și protecției apelor în localități; apa și agricultura etc. Un număr important de comunicări au prezentat rezultatele unor studii legate de o serie de aspecte tehnice, economice, ecologice privind utilizarea rațională a apei în economie etc. Ele au fost grupate pe mai multe secțiuni tematice: așezările umane, agricultura și industria.

Mecanismul economiei socialiste

● Analizînd – în cadrul studiului „Podstata a štruktura hospodárskeho mehanizmu socialismu” (Substanța și structura mecanismului economic al socialismului) publicat în numărul 3 al revistei cehoslovace EKONOMICKY CASOPIS – conceptul de „mecanism economic al socialismului”, Okali Ivan desprinde trei niveluri posibile de abordare. Un prim nivel ar cuprinde, potrivit opiniei lui O.I., aspectele normative ale relațiilor de producție care formează fundamentul mecanismului economic. Un alt subsistem este constituit din ansamblul finalităților mecanismului economic și al criteriilor în funcție de care se apreciază eficiența funcționării și dezvoltării economiei naționale. Aceste elemente apar, după cum se arată în studiu, și ca tipuri

specifice de relații normative. În sfîrșit, cel de al treilea nivel se referă la structura juridică ce condiționează și orientează funcționarea mecanismului în totalitatea sa. Cunoașterea în profunzime, prin analiză structurală, a mecanismului economiei socialiste este importantă, opinează O.I., întrucît fiecare nivel în parte are legități de mișcare și o dinamică diferită – fapt considerat esențial în elaborarea și aplicarea unor măsuri eficiente de conducere a economiei.

Gestionarea întreprinderilor

● Este de preferat ca întreprinderile în dificultate să fie ajutate să se redreseze ori ele trebuie să fie considerate falite ca rezultat al unui proces normal de asanare a sistemului productiv, prin eliminarea a-

ieșire din impas, de depășire a crizelor.

Nu puțini economiști radicali au câștigat considerația opiniei publice, în bună măsură datorită demascării stării de criză a economiei politice burgheze ortodoxe, prin analiza minuțioasă a teoriilor și preceptelor ei de bază, încheiată cu demonstrarea falimentului ei. Se apreciază că economia politică burgheză ortodoxă nu numai că nu reușește să explice științific mecanismele, forțele motrice ale economiilor actuale, ci și susține măsuri de „drogare” a economiei. Măsurile politicilor economice de inspirație keynesistă sînt apreciate de unii ca „droguri de care s-a abuzat. Organismul economic este în curs de respingere a lor⁴⁾. Din cauza acestui faliment, unii economiști caută o salvare în readucerea în actualitate a unor teorii din trecut, cu referire specială la teoria valorii a lui Ricardo. Orientarea spre ofertă și cerere a economiei politice ortodoxe este considerată de radicali profund eronată, fiindcă se eludează probleme esențiale ale economiilor actuale. Radicalii reproșează unor asemenea demersuri faptul că nu se ocupă de cauzele repartiției inechitabile a veniturilor și a bunăstării, de cunoașterea costurilor sociale pe care le implică creșterea economică de tip capitalist, de calitatea vieții, incapacitatea de a propune ceva viabil pentru a stăvili militarismul, faptul că nu se ocupă de marile decalaje existente în lume și de exploatarea unor țări de către altele, faptul că, în loc să elucideze cauzele profunde ale marilor dificultăți din lumea contemporană, ele se maschează; în plus, se menționează că teoriile respective constituie practic

„slave” ale tratării unidimensionale a omului, privindu-l doar ca mecanism de producție și consum. Pe baza unor asemenea argumente, în opinia economiștilor radicali teoria economică ortodoxă este compromisă iremediabil, ceea ce-i determină să susțină necesitatea constituirii unei economii politice radicale⁵⁾.

Ei se pronunță pentru teorii economice militante, angajate în elucidarea marilor probleme cu care se confruntă omenirea. Opinia lor este în favoarea promovării cercetării interdisciplinare, pentru a depăși unilateralismul economiei politice ortodoxe sau convenționale. Fără a fi împotriva utilizării matematicii în știința economică, o seamă de radicali condamnă exoterismul gnostic exacerbat de excesele utilizării instrumentarului matematic de către adepții convenționalismului⁶⁾. Ridicîndu-se împotriva fetișizării creșterii produsului național brut în teoria economică convențională, ei susțin că studiul macroeconomic trebuie să aibă cel puțin următoarele patru secțiuni: dezvoltarea, imperialismul, dezarmarea și sistemele social-economice comparate. Microeconomia, transformată în plan social, de economiștii ortodoși, în apologie a goanei după profit, s-ar cere să fie orientată spre repartiția venitului național, spre cercetarea originii veniturilor celor bogați, pe de o parte, și a celor săraci, pe de altă parte, spre elaborarea unor măsuri vizind înlăturarea inechităților atât de flagrante în capitalismul actual. Teoria microeconomică burgheză este apreciată de M. Bronfenbrenner ca fiind neștiințifică „deoarece uită la momentul potrivit

originile sociale ale utilităților și ale preferințelor și lasă deoparte aproape în întregime analiza claselor sociale. Analiza marginală în cadrul acestei teorii este, de asemenea,

marcată de conservatorism care exclude orice concluzie revoluționară⁷⁾. Ea se cere astfel reorientată încît să vină în întîmpinarea prefacerilor radicale cerute de progres și echitate.

Multe idei ale radicalilor, de stînga îndeosebi, conduc spre concluzii revoluționare, inclusiv spre ideea „expropriării expropriatorilor”.

Aceste concluzii sînt cel mai mult dezavuate de economiștii conservatori care îi atacă cu vehemență pe economiștii radicali.

prof. dr. Ivanciu
NICOLAE-VALEANU

⁴⁾ E. Puel. Les doctrines radicaux aux U.S.A. Editions Universitaires, Paris, 1974, p. 32.

⁵⁾ R. Edwards s.a. The Capitalist System. Prentice Hall, New Jersey, 1972, p. 82.

⁶⁾ S. Melman. The Second Crisis of Economic Theory, General Learning Press, New York, 1973, p. 24.

⁷⁾ R. Edwards, op. cit., p. 125.

⁸⁾ S. Gowan. Moving towards a New Society, Philadelphia, 1971, p. 164.

⁹⁾ P. Fabra, L. Anticapitalisme. Essai de rehabilitation de l'economie politique, Arthaud, Paris, 1974, p. 85.

¹⁰⁾ Idem, p. 110.

¹¹⁾ Idem, p. 9.

¹²⁾ J. Lindbeck, The Political Economy of Welfare. Harper, and Row Publishers, New York, 1971, p. 87.

¹³⁾ B. Rossier, Croissance et crises capitalistes, P.U.F. Paris, 1975, p. 172.

¹⁴⁾ M. Bronfenbrenner Radical Economics. In America. In „The Journal of Economic Literature” nr. 5/1970, p. 106.

genților necompetitivi? Iată o întrebare la care Daniel Barbe încearcă să răspundă în articolul „Les entreprises en difficulté”, publicat în numărul din 1 aprilie a.c. al revistei „CHRONIQUES D'ACTUALITÉ DE LA S.E.D.E.I.S.”. Astăzi, susține autorul toate nivelurile activității unei întreprinderi sînt afectate — evident în proporții variabile — de intervenția statului; tocmai de aceea trebuie să formulăm problema în manieră constructivă: anume să ne întrebăm cum pot fi sprijinite eficient întreprinderile în dificultate? În acest cadru, arată D.B., trebuie operată, din capul locului, o distincție între întreprinderile falite și cele aflate în dificultate (în 1981, în Franța din cele 1 400 000 de întreprinderi industriale și comerciale existente, cca 21 000 erau falite și 400 000 puteau fi considerate că fac parte din a doua categorie).

A acorda prioritate celei de a doua categorii prezintă, în opțiunea autorului, o importanță practică deosebită, presupune desfășurarea unor analize cu caracter preventiv. În această optică, D. B. definește întreprinderea în dificultate în funcție de două elemente: rentabilitatea și solvabilitatea. Terapeutică ce poate fi aplicată, relevă D. B., trebuie să pornească de la două fapte de observație concretă. Un prim fapt se referă la posibilitatea de previzionare, în circa 50% din cazuri, a stării de criză a întreprinderii cu 1-5 ani înainte de declanșarea sa propriu-zisă; cel de al doilea vizează domeniul în care apar, de regulă, dificultățile (și implicit stera de aplicare a măsurilor terapeutice) și anume modul în care este gestionată întreprinderea.

Sesiune științifică

● Sub egida Institutului Central pentru Informatică și Conducere, săptămîna trecută s-au desfășurat lucrările sesiunii de comunicări științifice avînd drept temă „Informatica și dezvoltarea economico-socială a României”. Atît în referatele prezentate în plen cit și în cadrul unor dezbateri tematice, au fost investigate multiplele interdependențe ce se formează între economia națională și sistemul informatic național. Au fost relevate, în acest context, realizările și sarcinile ce revin unităților producătoare de echipamente informatice, pentru a asigura un nivel de tehnicitate competitiv cu cel mondial. Totodată, prin comunicările prezentate (să amintim cîteva dintre acestea: aspecte ale dez-

FIȘE

voltării tehnicii electronice de calcul în țara noastră; realizări și perspective în activitatea de informatică; informatica — resursă de progres și eficiență etc.), au fost sugerate noi modalități apte să asigure creșterea contribuției mijloacelor informatice moderne la realizarea obiectivelor majore ale dezvoltării economico-sociale în actuala etapă și în perspectivă. În încheierea sesiunii de comunicări, din inițiativa organizatorilor s-a desfășurat un simpozion cu tema „Informatică-dezvoltare-pace”, care, sub genericul amintit, a reunit nume de prestigiu ale științei și culturii românești.

Evoluții în opiniile despre mediu

(Urmare din pag. 19)

Treptat, conținutul noțiunii de mediu s-a extins asupra unui număr mare de factori ce influențează viața oamenilor de pe întreaga planetă ca: epuizarea resurselor nereînnoșabile, distribuția inegală a resurselor, creșterea economică, urbanizarea, sărăcirea speciilor naturale, uniformitatea vieții industriale, absența reciclării, risipa, implicațiile insecticidelor și pesticidelor asupra agriculturii, eroziunea culturilor locale, imposibilitatea pentru planetă de a asigura resursele naturale necesare tipului actual de industrializare la scară mondială etc. Studiile întreprinse sub egida P.N.U.E. au scos în evidență faptul că nu mai este posibil să se abordeze problemele referitoare la mediu în mod izolat — una câte una — întrucât aceasta ar putea să determine confruntarea cu noi dificultăți, mai grave decât problemele luate inițial în studiu.

Cei zece ani ce s-au scurs de la Conferința de la Stockholm au dezvăluit cât este de necesar să se măsoare exact, și continuu, pagubele provocate mediului, întrucât ceea ce se măsoară este mereu modificat de impactul unor probleme pe care nu am ajuns încă să le stăpânim. Retroacțiunile de această manieră fac intervențiile referitoare la mediu cu atât mai imperioase și mai eficiente. De lucrul acesta au început să-și dea seama și țările în curs de dezvoltare care constată că în multe regiuni, degradarea mediului este unul din factorii ce provoacă și perpetuează sărăcia.

Și în țările industrializate opiniile față de problemele mediului au evoluat în cei zece ani. Pe atunci unii își imaginau că este suficient să intensifice cercetările, să cheltuiască mai mult și să consume mai multă energie pentru a depăși îngrijorările ecologice, pe care le considerau accidente minore în calea progresului și a dezvoltării. Dar criza energetică a spulberat aceste iluzii, ea a arătat că energia abundentă și ieftină nu mai poate rezolva nici o problemă întrucât epoca în care costurile energetice erau minime a apus pentru totdeauna.

Printre problemele globale asupra cărora O.N.U. și organismele sale specializate pentru cercetarea și protecția mediului atrag atenția opiniei publice mondiale figurează cu prioritate următoarele: aprovizionarea cu apă este mai precară decât cu zece ani în urmă. În afară de faptul că un mare număr de rezervoare de apă sînt poluate, cantitatea de apă disponibilă este inferioară cerințelor de consum în continuă amplificare — impuse atât de creșterea populației planetei cât și de dezvoltarea economico-socială.

Lumea suferă, de asemenea, de o penurie tot mai mare de terenuri de bună calitate. Procesul de desertificare susține milioane de hectare de terenuri agricole, ceea ce agravează și mai mult criza alimentară cu care se confruntă o însemnată parte a omenirii.

Pădurile sînt și ele pe cale de restrîngere primejdioasă datorită defrișărilor intensive și pierderilor provocate de poluare, atât vegetației, cât și faunei specifice.

În Europa, S.U.A., Canada, problema ploilor acide stîrnește îngrijorare datorită efectelor produse asupra lacurilor (în peste 20 000 de lacuri scandinave nu mai există pește), pădurilor (1 500 ha de păduri de conifere distruse în Bavaria) degradării lente a unor importante monumente antice din Grecia, Italia, Germania, datorită urmărilor asupra sănătății oamenilor și altor consecințe insuficient cunoscute și evaluate.

Epuizarea stratului de ozon și riscul unei modificări climatice datorate degajării unor cantități prea mari de gaz carbonic în atmosferă, au devenit de asemenea probleme internaționale de importanță majoră în decursul ultimului deceniu și acestea sînt probleme care amenință în egală măsură toate țările.

Este remarcabil faptul că preocupările pentru protecția mediului sînt completate cu studii temeinice prin care se demonstrează faptul că măsurile pentru protecția mediului nu diminuează rentabilitatea ci, dimpotrivă, ameliorază atât starea apelor, solului, aerului cât și beneficiile la nivel de întreprindere, național și internațional. Se demonstrează că poluarea este determinată de risipă și că, în fapt, măsurile împotriva poluării conduc la economii de combustibili și alte materii prime și, în același timp, îmbunătățesc condițiile de viață ale oamenilor. Măsurile de protejare a mediului, acolo unde au fost aplicate, au contribuit la purificarea aerului și apelor, avînd efecte pozitive și în domeniul economic. Astfel ministrul „cadrului vieții” din țările O.C.D.E. au declarat în 1979 că măsurile de protecție a mediului luate în anii '70 au adus avantaje semnificative și nici un fel de efecte negative asupra economiei. Un studiu întreprins în Franța în 1979 asupra a 28 de industrii a dovedit că 4% din P.N.B. va fi consacrat reparării prejudiciilor aduse mediului în timp ce pentru a le preîntîmpina ar fi fost suficiente numai două procente din P.N.B. În afara altor avantaje este semnificativ și faptul că eforturile referitoare la protecția mediului au produs în Franța 360 000 de locuri de muncă noi și în S.U.A. aproape 1 milion numai în anul 1978.

Reflectînd o manieră de a aprecia mediul care s-a schimbat în mod radical în-a lungul celor zece ani, P.N.U.E. a trecut la planificarea inițiativelor viitoare în jurul a trei concepte: 1) raporturile indisolubile dintre oameni, resurse, mediu și dezvoltare 2) folosirea rațională a resurselor naturale, 3) noi maniere de dezvoltare și moduri de viață. Este interesant de remarcat că spre deosebire de anul 1972, în momentul de față P.N.U.E. a adoptat o atitudine esențialmente pozitivă, preocuparea pentru mediu conducînd la o reevaluare majoră a semnificației acordată dezvoltării atât în țările în curs de dezvoltare cât și în cele industrializate. Se menționează preocuparea de elaborare a unor programe de dezvoltare pozitivă care să fie compatibilă cu exigențele mediului. În acest scop a apărut ideea de adoptare a unor tehnologii potrivite, adecvate, care să fie justificate pe plan ecologic. Se apreciază că există deja — în cea mai mare parte a țărilor în curs de

dezvoltare — programe de tehnologii adecvate și că tehnologiile respective au fost puse la punct în anumite domenii ale transformărilor alimentare, al locuințelor, energiei, pomparei apei, eliminării deșeurilor, sănătății, al micilor industrii. Studiile elaborate de P.N.U.E. prevăd că „tehnologiile adecvate” vor constitui un însemnat sector de creștere.

Ampla activitate desfășurată de O.N.U. și organismele sale pentru apărarea și judicioasa gestionare a resurselor Terrei urmărește sporirea responsabilității tuturor oamenilor față de patrimoniul natural și în același timp realizarea unei înțelegeri și cooperări pentru folosirea rațională a resurselor, dezvoltarea de tehnologii adecvate, ajutorarea țărilor celor mai nefavorizate, eliminarea cursei înarmărilor și fundamentarea unor moduri de consum raționale.

P.N.U.E. apreciază că „există încă vaste posibilități de a spori capacitatea ecosistemului global pentru a alimenta mai mulți oameni, combinînd judicios o creștere a productivității cu folosirea rațională a resurselor disponibile pe Terra și, grație unei distribuții mai echitabile a avantajelor ce decurg din diverse procedee de producție”.

În viziunea de ansamblu a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în România protecția mediului este inclusă ca preocupare pentru asigurarea echilibrului ecologic dinamic, conservarea și ameliorarea factorilor naturali, dezvoltarea și valorificarea rațională a bogățiilor țării și asigurarea unor condiții de viață tot mai bune pentru generațiile prezente și viitoare. În acest scop au fost adoptate legi consacrate protecției mediului, dezvoltării și protejării fondului forestier, ameliorării solurilor, protecției și gospodăririi judicioase a apelor; au fost elaborate programe de dezvoltare pe perioade ce depășesc orizontul anului 2000.

Studierea diverselor aspecte ale protejării mediului, inclusiv prin prisma eficienței creșterii economice, constituie obiect de cercetare pentru un mare număr de specialiști din cele mai diverse domenii de activitate. Înțelegînd că poluarea este consecința risipei de resurse determinată fie de tehnologiile energointensive și mari consumatoare de materii prime, fie de modalitățile de organizare a unor fluxuri tehnologice inadecvate, în mod deosebit în ultimii ani, în țara noastră se desfășoară o amplă acțiune de economisire a resurselor energetice și altor materii prime naturale, inclusiv a apei, se adoptă tehnologii cu consumuri reduse și care să permită reciclarea, re folosirea și recircularea materialelor.

Gestionarea judicioasă a resurselor naturale, protejarea surselor de apă împotriva poluării, respectarea echilibrului ecologic constituie imperativ prioritar de care depinde succesul întregii activități economico-sociale și implicit condițiile de viață ale întregului nostru popor. Tocmai de aceea este necesară sensibilizarea opiniei publice asupra însemnătății pe care o au problemele protecției mediului și respectarea legislației deosebit de judicioase ce a fost adoptată în acest scop. Numai prin deciziile și activitatea fiecărui cetățean se pot corela eforturile generale spre asigurarea unor condiții de viață mai bune.

18

Capitalismul monopolist de stat și formele lui

Continuăm publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățământul economic superior. Din dorința de a spori eficiența acestor consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățământul liceal și superior, sub egida Direcției științe sociale, din Ministerul Educației și Învățământului, acestea nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățământul superior, în anul 1982, tema: „Capitalismul monopolist de stat” cuprinde 4 puncte: 1. „Trăsăturile imperialismului”; 2. „Capitalismul monopolist de stat”; 3. „Formele capitalismului monopolist de stat”; 4. „Critica teoriilor cu privire la capitalismul monopolist de stat”. Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei

care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din anul 1982. Consultația de față se referă la punctele 2 și 3.

Subliniem că, pentru anul 1982, programa de economie politică și manualul după care candidații se pot pregăti pentru concursul de admitere au fost indicate în „Revista economică” nr. 17 din 30 aprilie 1982.

SOCIETATEA omenească se află într-o continuă evoluție ascendentă care se concretizează, pe de o parte, în trecerea de la o orînduire social-economică inferioară la una superioară, iar, pe de altă parte, în limitele fiecărei orînduiri ea parcurge anumite trepte, stadii de dezvoltare.

În dezvoltarea sa istorică orînduirea capitalistă a parcurs și ea mai multe stadii — stadiul liberei concurenței, stadiul capitalismului monopolist sau imperialismului, iar în prezent asistăm la transformarea într-o măsură crescîndă și accelerată a imperialismului în **capitalism monopolist de stat**, care reprezintă forma actuală de existență a capitalismului în țările capitaliste dezvoltate.

Capitalismul monopolist de stat reprezintă un fenomen foarte complex a cărui esență constă în fuziunea, în imbinarea într-un mecanism unic a forței economice a monopolurilor private cu forța statului capitalist în vederea salvării orînduirii capitaliste, al cărei edificiu este puternic amenințat, de la prăbușire și pentru asigurarea însușirii de către capitalul monopolist a profitului ridicat de monopol.

1. Cauzele principale ale apariției și dezvoltării capitalismului monopolist de stat

PROBLEMA care se pune și își cere rezolvarea înainte de toate se referă la **cauzele** care stau la baza transformării capitalismului monopolist privat în capitalism monopolist de stat, care determină, cu alte cuvînte, apariția și dezvoltarea acestei fuziuni, dintre forța statului capitalist și forța monopolurilor într-un mecanism unic.

Printre aceste cauze se remarcă drept principale următoarele:

1 Creșterea deosebită a gradului de monopolizare a economiei țărilor capitaliste, îndeosebi după cel de-al doilea război mondial. Aceasta a determinat, înainte de toate, accentuarea rapidă a gradului de socializare a producției, conducînd, în același timp, la accentuarea caracterului privat al însușirii, în măsura în care o parte tot mai însemnată a rezultatelor producției este însușită de un grup restrîns de mari posesori al capitalului financiar, ceea ce exprimă adîncirea contradicției economice fundamentale a capitalismului și, odată cu ea, a tuturor contradicțiilor economice și sociale ale acestei orînduiri.

Pe de altă parte, creșterea gradului de monopolizare a însemnat sporirea deosebită a puterii economice a oligarhiei financiare și, odată cu aceasta, sporirea capacității ei de a influența multilateral desfășurarea vieții economico-sociale din țările capitaliste, inclusiv capacitatea sa de influențare și subordonare a aparatului de stat, de orientare a activității acestuia corespunzător intereselor sale economice, sociale și politice. Ambele laturi ale creșterii rapide a gradului de monopolizare conduc în mod obiectiv la amplificarea intervenției statului în desfășurarea vieții economice a țărilor respective.

2 Adîncirea tuturor contradicțiilor capitalismului, pe fondul intensificării deosebite a procesului de monopolizare, destabilizează într-o asemenea măsură mecanismul de funcționare a vieții economico-sociale, încît statul capitalist este obiectiv constrîns să intervină într-o măsură crescîndă și în forme tot mai variate în desfășurarea acestuia pentru a ajusta și adapta relațiile de producție la noul nivel de dezvoltare a forțelor de producție în măsura permisă de conservarea naturii lor capitaliste și a atenua, astfel, contradicțiile a căror profunzime deosebită face imposibilă o funcționare normală

a economiei, asigurînd, în același timp, obținerea de către monopoluri a unor profituri ridicate.

3 **Revoluția științifico-tehnică contemporană** constituie, de asemenea, o cauză principală a apariției și dezvoltării capitalismului monopolist de stat.

Înfăptuirea procesului reproducției în condițiile unui progres tehnic rapid și multilateral, de genul celui generat de revoluția științifică și tehnică, presupune organizarea unei tot mai vaste cercetări științifice, care necesită folosirea, în acest scop, a unor însemnate resurse materiale, bănești și umane.

Pe de o parte, resursele unor monopoluri private, fie ele chiar și foarte mari, sînt, adesea, insuficiente pentru organizarea acestora și, prin urmare, statul este nevoit să preia asupra sa finanțarea acestor cercetări. Pe de altă parte rezultatele cercetărilor științifice nu sînt întotdeauna certe, iar folosirea lor în procesul de producție și obținerea de pe urma acestei folosiri a unor profituri însemnate necesită o perioadă mai îndelungată de timp, statul capitalist fiind constrîns, și din acest motiv, să efectueze finanțarea unei părți însemnate a cercetării științifice.

În sfîrșit, aplicarea în producție a rezultatelor cercetării duce la apariția unor noi ramuri și subramuri ale economiei. Crearea multora dintre ramurile și subramurile noi necesită investiții mari de capital, ce depășesc posibilitățile unor monopoluri private. În acest fel, statul capitalist este nevoit să preia asupra sa, în multe cazuri, crearea ramurilor și subramurilor noi.

4 **Militarizarea economiei naționale.** În perioada contemporană asistăm în principalele țări capitaliste la un intens proces de militarizare a economiei. Resurse financiare tot mai însemnate se cheltuiesc de la bugetele statelor respective pentru realizarea de cercetări științifice în scopul creării de noi tipuri de arme și perfecționării celor existente, pentru achiziționarea de la marile monopoluri producătoare de armament a unor cantități tot mai mari de arme și muniții, pentru întreținerea unor numeroase forțe militare.

Anuarul Institutului internațional de la Stockholm pentru studierea păcii (S.I.P.R.I.), publicat în luna mai 1982, arată că în anul trecut s-au cheltuit în lume 650 miliarde dolari pentru înarmări.

Pe terenul militarizării se întîlnesc, se împletesc strîns interesele monopolurilor și statului, primele fiind interesate în continuarea și intensificarea cursei înarmărilor, deoarece producerea și vînzarea de armament, realizarea altor comenzi cu destinație militară din partea statului le asigură obținerea unor profituri uriașe, ca urmare a prețurilor ridicate la care statul le cumpără producția, ca și datorită altor avantaje pe care care statul le asigură acestor întreprinderi: aprovizionarea prioritărilor cu materii prime, materiale, acordarea de credite avantajoase de la buget, scutirea sau reducerea impozitelor, ajutoare financiare etc.

Militarizarea economiei constituie, astfel, una dintre cauzele principale ale intervenției active și multilaterale a statului în desfășurarea vieții economice, ale împletirii strînse dintre stat și monopoluri.

5 **Factori externi,** care rezultă din conținutul epocii contemporane, în rîndul cărora se cuvine a fi amintiți cel puțin următorii:

a) Îngustarea sferei de dominație a capitalului monopolist, ca urmare a desprinderii din sistemul capitalist a noi și noi state, care s-au angajat pe calea făuririi societății socialiste și comuniste.

În sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior

b) criza, destrămarea și prăbușirea sistemului de robie colonială, formarea pe ruinele acestuia a unui mare număr de state noi, libere din punct de vedere politic și care luptă pentru cucerirea independenței lor economice.

c) extinderea și intensificarea luptei maselor muncitoare din țările capitaliste pentru ameliorarea condițiilor de muncă și viață și pentru scuturarea jugului exploatații.

d) intensificarea concurenței dintre marile monopoluri pe piața mondială.

Influența acestor cauze, factori se manifestă diferit de la țară la țară și de la o perioadă la alta, în funcție de condițiile concret istorice.

II. Formele principale ale capitalismului monopolist de stat

FUZIUNEA puterii economice a capitalului monopolist privat cu forța statului se realizează în forme multiple și în continuă diversificare. Importanța, locul și rolul acestora diferă de la o țară la alta și de la o etapă la alta în funcție de o multitudine de împrejurări concret istorice.

Principalele forme ale capitalismului monopolist de stat sînt :

1 Proprietatea monopolistă de stat. În principalele țări capitaliste statul este proprietarul unei importante părți a mijloacelor de producție, în cele mai diverse ramuri, care alcătuiesc sectorul de stat în economie. Rolul proprietății de stat este puternic amplificat de faptul că ea se referă la ramuri și sectoare cheie ale economiei, iar în cadrul acestora la unități economice de importanță deosebită pentru desfășurarea vieții economice.

Principalele căi de apariție a proprietății de stat în economia capitalistă sînt :

a) Menținerea în proprietatea statului a unor bunuri din perioada capitalismului premonopolist ;

b) Trecerea în proprietatea statului (etatizarea sau naționalizarea) unor întreprinderi sau, chiar, ramuri întregi ale economiei, aflate anterior în proprietatea unor capitaliști privați sau grupuri monopoliste. De pildă, naționalizarea industriei siderurgice, carbonifere, etc. în Anglia. Această naționalizare se înfăptuiește, de regulă, cu răscompărare, adică în urma plății către foștii proprietari a unor însemnate despăgubiri.

c) Construirea pe seama resurselor bugetare ale statului a unor obiective economice noi — întreprinderi și chiar ramuri întregi de producție.

O formă relativ răspîdită a proprietății de stat o constituie proprietatea mixtă de stat și particulară, cînd întreprinderile sau bunurile respective constituie obiect al proprietății comune a statului și monopolurilor private.

2 Redistribuirea bugetară a venitului național. Deși a fost folosită și în trecut, mobilizarea la bugetul statului a unei părți tot mai mari a venitului național și redistribuirea acesteia în folosul capitalului monopolist dobîndește în condițiile contemporane o însemnătate deosebită.

Principalele căi de mobilizare a venitului național la buget sînt impozitele directe și indirecte, care apasă, în primul rînd, asupra maselor muncitoare. Resursele mobilizate la buget sînt folosite, în mare măsură, de statul capitalist pentru sprijinirea marilor monopoluri : finanțarea de la buget a cercetărilor științifice și punerea rezultatelor acestora în mod gratuit la dispoziția firmelor capitaliste : acordarea de subvenții întreprinderilor capitaliste aflate în dificultate sau pentru sporirea capacității lor concurențiale, pentru stimularea și garantarea exporturilor etc., acordarea de credite avantajoase întreprinderilor monopoliste etc.

3 Reglarea monopolist statală a proceselor economice. Deși economia capitalistă continuă să funcționeze și să se dezvolte în mod preponderent stihinic, necontrolabil, în perioada aceasta se amplifică în mod considerabil rolul și locul măsurilor de reglare și control din partea statului asupra desfășurării proceselor economice.

În cadrul acestora un rol important îl are programarea sau planificarea de către stat a desfășurării și dezvoltării economiei. Proprietatea capitalistă asupra mijloacelor de producție imprimă anumite limite și particularități acesteia.

a) ea are un caracter orientativ, nu este obligatorie pentru întreprinderile monopoliste, care în orientarea activității lor se ghidează în funcție de posibilitățile de obținere a unui profit cit mai mare.

b) scopul ei îl constituie crearea condițiilor pentru obținerea unor profituri cit mai mari de către firmele monopoliste și menținerea contradicțiilor capitalismului în interiorul unor limite, care să nu pună în pericol edificiul societății capitaliste.

c) ea nu oferă posibilitatea unui control riguros și adoptarea

unor măsuri de natură să asigure realizarea obiectivelor înscrise în plan. De aceea apar deosebiri foarte mari între programele elaborate și adoptate de către stat și mersul real al economiei.

Cu toate acestea, programarea sau planificarea capitalistă nu este total lipsită de eficiență, ea joacă un rol însemnat în orientarea evoluției economiei țărilor capitaliste respective și reprezintă o treaptă superioară a implicării statului în economie, în dirijarea socială a proceselor economice.

4 Militarizarea economiei naționale. Una dintre formele principale de fuziune a puterii statului cu puterea capitalului monopolist privat o constituie militarizarea economiei naționale în principalele țări capitaliste și, legat de aceasta, formarea complexului militar-industrial, ca expresie a întrepătrunderii intereselor vîrfurilor celor mai reacționare ale oligarhiei financiare, direct interesată în producerea unor cantități tot mai mari de armament tot mai sofisticat, în măsura în care realizează profituri mari de pe urma comenzilor militare, și vîrfurile conducerii armatei și aparatului de stat, care gestionează fondurile uriașe destinate înarmării și repartizează comenzile de mărfuri cu destinație militară între marile monopoluri. Militarizarea economiei naționale, politica complexelor militar-industriale acționează ca un factor amplificator al crizei economice mondiale, joacă un rol esențial în agravarea crizelor energetice, de materii prime, valutare, alimentare etc. Risipirea unor mari cantități de resurse în scopuri militare reprezintă una dintre cauzele majore ale persistenței mizeriei și sărăciei în rîndurile unei însemnate părți a populației globului, îndeosebi din țările în curs de dezvoltare.

În această privință propunerea avansată de țara noastră ca toate statele să-și reducă cheltuielile militare cu cel puțin 10—15 la sută, iar din economiile realizate pe această cale 50 la sută să fie alocate pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare în vederea lichidării subdezvoltării, a înlăturării, sau cel puțin a limitării fenomenului de sărăcie, mizerie, își dezvăluie pe deplin caracterul său progresist, ilustrînd înaltul umanism al politicii partidului și statului nostru.

5 Intervenția statului pentru sprijinirea expansiunii economice externe a monopolurilor reprezintă, de asemenea, o formă principală a capitalismului monopolist de stat. Această intervenție se realizează cu ajutorul unor pîrghii variate, precum : acordarea de subvenții, credite avantajoase garanții pentru mărfurile exportate de firmele monopoliste peste graniță în vederea sporirii puterii lor concurențiale ; sprijinirea prin credite, garanții etc., acordate firmelor monopoliste, a exportului de capital ; sprijinirea multilaterală a monopolurilor internaționale etc.

6 Intervenția multilaterală a statului capitalist în relațiile dintre muncă și capital se accentuează și dobîndește forme tot mai diversificate. Această intervenție are menirea, pe de o parte, să asigure un anumit echilibru între forțele care acționează în cadrul societății contemporane, între clasele și grupurile sociale care compun această societate, în vederea înlăturării sau evitării pericolului prăbușirii edificiului societății capitaliste, zdruncinat de convulsii sociale, economice, politice tot mai puternice, conservarea, cu alte cuvinte, a formei capitaliste de exploatare, a proprietății monopoliste asupra condițiilor materiale ale producției, ca temelie a orînduirii burgheze.

Pe de altă parte, această intervenție are menirea să creeze condițiile favorabile însușirii de către monopoluri a profitului ridicat de monopol.

Formele în care se concretizează și materializează constau în : adoptarea unor măsuri economice, sociale etc. sub presiunea luptei maselor muncitoare pentru condiții mai bune de muncă și viață.

În același timp statul capitalist adoptă măsuri care vin în întîmpinarea intereselor monopolurilor și în detrimentul maselor — plafonarea creșterii salariilor în condițiile creșterii inflaționiste a prețurilor, limitarea sau îngrădirea drepturilor la grevă etc., dezvăluindu-se plenar, și în această direcție, natura exploatare a capitalismului monopolist de stat, funcția principală a acestuia de instrument de maximizare a profiturilor monopolurilor, de conservare a orînduirii capitaliste.

Formele capitalismului monopolist de stat nu sînt imuabile, ci se află în continuă dezvoltare și diversificare.

Privit prin prisma locului său în cadrul procesului istoric de evoluție a societății omenești, capitalismul monopolist de stat reprezintă nu numai stadiul superior de dezvoltare a capitalismului, ci și cea mai deplină pregătire materială a socialismului, cea treaptă de socializare a producției și a muncii de la care nu se poate pași mai departe decît în direcția socialismului.

prof. univ. dr. Gheorghe DIȚU
Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca

Dezarmarea — premisă a securității și dezvoltării tuturor statelor

INTRE 7 iunie și 9 iulie 1982 va avea loc la New York cea de-a doua sesiune specială a Adunării generale a Organizației Națiunilor Unite consacrată dezarmării. Problemele ce fac obiectul examinării la această mare întâlnire a statelor lumii țin direct, prin gravitatea și dimensiunile lor, de necesitatea absolută a unirii eforturilor tuturor națiunilor pentru depășirea și eliminarea pericolului real al unui război nuclear, care ar avea consecințe catastrofale pentru însăși existența civilizației umane. Ele țin, totodată, de capacitatea omenirii de a folosi într-un mod rațional, resursele limitate de care dispune, astfel încât să poată face față cerințelor crescânde ale progresului său economic și social.

O concepție irațională

INTR-ADEVĂR, acumularea de armamente, în special nucleare, și ritmul de creștere a arsenalelor militare au atins proporții fără precedent. Însăși prezența imenselor cantități de arme de distrugere în masă proiectează asupra întregii planete, pentru prima dată în istorie, aspectul autonicicirii totale. Caracterul absurd al actualei concepții militare constă în faptul că aceasta are loc între state ale căror capacități militare depășesc cu mult orice limite raționale de asigurare a propriei securități. Natura irațională a cursei înarmărilor care se desfășoară în prezent constă, de asemenea, în aceea că ea se manifestă în special pe planul fabricării și perfecționării armamentelor nucleare și a altor arme de distrugere în masă, a căror folosire într-un eventual conflict este de neimaginat fără riscul anihilării vieții pe pământ.

În aceste condiții, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în strălucita expunere prezentată la recenta plenară lărgită a Comitetului Central al partidului nostru, „astăzi, în fața întregii omeniri, se pune problema de a alege între calea războiului sau calea păcii. Nimic nu justifică și nu poate justifica politica de înarmare și de război. Este necesar să se spună popoarelor adevărul, să se manifeste cea mai mare răspundere pentru soarta popoarelor, pentru soarta omenirii, să se facă totul pentru asigurarea păcii”.

Practic nimeni nu poate contesta în mod serios că un război atomic nu poate fi limitat la o anumită regiune a globului, că un asemenea conflict ar degenera fulgerător într-o conflagrație mon-

dială, în urma căreia nu ar exista învingători ci toți ar fi niștiți. Această situație a și determinat, de altfel, țările participante la prima sesiune a Adunării generale a O.N.U. consacrată dezarmării din 1978 să recunoască în mod unanim că adăugarea de noi armamente la arsenalele militare existente, departe de a contribui la întărirea securității statelor în cauză, duce, în realitate, la creșterea insecurității lor.

Un element care conferă prezentei curse a înarmărilor un caracter deosebit de periculos este faptul că ea se desfășoară îndeosebi pe plan tehnologic, ceea ce poate duce la modificări rapide ale echilibrului militar și, prin urmare, la creșterea instabilității situației internaționale în general. Sporirea continuă a preciziei și puterii de distrugere a armelor moderne, a vitezei de trimitere a acestora la țintă, precum și dependența crescândă a arsenalelor militare de mijloace automate de comandă și control măresc considerabil riscul războiului preventiv precum și al declanșării unui conflict nuclear din eroare, neînțelegere sau accident.

Amenințarea extrem de gravă pe care acumularea continuă de armamente moderne o constituie pentru pacea, securitatea și însăși existența omenirii, reprezintă, însă în condițiile actuale, numai una din implicațiile profund dăunătoare ale actualei curse a înarmărilor. Cealaltă latură extrem de nocivă a acestei aberante competiții constă în povara tot mai greu de suportat pe care uriașele cheltuieli militare de peste 600 miliarde de dolari anual o reprezintă pentru economia tuturor statelor. Se recunoaște larg astăzi că sustragerea din circuitul economic productiv a imenselor resurse umane și materiale a devenit unul din principalii factori care contribuie la creșterea excesivă a inflației, a șomajului, la adâncirea crizei prin care trece economia mondială în prezent. Creșterea cheltuielilor militare și atragerea în cursa înarmărilor a țărilor în curs de dezvoltare se manifestă, totodată, ca un element esențial de adâncire a decalajelor dintre statele dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, de împiedicare a instaurării unei noi ordini economice internaționale. Studiul cu privire la relația dintre dezarmare și dezvoltare, care a fost elaborat de către un grup de experți ai O.N.U. și care se va afla în atenția apropiatei sesiuni speciale a Adunării generale, subliniază clar incompatibilitatea care există între obiectivele noii ordini economice internaționale și recente tendințe de accelerare a cursei înarmărilor. Același studiu, la a cărui elaborare a contribuit și un specialist român, avertizează în termenii cei mai categorici că, în prezent, omenirea are de ales între continuarea cursei înarmărilor și dezvoltare economică și socială mai stabilă și mai echilibrată, deoarece cele două obiective nu mai pot fi realizate simultan.

Inițiative constructive românești

ACESTEA sînt rațiunile fundamentale pentru care România, președintele Nicolae Ceaușescu, acționează cu atîta hotărîre și consecvență în favoarea opririi cursei înarmărilor și negocierii unor măsuri efective de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară. În inițiativele întreprinse la Națiunile Unite și alte foruri internaționale, se reflectă cu claritate atenția deosebită pe care țara noastră o acordă interdependenței strînse care există în prezent între dezarmare și dezvoltare.

Încă în 1970, România a supus atenției O.N.U. problema consecințelor economice și sociale ale cursei înarmărilor și ale efectelor extrem de dăunătoare ale acesteia asupra păcii și securității mondiale. Examinarea acestei propuneri a condus la elaborarea de către grupuri de experți ai O.N.U. a două studii, ultimul sub președinția unui specialist român, care ilustrează științific consecințele economice și sociale negative ale cursei înarmărilor și cheltuielilor militare și care demonstrează că dezarmarea este singura cale de asigurare a păcii, securității și progresului economic și social al tuturor națiunilor. Un al treilea raport pe această temă se află în curs de definitivare de către un grup de experți ai O.N.U., condus tot de un reprezentant român, și urmează să fie prezentat Adunării generale la sesiunea din toamna acestui an. Ținînd cont de rolul crescînd pe care popoarele îl joacă în lupta pentru înecarea cursei înarmărilor și înfăptuirea dezarmării, studiile inițiate de România sînt menite să contribuie la mobilizarea opiniei publice mondiale în favoarea intensificării eforturilor pentru soluționarea problemei fundamentale a timpului nostru pe care o reprezintă dezarmarea.

O altă inițiativă a României, care va fi promovată activ la sesiunea specială a Adunării generale, este aceea referitoare la înghețarea și reducerea bugetelor militare, ca o modalitate practică de stăvillire a cursei înarmărilor și de efectuare a unor pași concreți în direcția dezarmării. Această inițiativă a fost prezentată la O.N.U., după cum se știe, în 1980, cînd Adunarea generală a

adoptat în unanimitate o rezoluție, propusă de țara noastră, prin care statele erau chemate să manifeste autoreținere în stabilirea cheltuielilor lor militare și să recunoască necesitatea formulării unor principii care trebuie să guverneze activitatea statelor în domeniul înghețării și reducerii cheltuielilor militare. În promovarea acestui important obiectiv, România a prezentat, în cooperare cu Suedia, la sesiunea Comisiei dezarmării de anul trecut, un proiect de declarație al Adunării generale a O.N.U. asupra acestor principii. La sesiunea din acest an, Comisia dezarmării a continuat examinarea propunerilor româno-suedeze, precum și a sugestiilor formulate de alte state și, într-un raport către sesiunea specială a Adunării generale consacrată dezarmării, recomandă ca examinarea principiilor propuse să continue anul viitor.

Dind expresie concretă inițiativei sale privind elaborarea și adoptarea declarației de principii menționată, România propune înghețarea cheltuielilor militare la nivelul anului 1982 și trecerea la reducerea lor treptată cu 10—15% până în 1985. În concepția țării noastre, fondurile considerabile astfel eliberate ar urma să fie folosite în proporție de 30—50% pentru sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare, iar restul pentru crearea de noi locuri de muncă și realizarea altor măsuri de ordin economic și social în țările care efectuează această reducere.

Pentru țara noastră, ca și pentru majoritatea covârșitoare a națiunilor lumii, apropiata sesiune specială de la New York oferă prilejul, care nu trebuie din nou pierdut, pentru unirea eforturilor tuturor statelor în vederea realizării unei schimbări radicale a situației internaționale, de la înarmare, încordare și conflict către dezarmare, destindere și cooperare largă între toate țările. După cum se desprinde din mandatul încredințat de

Marea Adunare Națională, delegația română la această sesiune va reafirma și promova activ poziția țării noastre, concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu privind ansamblul problemelor dezarmării, necesitatea imperioasă ca sesiunea specială să determine adoptarea unor măsuri concrete de oprire a cursei înarmărilor și de trecere la dezarmare, în primul rând la dezarmarea nucleară. O atenție deosebită va fi acordată problemelor dezarmării nucleare deoarece de aceasta depinde în mod fundamental încetarea cursei înarmărilor și reducerea tuturor armamentelor, realizarea echilibrului militar în general, la nivele tot mai scăzute — adevărate cale de asigurare a păcii, securității și progresului tuturor popoarelor. Problemele eliminării armelor nucleare din Europa, convocării unei Conferințe pentru creșterea încrederii și dezarmare în Europa, creării de zone denuclearizate în Balcani și alte regiuni ale lumii, creșterii încrederii între state, soluționării tuturor conflictelor și diferendelor dintre state exclusiv prin mijloace pașnice, creșterii rolului popoarelor, opiniei publice mondiale, oamenilor de știință, al Organizației Națiunilor Unite în înfăptuirea dezarmării, se vor afla, de asemenea, în centrul activității delegației române la sesiune.

După cum reafirma tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta plenară a Comitetului Central al partidului, România va acționa, împreună cu celelalte țări în curs de dezvoltare și nealiniate, precum și în cooperare cu alte state ale lumii, pentru adoptarea de către Adunarea generală a unui program global de dezarmare, care să cuprindă, în termeni cât mai concreți și cât mai angajanți, măsurile ce vor trebui să fie negociate în perioada următoare pentru înfăptuirea obiectivului final al dezarmării generale și totale.

Nicolae MICU

Priorități și orientări în dezvoltarea economică

MATERIALE SINTETICE — penetrația, corolar al eficienței

APARIȚIA și dezvoltarea producției de materiale sintetice a permis lărgirea considerabilă a bazei de materii prime în special pentru industrie și construcții. O serie de avantaje tehnico-economice oferite de materialele sintetice au făcut ca ponderea acestora în consumul total de materii prime din țările nesocialiste să sporească de la circa 3% în 1938 la peste 30% în prezent. Se apreciază, de pildă, că față de o creștere de aproape 64 de ori a consumului de mase plastice în perioada 1951—1980, cel de materiale naturale a sporit de circa 2—4 ori.

Criza energetică, creșterea repetată a prețurilor la materia primă de bază (petrol și gaze naturale) au determinat o înclinare a producției și a creșterii de mase plastice. Totuși, statisticile din ultimii ani evidențiază că, deși asistăm la stagnarea sau chiar la reducerea producției și consumului unei serii de materiale tradiționale pentru construcții și de metale, la o serie de materiale sintetice indicatorii respectivi au cunoscut în continuare o evoluție dinamică. Aceasta se explică prin faptul că materialele sintetice oferă totuși, o serie de avantaje. Astfel, chiar dacă fabricarea unei tone de mase plastice necesită un consum de energie de 2—4 ori superior celui pentru producerea unei tone de metal (exceptând aluminiul), de tablă zincată sau de hirtie, în schimb consumul specific de materie primă este — în cazul maselor plastice — de 2—3 ori mai re-

ducit decât pentru obținerea fontei și oțelului, de 4—6 ori și 6—9 ori mai mic decât pentru obținerea cuprului și — respectiv — a aluminiului.

În ceea ce privește avantajele legate de eficiența comparativ mai înaltă a utilizării materialelor sintetice, poate fi citat cazul industriei de automobile. Conform unor calcule efectuate în S.U.A., reducerea — prin utilizarea crescândă a maselor plastice în locul metalelor — a greutateii totale proprii a automobilului cu o zecime permite realizarea unei economii de carburanți de 10—20%; la aceasta se adaugă îmbunătățirea parametrilor de exploatare a autovehiculelor, datorită folosirii unor piese și subsansamble executate din materiale sintetice. Alte exemple de eficiență le oferă utilizarea de materiale plastice compozite în industria aerospațială (în locul oțelului, aluminiului și titanului) sau în industria articolelor de sport (unde ele înlocuiesc îndeosebi aluminiul), de fibre optice din sticlă în domeniul telecomunicațiilor ș.a.

În contextul celor arătate mai sus este instructivă prognoza pe termen mediu, publicată de revista „Plastics World“ din S.U.A., cu privire la creșterea gradului de înlocuire a metalelor prin mase plastice în construcții și într-o serie de ramuri ale industriei din această țară, respectiv de la 12,9% în 1980 la 17,4% în 1985.

N.P.

Domeniul de aplicare, felul produsului și materia primă (de înlocuire) pentru fabricarea acestuia	Volumul consumului, ca înlocuitor de metal (mil tone)		Creșterea medie anuală a consumului (în %) în anul 1981—1985	Gradul de înlocuire a metalelor (în %)	
	1980	1985		1980	1985
Sectorul construcțiilor					
— Conducte (p.v.c., polietilenă de joasă presiune, mase plastice tip ABS)	928,5	1 239,6	6,6	8,2	10,0
— Armături pentru conductele de apă (mase plastice armate, acrilice, acetat)	83	129,7	9,4	28,1	32,2
— Timplărie pentru ferestre (p.v.c.)	22,7	29,5	5,0	11,5	12,5
— Finisarea exterioară a pereților (p.v.c., mase plastice armate și acrilice)	165,6	263,5	10,0	33,4	44,7
Industria de automobile (mase plastice armate, poliesterică, tip ABS, polipropilenă)					
	408,2	749,3	13,0	3,2	4,4
Ambalaje					
— Cutii de conserve în culori (polipropilenă, polietilenă de joasă presiune)	2,7	20,1	45,0	2,6	6,7
— Altele (polipropilenă, polietilenă-tereftalat)	44	130,6	25,5	0,9	2,5
— Căldări (polietilenă de joasă presiune)	98	169,2	11,5	29,4	49,9
— Butoaie (polietilenă de joasă presiune)	27,2	34,9	5,0	3,7	4,5
— Peliculă metalizată (polipropilenă, mase poliesterică)	4,1	12,2	25,0	3,2	7,2
Aparate electrice de uz casnic (mase plastice armate și de tip ABS, poliesterică)					
	135,2	320,2	19,0	7,1	10,0
Calculatoare și mașini electronice de calcul (polipropilenă, mase poliesterică armate)					
	41,3	76,2	13,0	29,6	40,1

Programe de dezvoltare

R. P. Polonă: specializarea producției de export

PPROMOVAREA exporturilor constituie una din coordonatele de bază ale programelor de redresare economică a R.P. Polone, programe care prevăd în acest sens măsuri la nivelul producției, investițiilor cit și la nivelul economiei naționale în ansamblu.

Se apreciază că realizarea acestor programe va presupune eforturi deosebite în ce privește creșterea producției, un control mai sever asupra orientării investițiilor, ridicarea productivității muncii în condițiile îmbunătățirii aprovizionării industriei cu materii prime, materiale și energie. Toate aceste deziderate ale îmbunătățirii mecanismului economic fac în prezent obiectul unor preocupări de fond ale factorilor de resort, preocupări care au în vedere și dificultățile generate de actualele condiții internaționale asupra creșterii eficienței activității economice generale a țării. Unul din domeniile prioritare în acest cadru opțional îl constituie, fără îndoială, promovarea exporturilor de mărfuri poloneze și diminuarea corespunzătoare a importurilor în vederea redresării balanței comerciale a țării.

A rezultat, astfel, — se arată într-un studiu al Institutului de conjunctură și prețuri de comerț exterior din Varșovia — necesitatea dezvoltării producției specializate pentru export, proces care va fi însoțit de preocupări vizând maximizarea tuturor exporturilor rentabile. Acest proces presupune o selecție riguroasă a produselor destinate exportului, concomitent cu un control atent asupra modului de acoperire a necesităților de import ce vor rezulta de pe urma acestor orientări, pe termen lung.

Potențialul de producție existent asigură baza tehnică a dezvoltării producției specializate pentru export. În cursul ul-

timelor două decenii, numai în industria socialistă valoarea mijloacelor de producție a crescut de aproape 5 ori — în prețuri constante — nivelul său actual depășind valoarea anuală a produsului național. Procesul de lărgire și modernizare a potențialului productiv a cunoscut o evoluție susținută în deceniul trecut. Trebuie remarcat faptul că peste 40% din mijloacele de producție importate au revenit industriei grele, industriei constructoare de mașini, industriei chimice și ușoare. În aceeași perioadă au fost achiziționate din străinătate două treimi din numărul total de licențe importate de Polonia în perioada postbelică. Principala beneficiară a acestor licențe (peste jumătate) a fost industria construcțiilor de mașini.

În prezent, circa 15% din producția industrială globală a Poloniei este destinată exportului, iar la jumătatea anilor '80 ponderea acestuia va fi de cel puțin 17%. Multe sectoare ale industriei depășesc deja nivelul mediu, printre ele situându-se industria de mașini electrice, de mașini grele, cea de construcții navale și cea de mașini agricole. În 1979 existau, astfel, circa 370 de întreprinderi care — cu toate că dețineau o pondere de numai 15% în producția globală industrială — livrau pentru export mai mult de 30% din producția lor și asigurau astfel jumătate din exportul de produse industriale al R.P. Polone.

Potrivit unor aprecieri din presa economică poloneză, una din frânele constatate în procesul de specializare a exporturilor o constituie insuficienta dezvoltare a specializării intraramură, mai ales în ce privește produsele intermediare. După opinia specialiștilor din cadrul institutului menționat anterior, în cursul actualului deceniu, perspectivele cele mai

avantajoase în ce privește specializarea și cooperarea pentru industria constructoare de mașini a Poloniei se localizează în domeniul rulmenților, al mașinilor-unelte, mașinilor și utilajelor pentru construcții și lucrări publice, al utilajelor energetice, al navelor.

În aplicarea reformei economice în economia poloneză se urmărește ca înșiși perfecționările în mecanismul gestiunii economice să stimuleze producătorii în dezvoltarea producției de export și în alegerea cit mai rațională a produselor exportate, a căror desfacere pe piețele internaționale devine una din condițiile fundamentale pentru înăsii funcționarea întreprinderilor producătoare.

Relațiile economice între România și Polonia continuă și în actualul cincinal cursul ascendent înregistrat în perioadele anterioare. Protocolul de coordonare a planurilor de dezvoltare a economiilor naționale, semnat în 1980, prevede creșterea însemnată a volumului schimburilor bilaterale.

O caracteristică esențială a relațiilor economice româno-polone în cincinalul actual o constituie dezvoltarea relațiilor de specializare și cooperare în domeniul construcției de mașini (în fabricarea de mașini-unelte, utilaje de foraj, rulmenți, scule, utilaj minier, subsansamble pentru autovehicule, de produse ale industriei electronice), în metalurgie și în industria chimică.

Fără îndoială că, actuala vizită oficială de prietenie pe care, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, o delegație de partid și de stat, condusă de tovarășul Wojciech Jaruzelski, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Unit Polonez, președintele Consiliului de Miniștri și al Consiliului Militar pentru Salvare Națională ale R.P. Polone o întreprinde în țara noastră va constitui un prilej de stringere a raporturilor bilaterale sub multiple aspecte, inclusiv în ce privesc relațiile economice, în interesul celor două țări și popoare.

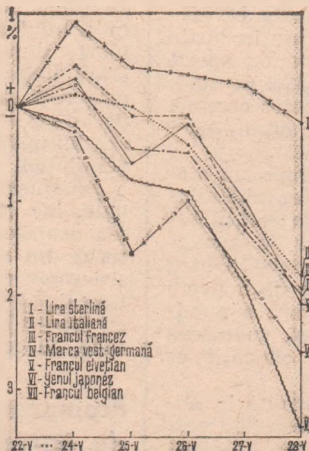
Virgil DIACONESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 24—28 MAI 1982, situația de pe piețele valutare internaționale a continuat să se caracterizeze prin fluctuații importante ale cursurilor principalelor valute occidentale, pe fondul unei relative redresări a poziției externe a monedei americane.

Dolarul S.U.A. s-a întărit față de celelalte valute, ca urmare, în special, a publicării unor date economice care relevă o ușoară diminuare a ratei inflației și o reducere a deficitului comercial în această țară. Reducerea la 25 mai a.c. a dobânzii preferențiale „prime rate” de către Citibank, respectiv de la 16,5 la 16% (singura dintre marile bănci americane care a adoptat această măsură), nu a influențat evoluția dolarului S.U.A.

Marca vest-germană a slăbit în raport cu dolarul S.U.A., dar s-a menținut fermă în raport cu celelalte valute occidentale, continuând să se situeze pe locul 1 în cadrul Sistemului Monetar European (E.M.S.). Publicarea balanței de plăți curente pe luna aprilie a.c. — un excedent de 200 milioane mărci, comparativ cu un excedent de 1,8 miliarde de mărci în luna precedentă — deși relevă o diminuare a excedentului, a avut o influență favorabilă asupra monedei vest-germane, confirmând aprecierile efectuate de specialiști, în sensul că balanța de plăți se va încheia în acest an cu un sold excedentar. **Francul elvețian**, deși a slăbit în raport cu dolarul S.U.A., s-a redresat ușor în raport cu marca vest-germană, mai ales după ce băncile comerciale au majorat, în cursul intervalului analizat, dobânzile la depozitele pe termen de 1—12 luni cu 0,25—0,50 la sută. **Francul francez** a continuat să fie susținut pe piețele valutare de Banca Franței, atât prin cumpărări de franci francezi (numai în săptămâna precedentă aceste intervenții au totalizat peste 4 miliarde franci), cit și prin majorarea dobânzii de pe o zi pe alta de la 16% la 16,25%. Publicarea indicelui prețurilor de consum pe luna aprilie a.c. (+1,2% față

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 24—27 mai. Bază: 22.V. a.c.

de luna precedentă și +13,9% față de aprilie 1981) nu a influențat poziția monedei franceze, datele respective fiind anticipate de operatorii de pe piețele valutare. **Yenul japonez** a slăbit din nou la peste 240 yeni pentru 1 dolar S.U.A. (pentru prima dată în ultimele 5 săptămâni), încheind săptămâna la nivelul de 243,5 yeni/1 dolar S.U.A. La evoluția monedei japoneze a contribuit, în perioada de referință, pe lângă menținerea dobânzii de pe piața monetară din Japonia la un nivel scăzut, și înregistrarea unui deficit de 3,1 miliarde dolari S.U.A. al balanței globale de plăți în luna aprilie a.c., după un excedent de 579 milioane dolari S.U.A. în luna precedentă. **Lira sterlină** a avut o poziție relativ fermă, atât față de dolar, cit și față de celelalte valute vest-europene, evoluția sa fiind afectată mai puțin decât se aștepta, de agravarea conflictului anglo-argentinian și de creșterea șomajului din Anglia (care a afectat, în aprilie a.c., 12% din forța de muncă). Indicele de depreciere a monedei britanice, în raport cu monedele principalilor parteneri comerciali, a atins nivelul de 90,2% la 28 mai a.c., față de numai 88,5% cit era la finele săptămânii anterioare.

Prețul unci de aur a scăzut pe piața de la Londra de la nivelul de 338,50 dolari (ultimul fixing din săptămâna precedentă) la 325,25 dolari (ultimul fixing din mai a.c.).

Dobânzile la depozitele pe termen de 6 luni în eurovalute au oscilat între 14,5 și 14,5625% la eurodolar, între 8,625 și 8,75% la euromărci vest-germane, între 5,0625 și 5,1875% la eurofranci elvețieni și între 13,5 și 13,75% la eurolire sterline.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Formarea cadrelor naționale și dezvoltarea științei și învățămîntului în țările în curs de dezvoltare

IN CONDIȚIILE revoluției tehnico-științifice și ca urmare a acestora s-au cristalizat mutații de proporții, profunde, atât în rîndul factorilor dezvoltării economice, cit și al criteriilor după care se apreciază capacitatea de creație a fiecărei națiuni, contribuția ei la progresul și civilizația umanității. Un raport disproporționat al resurselor de muncă față de celelalte condiții ale dezvoltării social-economice, și mai ales absența unora dintre acestea, pot reprezenta o frînă, adeseori un obstacol de netrecut. Progresul societății omenești contemporane este favorabil condiționat de numărul resurselor de muncă numai în măsura în care oamenii își însușesc și promovează cuceririle științei și tehnicii înaintate. Referindu-se la această condiție esențială a dezvoltării economice și sociale a României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, arăta : „Nu se pot folosi nici tehnologiile și nici o cucerire științifică și tehnică din nici un domeniu fără a avea cadrele necesare, începînd de la muncitorii calificați și pînă la cadrele tehnice de cercetare, pînă la savanți cu cunoștințele cele mai vaste... Aș putea spune că rezultatele pe care le avem în dezvoltarea țării se datorează tocmai preocupării permanente pentru formarea cadrelor necesare tuturor sectoarelor de activitate“.)

În epoca contemporană, pregătirea cadrelor calificate s-a impus ca o cerință vitală, ca unul din factorii puternic propulsori, indispensabili, ai progresului social economic în general, în contextul fiecărei țări și națiuni, inclusiv al celor în curs de dezvoltare. Este și motivul pentru care pregătirea cadrelor calificate, educația științifică a omului în general a devenit obiectul unor preocupări intense, de mare răspundere, atât în cadrul fiecărei națiuni, cit și la scară internațională, în organisme speciale ale Națiunilor Unite și în primul rînd de către U.N.E.S.C.O.

Adîncirea decalajelor în domeniul educațional

DEVENIT un sector de importanță vitală pentru formarea cadrelor calificate și dezvoltarea social-economică, învățămîntul s-a bucurat de un tratament special, înregistrînd una dintre cele mai spectaculoase dinamici ale eforturilor depuse în acest sens de statele lumii. Cheltuielile mondiale (publice) s-au ridicat de la 54,3 miliarde dolari în 1960 la 95,7 miliarde dolari în 1965, pentru ca în 1976 ele să depășească 360 miliarde dolari. Datele publicate de UNESCO permit să se releve semnificațiile complexe ale dinamicii accelerate a cheltuielilor de învățămînt.

În tentativa de recuperare a rămînerii în urmă țările în curs de dezvoltare sporesc cheltuielile publice alocate învățămîntului în ritmuri care depășesc pe cele înregistrate în țările dezvoltate : în perioada 1965—1976 țările dezvoltate au sporit în medie pe an cheltuielile pentru învățămînt cu 12,4 la sută, iar țările în curs de dezvoltare cu 16,3 la sută ; aceste creșteri ating valori și mai mari în cazul Africii (16,7 la sută), Asiei (18,6 la sută) și îndeosebi al statelor arabe (23 la sută).

După cum se vede, aceste creșteri devansează progresia medie anuală a P.N.B. Între anii 1965 și 1976 ponderea cheltuielilor publice pentru învățămînt în P.N.B. a sporit în cadrul tuturor grupelor de țări, atât dezvoltate, cit și în curs de dezvoltare. Dimensiunile eforturilor materiale și financiare pentru dezvoltarea învățămîntului devin și mai pregnante dacă avem în vedere că, în condițiile unei rate mari de creștere a populației, țările în curs de dezvoltare reușesc totuși să sporească destul de sensibil și volumul cheltuielilor pentru educație ce revin pe un locuitor.

Pe această bază, țările în curs de dezvoltare, privite în ansamblul lor, și-au sporit mult știința de carte, efectivele școlare și de cadre didactice, pe toate gradele de școală ; drept consecință, o creștere a înregistrat și stocul de învățămînt, potențialul național de cadre calificate, asigurîndu-se premise mai bune pentru dezvoltarea social-economică în țările în curs de dezvoltare.

Cu toate acestea, în domeniul cheltuielilor (ca și în cel al personalului didactic existent, al efectivului de elevi și de studenți etc.) persistă decalaje enorme. Astfel, din cele peste 360 miliarde de dolari cheltuiți în 1976 pentru învățămînt pe plan mondial (circa 380 miliarde dolari în 1978), 88,5 la sută reveneau țărilor dezvoltate și numai 11,5 la sută — țărilor în curs de dezvoltare, ponderea acestora din urmă crescînd cu 3 procente față de 1965.

Ținînd seama de repartitia menționată a cheltuielilor publice pentru educație, precum și de cea a populației globului, rezultă că în țările dezvoltate se cheltuiau în 1978 pe locuitor de 14 ori mai mult ca în țările în curs de dezvoltare ; în America de Nord acest raport (față de țările în curs de dezvoltare) era de 25, iar față de Africa (fără statele arabe) de 37,7 ori. Decalajul educațional exprimat prin cheltuielile publice pentru învățămînt față de Bangladesh, de pildă, atinge 357:1 în cazul R.F.G., 417:1 în cazul S.U.A., 450:1 în cazul Elveției și 611:1 în cazul Suediei ; decalajul educațional este astfel de 3—5 ori mai mare decît decalajul economic.

Decalajele educaționale sînt în realitate considerabil mai mari : ele au fost evidențiate numai pe baza cheltuielilor publice, însă — în țările dezvoltate — în domeniul învățămîntului sînt cheltuite sume importante și de către întreprinderi, instituții culturale și religioase, familii etc. ; după unele surse, aceste cheltuieli reprezintă 40 la sută din cheltuielile publice destinate învățămîntului. În fine decalajele educaționale ar spori și mai mult dacă s-ar lua în calcul și cheltuielile ce se fac pentru educația neformală (publicații, radio, televiziune etc.). Trebuie, desigur, menționat și faptul că, în timp ce în țări dezvoltate analfabetismul cuprinde numai 1—2 la sută din populație, în țări din regiuni geografice sărace el deține proporții alarmante (88 la sută în Nepal, 74 la sută în Bangladesh).

Îngrijorător este mai ales faptul că în lume are loc o adîncire și agravare a decalajelor educaționale între țări și în interiorul acestora : în țările în curs de dezvoltare ritmul de creștere a efectivelor școlare și de cadre didactice înregistrează o tendință de încetinire ; cresc proporțiile abandonurilor școlare, astfel că în afară de 240 milioane copii de 5—14 ani care în 1980 nu au mers la școală, în jumătate din țările lumii jumătate din numărul copiilor nu termină școala primară ; cu toate că în mod relativ, raportat la populația totală analfabetismul s-a redus, din punct de vedere absolut a crescut de la 700 milioane în 1950 la 783 milioane în 1970 și la 820 milioane în 1980.

Fără a apela și la alte date statistice, se poate conchide că, deși deceniile dezvoltării au marcat pretutindeni progrese, totuși decalajele, inegalitățile educaționale și economice s-au mărit. Cauzele și factorii care au condus la aceste rezultate, pe lîngă particularitățile specifice fiecărei țări, sînt dominate în primul rînd de cele comune, cu natură general-valabilă, foarte importante pentru înțelegerea direcțiilor de acțiune la scară națională și internațională. Este vorba aici de faptul că cele mai multe dintre țările în curs de dezvoltare nu dispun de resursele necesare promovării adecvate a învățămîntului, că ele înregistrează ritmuri considerabil mai înalte de creștere a populației, că ajutorul financiar internațional este departe de a satisface necesitățile dezvoltării lor economice și educaționale, iar cooperarea internațională în materie de educație nu s-a desfășurat în mod satisfăcător, că resursele proprii și ajutorul din afară nu sînt utilizate corespunzător, în fine — că sistemele educaționale aplicate n-au fost corelate judicios cu tipurile de dezvoltare economică, că ele nu concordă deseori cu tradițiile istorice, cu structurile economice și sociale autohtone, cu cerințele realmente vitale din fiecare țară.

Promovarea unui tip deschis de dezvoltare economică

DEȘI constituie o premisă indispensabilă a creșterii economice, formarea și asigurarea cadrelor naționale calificate nu

pot fi abordate și soluționate în sine, fără precizarea prealabilă a ansamblului social-economic pe care trebuie să-l servească. De aceea lichidarea decalajelor educaționale și economice presupune, înainte de toate, o bună alegere — de către fiecare țară — a tipului de dezvoltare, în general, și de structură a economiei naționale, în special.

Copierea și transpunerea mecanică a unui tip de dezvoltare social-economică — din orice context ar proveni — nu poate asigura nici eficiența scontată a efortului educațional și nici lichidarea decalajelor economice. Cvasi-eșecul primelor două decenii de promovare a dezvoltării în țările rămase în urmă se datorește faptului că modelul occidental de industrializare a fost aplicat fără considerarea corespunzătoare a **varietății** condițiilor concrete din fiecare țară.

Orice tip de dezvoltare care respinge într-un sens sau altul posibilitățile de alegere, care nu ia în seamă varietatea condițiilor și priorităților ce pot să rezulte din realitățile concrete, poate fi considerat închis; tipul bazat pe agricultură este și el unilateral, închis în raport cu diversitatea condițiilor fiecărei țări. Numai un tip deschis, care oferă întreaga paletă de combinații industrie-agricultură, poate să satisfacă varietatea mai mică sau mai mare a resurselor și altor condiții concrete din fiecare țară. În al doilea rând, în cadrul unui tip deschis resursele disponibile pot fi folosite rațional întrucât alegerea obiectivelor economice se face treptat, în raport cu și pe baza unei strategii generale, de lungă perspectivă, a dezvoltării economice. În al treilea rând, tipul deschis al dezvoltării economice are și calitatea că permite alegeri variate, în funcție de orientarea politico-ideologică din fiecare țară. În sfârșit, prin toate cele arătate, tipul deschis oferă singura posibilitate de combatere — încă din faza proiectării dezvoltării economice — a oricărei diviziuni inechitabile a muncii, a frustrării și alienării. Dimensiunile, structura și prioritățile concrete, pe care le poate avea un tip deschis pentru o țară sau alta, constituie dreptul inalienabil, într-o competență exclusivă a fiecărui popor.²⁾

Nerespectarea cerinței de corelare a sistemului educațional cu tipul dezvoltării economice stă la originea unor consecințe care apasă greu în bilanțul general al eforturilor și rezultatelor țărilor în curs de dezvoltare, cum ar fi: a) apariția și creșterea șomajului, în general, și a celui al cadrelor calificate, în special; b) o parte însemnată a cadrelor medii și superioare ocupă locuri de muncă inferioare pregătirii sau care cer altă specializare; c) altă parte a cadrelor calificate, îndeosebi cu studii superioare, emigrează în străinătate, cel mai adesea în țări dezvoltate; d) insuficiența corelării a pregătirii cadrelor calificate cu locurile de muncă (atât sub aspectul numărului, cât și al structurii) stă nu numai la originea șomajului, a migrației și substituției cadrelor, dar și la creșterea abandonurilor școlare pe toate treptele de învățământ; e) în fine, nu rare au început să fie situațiile în care pentru alte locuri de muncă nu se pot recruta cadre cu calificarea necesară. Toate aceste forme de subutilizare și de pierdere efectivă de potențial de cadre calificate, datorită slabei corelării a învățământului cu dezvoltarea economică, reprezintă nu o frână oarecare în calea dezvoltării, a progresului economic și social, ci surse de adâncire a decalajelor educaționale și economice, de agravare a problemelor sociale.

Corelarea cât mai riguroasă a dezvoltării învățământului, a obiectivelor acestuia cu tipul de dezvoltare economică ales nu numai că este menită să preîntâmpine asemenea consecințe, dar și să asigure o eficiență înaltă întregului efort de dezvoltare social-economică. Experiența practică arată că realizarea unei legături strânse între sistemul educațional și tipul de dezvoltare economică necesită ca **educația și formarea profesională să se întemeieze pe principii pătrunse de cel mai larg democrațism**, cum sînt: asigurarea egalității de acces și de șanse, pregătirea omului pentru viața activă, așezarea școlii la baza educației și pregătirii cadrelor, formarea profesională de profil larg, legarea educației și pregătirii cu munca practică, integrarea învățământului cu cercetarea și producția, împletirea educației și pregătirii școlare cu variate forme nonșcolare, promovarea educației permanente, reîmprospătarea cunoștințelor, reciclarea profesională.

Avînd un caracter de maximă generalitate, aceste principii ale educației și pregătirii profesionale pot fi particularizate în orice context concret în raport cu euceririle științei, cu tradițiile istorice, cu experiența pe plan mondial, cu obiectivele dezvoltării social-economice.

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 11, București, Editura politică, 1975, p. 630—631.

²⁾ Vezi I.V. Totu, Politica Partidului Comunist Român de industrializare socialistă a țării, București, Editura Academiei R.S. România, 1978.

³⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 17, București, Editura politică, 1979, p. 387—388.

În aplicarea principiilor menționate în procesul de corelare a dezvoltării învățământului, a formării și utilizării eficiente a cadrelor calificate cu obiectivele economice este necesar ca factorii de răspundere din țările în curs de dezvoltare să asigure alegerea acelor tehnici de producție care să permită atât ocuparea deplină a cadrelor, cât și ridicarea înestrării tehnice, creșterea productivității, a gradului de folosire a forței de muncă; stabilirea necesarului numeric și structural de cadre calificate în strînsă legătură cu numărul și structura locurilor de muncă; evitarea dispersării resurselor destinate învățământului pe un număr prea mare de obiective, fără o selectare și bună stabilire a priorităților educaționale cerute de prioritățile dezvoltării economice; sprijinirea materială (grădinițe, burse ș.a.) a copiilor din mediile sărace, în vederea asigurării accesului lor la învățământ; accentuarea, pe măsura creării de resurse suplimentare, a pregătirii de profil mai larg a cadrelor calificate, aceasta satisfăcînd mai bine atât cerințele economiei, cât și cele personale, ale oamenilor; imbinarea formelor de pregătire a cadrelor calificate (muncitori, cadre medii și superioare) de așa manieră, încît să se ajungă atât la formarea rapidă a cadrelor, cât și la realizarea ei în condițiile unor costuri cât mai mici.

Intensificarea ajutorului și cooperării internaționale pentru dezvoltarea educației

FĂRĂ a fi neglijabil, ajutorul internațional bi- și multilateral a înregistrat în ultimii ani o vizibilă tendință de scădere. Tocmai de aceea, una dintre problemele principale de care depinde lichidarea decalajelor educaționale și economice o reprezintă **intensificarea ajutorului internațional** în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. O altă cerință majoră este cea a eliminării din sfera ajutorului și cooperării internaționale a oricăror forme de adunare economică sau politică: reducerea și chiar lichidarea dobînzilor pentru ajutoarele cu caracter educațional, atribuirea acestora cu prioritate celor mai sărace țări, despăgubirea țărilor slab dezvoltate pentru cazurile în care forța de muncă cu pregătire medie și superioară emigrează în străinătate.

Pentru ca educația să devină chiar primul domeniu de aplicare practică a noii ordini economice internaționale, este necesar să se realizeze intensificarea sprijinului și cooperării internaționale, în primul rînd, între țările în curs de dezvoltare. Acest lucru este pe deplin posibil dacă ținem seama că o serie de țări, printre care și România, au acumulat în decursul anilor o bogată experiență în domeniul formării cadrelor calificate, al dezvoltării învățământului, al corelării acestuia cu programul social-economic național.

În acest context se înscrie și actuala reuniune de la București a „Grupului celor 77”, care a examinat stadiul actual al cooperării între țările în curs de dezvoltare în domeniul pregătirii cadrelor pentru industrie, fiind recomandate o serie de măsuri de extindere și diversificare a acestei conlucrări. În cursul dezbaterilor au fost relevate, între altele, preocuparea României pentru amplificarea cooperării în domeniul menționat, interesul față de posibilitatea creării — în țara noastră — a unui centru pentru formarea și perfecționarea de cadre specializate pe tipuri de pregătire sau pe sectoare industriale, centru care să beneficieze și de sprijinul material al O.N.U.D.I., UNESCO, O.I.M. etc.

Experiența României s-a materializat puternic și pînă acum inclusiv în domeniul colaborării internaționale pe linia formării cadrelor calificate. Referindu-se la acest aspect, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată: „Știm, din propria experiență, că lichidarea subdezvoltării necesită eforturi mari din partea fiecărui stat. Știm, totodată, că lichidarea subdezvoltării și făurirea unei economii proprii necesită o activitate susținută în direcția înlăturării inapoierei culturale, a analfabetismului, ridicarea nivelului de cultură al poporului și formarea cadrelor pentru toate domeniile de activitate. Pînă la urmă, rolul hotărîtor în făurirea unei economii proprii, în dezvoltarea și progresul fiecărei națiuni îl au oamenii, cadrele de toate specialitățile. Tocmai de aceea, România face totul pentru a contribui, în limita posibilităților sale, la formarea cadrelor pentru țările în curs de dezvoltare.”³⁾ Contribuția mereu crescîndă adusă de România — pe măsura dezvoltării ei economice — la formarea cadrelor necesare, în primul rînd, țărilor în curs de dezvoltare se reflectă deosebit de sugestiv în faptul că în anul universitar 1980—1981 în țara noastră studiau circa 16 000 de tineri străini, adică de 9 ori mai mult decît cu 10 ani în urmă.

dr. Gheorghe RĂBOACA
Institutul de economie socialistă

Pe marginea recentei reuniuni a F.M.I.

Cresterea capacității de finanțare a organismelor internaționale — cerință a atenuării dificultăților din economia mondială

F.M.I. mai dispune de mijloace financiare sub forma alocărilor (emisiunilor) de drepturi speciale de tragere (D.S.T.). Este cunoscută istoria acestui instrument monetar sui generis, emis de F.M.I. cu începere din 1970 și destinat să acopere o parte din nevoile globale de lichiditate internațională. Emisiunile de D.S.T. sînt aprobate de conducerea F.M.I. și au loc în cadrul așa-numitelor „perioade de bază”. În prima perioadă de bază (1970—1972) au fost emise 9,3 miliarde D.S.T. (echivalente în acea vreme cu dolarul), în a doua perioadă de bază (1973—1977) nu s-au făcut noi emisiuni, în a treia perioadă (1978—1981) s-au emis 12 miliarde D.S.T., iar pentru a patra perioadă, care a început la 1 ianuarie 1982, directorul executiv al F.M.I., întrebând, nu a fost în măsură să facă vreo comunicare, „deoarece nu a avut suficient sprijin”, cu alte cuvinte, nu a găsit în rândurile țărilor membre suportul necesar pentru începerea unei noi emisiuni.

După cum se vede, și la acest capitol există probleme cărora F.M.I. nu le poate face încă față și care frînează posibilitatea realizării unui raport cît de cît satisfăcător între fondurile disponibile și nevoile justificate de credite ale țărilor membre.

Trebuie precizat că lipsa suportului necesar, la care s-a referit la Helsinki directorul executiv al F.M.I., este de fapt o lipsă de suport din partea unor mari puteri financiare occidentale și îndeosebi a S.U.A. Acestea au monede naționale care sînt utilizate în mod curent la plăți internaționale, operații din care țările emitente trag profit. Ca urmare, țările respective nu au interesul ca D.S.T., un fel de monedă internațională, să fie emis într-o cantitate mai mare și să devină principalul activ de rezervă al sistemului monetar internațional. Un D.S.T. stabil, emis cu simț de răspundere de F.M.I., ar umbri îndeosebi poziția internațională a dolarului.

Acum cîțva timp, S.U.A. au dus o luptă epocală pentru „demonetizarea” aurului, deoarece aurul concurează dolarul în relațiile internaționale — și au reușit. Nu este de crezut că în actualele împrejurări americanii se vor înclina de data aceasta în fața unui instrument mult mai puțin afirmat și cu o tradiție înfinit mai slabă, lăsînd D.S.T. să devină un concurent al dolarului și al oricărei alte monede naționale cu funcții internaționale.

Din cele arătate rezultă că ideea alocării de D.S.T. în cea de a patra perioadă de bază nu a avut suficient sprijin din partea unor mari puteri financiare occidentale. În ce privește țările în curs de dezvoltare, ele au sprijinit și sprijină în continuare reluarea alocărilor de D.S.T. La Helsinki, Grupul celor 24 și-a manifestat regretul pentru întreruperea emisiunilor de D.S.T., acestea „putînd contribui semnificativ la redresarea economiei mondiale și la diversificarea rezervelor deținute de țările membre”. Grupul celor 24 a propus o alocare anuală de 12 miliarde D.S.T. Aceasta, s-a arătat în comunicatul grupului, n-ar constitui o sursă de inflație, deoarece nu s-ar face altceva decît să se restabilească ponderea pe care D.S.T. o aveau în 1972 în structura rezervelor internaționale.

Grupul celor 24 a reiterat și cererea de a se stabili o le-

Disponibilități de D.S.T. ale țărilor la F.M.I.
(mil. D.S.T.)

	1976	1977	1978	1979	1980	1981
Total	8 655	8 133	8 110	12 479	11 809	16 410
din care :						
— țările industriale	7 206	6 670	6 392	9 323	8 889	11 932
— țările în curs de dezvoltare exportatoare de petrol	327	375	480	1 033	1 218	1 768

gătură directă între emisiunile de D.S.T. și finanțarea dezvoltării. Este o veche idee, această legătură care ar permite țărilor în curs de dezvoltare să beneficieze de o proporție mai

mare din emisiunile de D.S.T. decît cea care rezultă prin aplicarea principiului actual al repartiției proporțional cu cota de participare la F.M.I. a fiecărei țări membre și care asigură țărilor dezvoltate partea leului (vezi tabelul).

Nici această legătură nu a putut primi acordul marilor puteri financiare capitaliste.

Marile greutăți puse în calea sporirii disponibilităților de capital ale F.M.I. tocmai într-o perioadă în care se așteaptă de la acest organism un aport mai mare la soluționarea dezechilibrelor financiare provocate de criză, au fost însoțite de unele aprecieri cel puțin curioase cu privire la rolul Fondului în contextul relațiilor financiare internaționale.

Raționamentul cerurilor interesate care au pus în circulație aceste aprecieri pare să fie următorul: dacă nu vrem ca F.M.I. să ia proporții, să blocăm creșterea resurselor acestui organism și în același timp să facem mai dificil accesul țărilor la aceste resurse. Procedînd astfel nimeni nu va sesiza că resursele sînt insuficiente și că rolul F.M.I. este diminuat, din moment ce tot mai puțini vor fi aceia care să aspire la sprijinul financiar al Fondului.

Una din sugestiile făcute în acest sens are următorul conținut: F.M.I. să devină un organism de finanțare la care să se apeleze în ultimă instanță, după ce vor fi fost epuizate toate celelalte posibilități de finanțare. Acest concept, care vede în F.M.I. o sursă de apel în ultimă instanță are ca scop să forțeze țările, îndeosebi pe cele în curs de dezvoltare, să apeleze cu precădere la piețele de capital particular și numai după aceea la resursele F.M.I.

O altă sugestie de același gen și cu același țel este aceea ca F.M.I. să înăsprească în așa măsură condițiile de creditare, încît să ajungă la o echilibrare în jos a cererii și ofertei de capital.

Cu asemenea soluții, este cert că omenirea nu se va îndrepta spre un făgăș mai bun.

În ce privește Grupul Băncii Mondiale (constituit din Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Asociația Internațională pentru Dezvoltare și Corporația Financiară Internațională), actuala situație financiară și problematica ei nu sînt mult diferite de acelea ale Fondului Monetar Internațional.

Cazul cel mai expresiv în această privință este acela al Asociației Internaționale pentru Dezvoltare. Creată în 1960 în scopul acordării de asistență financiară țărilor celor mai puțin dezvoltate, A.I.D. își procură fondurile îndeosebi prin așa-numitele reconstituiri, adică prin subvenții acordate de țările dezvoltate.

La 26 martie 1980, A.I.D. a fost autorizată să accepte a 6-a reconstituire a fondurilor sale, în sumă de 12 miliarde dolari. Între autorizare și reconstituirea efectivă este însă o cale atît de lungă încît scopul pentru care a fost creată această asociație nu poate fi îndeplinit decît într-o măsură fragmentară. Dealtfel, A.I.D. se află încă de la înființare într-o permanentă criză de fonduri.

Din întregul tablou al situației organismelor financiare internaționale, schițat la Helsinki, se degajă concluzia că ne aflăm în fața unei carențe financiare, cu toate eforturile întreprinse de organisme pentru a corespunde cît mai bine rolului trasat lor de comunitatea internațională. De fapt, este o carență a spiritului de cooperare internațională, a celui spirit care a stat cu zeci de ani în urmă la baza înființării unor instituții unice în lume ca proporții și semnificații.

România, membră încă din 1972 a F.M.I. și Băncii Mondiale, militează consecvent pentru acele transformări fundamentale în organizarea relațiilor valutare-financiare internaționale care să corespundă intereselor tuturor popoarelor, în primul rînd ale celor în curs de dezvoltare. Asigurarea unui flux continuu de fonduri adaptat întotdeauna, ca volum și condiționalitate, nevoilor rezonabile ale dezvoltării, face obligatoriu parte din complexul acestor transformări.

dr. Costin C. KIRIȚESCU

*) Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 21 din 28 mai a.c. al revistei noastre.

Rolul sectorului de stat

SPECIALIȘTII Centrului european pentru întreprinderile de stat au întreprins anul trecut o încercare de a ilustra comparativ gradul de dezvoltare atins și rolul jucat de către sectorul de stat în economia țărilor membre ale Pieței comune vest-europene. Din prelucrarea datelor existente pe anul 1979 a rezultat (vezi tabelul) că acest

Pondere sectorului de stat %

Tara	in popu- lația activă	in produc- ția netă convențională	in volu- mul glo- bal al inves- țițiilor	numărul între- prinderilor aparținând sectorului de stat
Italia*	25,4	24,7**	47,1	179
Franța	10,5	14,0	30,5	129
R.F.G.	10,5	12,0	12,7	214
Belgia	10,0	...	12,0	34
Irlanda	9,0	...	12,0	29
Grecia	8,6	8,1**	11,4	81
Anglia	8,1	11,1**	20,0	55
Olanda	5,8	...	11,0	17
Luxemburg	4,5	...	6,0	4
Danemarca	3,5

* Anul 1978. ** In produsul intern brut
Sursa : „30 jours d'Europe”, nr. 279/1981.

sector a căpătat cea mai mare dezvoltare în Italia, unde îi reveneau 92,5% din personalul ocupat în sectorul energetic, 45,2% în industria extractivă; 75,7% în sistemul transporturilor și 99,7% în cel al comunicațiilor, 13,1% în industria prelucrătoare și 6,4% în rețeaua comercială, el avind o pondere însemnată și în sectorul financiar.

În ceea ce privește situația sectorului de stat din economia Franței, aceasta s-a schimbat considerabil față de 1979 în urma recentelor măsuri de naționalizare adoptate de guvern; în prezent statul francez controlează aproape în întregime sectorul bancar, 85% din industria aeronautică, 80% din siderurgie, 74% din industria armamentului, 62% din metalurgia neferoasă, 48% din industria chimică de bază, 42% din cea de articole electronice și electrocasnice, 35% din industria sticlei ș.a.

În R.F.G. întreprinderile sectorului de stat furnizau (în 1979) jumătate din producția națională de aluminiu, 40% din cea de oțel și de automobile, 20% din tonajul navelor lansate etc., ele efectuând, de asemenea, 50% din volumul operațiunilor pe piața creditelor și 27% din cele de asigurări.

Totuși, relevă autorii studiului, rolul sectorului de stat din țările membre ale C.E.E. este supus unor fluctuații periodice în funcție, între altele, de evoluția conjuncturii.

Se apreciază în acest context ca remarcabilă experiența Japoniei, țară în care, începând din 1972, au loc an de an simpozioane pe probleme ale prognozării tehnico-științifice, ceea ce contribuie la extinderea sa pe scara economiei naționale. Pe baza anchetelor efectuate cu acest prilej pe lângă întreprinderile care elaborează politici proprii de dezvoltare tehnico-științifică, din cinci în cinci ani se întocmesc studii de sinteză, sub formă de histograme, ceea ce permite urmărirea evoluției în domeniul respectiv. S-a constatat, de pildă, că între anii 1974 și 1979 ponderea întreprinderilor care elaborează prognoze tehnico-științifice a crescut de la 55% la 67% din totalul firmelor industriale, ponderea celor care dispun de prognozele legate de insuficiența forței de muncă — de la 30% la 34%. sporind, de asemenea, numărul firmelor care prognozează evoluția necesarului de fonduri alocate pentru cercetare și dezvoltare.

Un subprodus al recesiunii — munca ilegală

RECESIUNEA economică prelungită din țările capitaliste dezvoltate a determinat proliferarea unui fenomen social mai puțin cunoscut și cercetat, cum este extinderea formelor ilegale de muncă — relevă publicația franceză **Droit social**. Această categorie de activități include prestarea de munci sau desfacerea de mărfuri fără forme legale, efectuarea de schimburi în natură (inclusiv prin crearea unor cooperative specializate), primirea de bacșiș sau mită (în loc de salariu) pentru serviciile făcute, practicarea de activități nedeclarate la domiciliu, de acțiuni speculative sau cu alt caracter ilicit — toate avind drept caracteristică comună evaziunea fiscală. Printre cauzele citate ale sporirii dimensiunilor muncii prestare în condiții ilegale se numără: nivelul ridicat al șomajului și discordanțele dintre cerere și ofertă pe piața muncii, segmentarea acestei piețe, evoluția tehnologiilor și sistemele preferențiale la angajare. Necesitatea completării veniturilor familiei, deficiențele în sistemul social de organizare a muncii și în funcționarea aparatului juridic etc.

După aprecierea unor specialiști, lucrătorii care prestează munci în condiții ilegale ar reprezenta — în țările membre ale O.C.D.E. — între 3 și 5 la sută din efectivul total al forței de muncă. Dacă în R.F.G., Japonia sau Franța asemenea activități sînt mai puțin răspândite, în schimb în Italia fenomenul a căpătat ample proporții, cuprinzînd — după unele date — circa 6 milioane de oameni (respectiv aproximativ o treime din populația activă, oficial ocupată), iar ponderea activităților menționate este evaluată la 20—25 la sută din produsul intern brut. Se consideră totuși că — dacă asemenea practici creează unele avantaje temporare pentru economia italiană pe planul competitivității internaționale — într-o perspectivă mai îndepărtată ele nu pot să nu afecteze eficiența sa economică.

U. R. S. S.: restructurări în balanța energetică

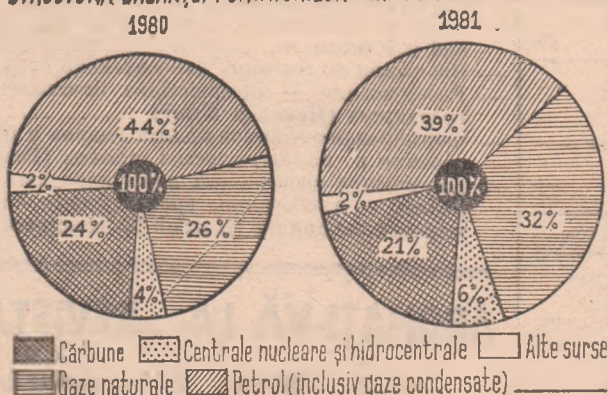
ÎN cursul actualului cincinal în Uniunea Sovietică se acordă o atenție susținută dezvoltării și consolidării bazei energetice a economiei naționale; investițiile prevăzute în acest scop — de circa 132 miliarde ruble, respectiv cu aproximativ 50% mai mult decît în cincinalul precedent — sînt menite să sporească cu 15% volumul resurselor disponibile de combustibili și energie (la 2,3 miliarde t.c.c., în 1985). Cea mai dinamică creștere cunoaște producția de energie electrică în centrale nucleare (de trei ori), producția de țitei urmînd să ajungă la 630 mil. tone, cea de gaze naturale — la 630 mlrd. mc, iar cea de cărbune la 775 mil. tone.

Ca urmare, după cum se poate urmări în graficul alăturat, se vor produce modificări în structura balanței energ-

tice a țării, concretizate în scăderea ponderii petrolului și a cărbunelui (în deosebi din cauza nerentabilității transportului acestuia din urmă la distanțe mari) și în creșterea ponderii gazelor naturale și a energiei electrice produse în hidrocentrale și în centrale nucleare.

Un rol important în acoperirea necesarului de combustibili și energie al

STRUCTURA BALANȚEI PURTĂTORILOR PRIMARI DE ENERGIE

economiei naționale revine măsurilor de economisire a resurselor respective, pe această cale prevăzîndu-se să se obțină în 1985 echivalentul a peste 200 mil t.c.c., față de 125 mil. t.c.c. în 1980.

Actualitatea prognozelor tehnico-științifice

DUPĂ cum se relevă în presa occidentală, în ultimii ani în S.U.A., Japonia și țările vest-europene a sporit

sensibil volumul cercetărilor urmărind telurile și sarcinile politicii tehnico-științifice pe plan național, prognozarea evoluției acesteia. Se apreciază că devine tot mai actuală intensificarea preocupării conducerilor diferitelor firme și întreprinderi față de strategia tehnică a viitorului, un rol tot mai important căpătînd aici, între altele, dezvoltarea infrastructurii industriale.

Revista ECONOMICA

Editață de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 22 din 4 iunie 1982

- Contribuție creatoare, de înaltă valoare științifică, la îmbogățirea teoriei și practicii construcției socialiste (Nicoară Ionescu) 1
- Cercetarea științifică — aport sporit la dezvoltarea economico-socială a țării (Nicolae Ionescu) 4
- Știință, pace, progres (George Ciucu) 6

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Valorificarea superioară a cărbunelui inferior (M. Nistor) 7
- Fundamentarea științifică a normelor și reducerea consumurilor materiale (Mihai Chirilă) 9
- Energia animală în sistemul energetic al agriculturii românești (II) (O. Parpală) 11
- Dezbateri „R. E.” Dimensionarea judicioasă a necesarului de mijloace circulante (II) 13
- Promovarea exportului tehnicii de vîrf (I) (Matei Constantin) 15

TEORII • IDEI

- Profunde schimbări calitative în domeniul relațiilor socialiste de producție. Dezvoltarea proprietății socialiste, a autoconducerii muncitorești (I.V. Totu) 17
- Evoluții în opiniile despre mediu (Maria D. Popescu) 19
- Școli • curente • economiști. Radicalismul în gândirea economică contemporană (II) (Ivanciu Nicolae-Văleanu) 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Capitalismul monopolist de stat și formele lui (Gheorghe Dițu) 23

ECONOMIE MONDIALĂ

- Dezarmarea — premisă a securității și dezvoltării tuturor statelor (Nicolae Micu) 25
- Tendințe — conjuncturi R.P. Polonă: specializarea producției de export (Virgil Diaconescu) 27
- Formarea cadrelor naționale și dezvoltarea științei și învățămîntului în țările în curs de dezvoltare (Gheorghe Răboacă) 28
- Pe marginea recentei reuniuni a F.M.I. Creșterea capacității de finanțare a organismelor internaționale — cerința atenuării dificultăților din economia mondială (Costin C. Kirițescu) 30
- Mondorama 31

ÎN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI: Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

- Creative contribution, of a high scientific value for the enrichment of theory and practice of the socialist construction (Nicoară Ionescu) 1
- Scientific research — increased contribution to the economic and social development of the country (Nicolae Ionescu) 4
- Science, peace, progress (George Ciucu) 6
- Animal energy in the energy system of the Romanian agriculture (II) (O. Parpală) 11
- Deep qualitative changes in the socialist production relations. The development of the socialist property, of the workers' self-management (I.V. Totu) 17
- Evolutions in the opinions on environment (Maria D. Popescu) 19
- Disarmament — a premise of the security and development of all states (Nicolae Micu) 25
- National specialists training and development of science and education in developing countries (Gheorghe Răboacă) 28
- On the recent I.M.F. session. Increased financing capacity of the international organisms — a requirement for the alleviation of the difficulties in the world economy (Costin C. Kirițescu) 30

DANS LE NUMERO

- Contribution créatrice, de grande valeur scientifique à l'enrichissement de la théorie et de la pratique de la construction socialiste (Nicoară Ionescu) 1
- La recherche scientifique — apport accru au développement économique et social du pays (Nicolae Ionescu) 4
- Science, paix, progrès (George Ciucu) 6
- L'énergie animale dans le système énergétique de l'agriculture roumaine (II) (O. Parpală) 11
- Profonds changements qualitatifs dans le domaine des relations socialistes de production. Le développement de la propriété socialiste, de l'auto-direction ouvrière (I.V. Totu) 17
- Evolutions dans la pensée sur l'environnement (Maria D. Popescu) 19
- Le désarmement — prémisses de la sécurité et du développement de tous les Etats (Nicolae Micu) 25
- La formation de cadres nationaux et le développement de la science et de l'enseignement dans les pays en voie de développement (Gheorghe Răboacă) 28
- L'accroissement de la capacité de financement des organismes internationaux — condition pour atténuer les difficultés de l'économie mondiale (Costin C. Kirițescu) 30

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Творческий вклад, высокой научной ценности, в обогащение теории и практики социалистического строительства (Никоарэ Ионеску) 1
- Научное исследование — успешный вклад в социально-экономическое развитие страны (Николае Ионеску) 4
- Наука, мир, прогресс (Джордже Чуку) 6
- Животная энергия в энергетической системе сельского хозяйства Румынии (II) (О. Парпалэ) 11
- Глубокие качественные преобразования в области социалистических производственных отношений. Развитие социалистической собственности, рабочего самоуправления (И. В. Тоту) 17
- Эволюции во мнениях относительно среды (Мария Д. Попеску) 19
- Разоружение — предпосылка безопасности и развития всех государств (Николае Микэ) 25
- Формирование национальных кадров и развитие науки и образования в развивающихся странах (Георге Рэбоака) 28
- Увеличение способности международных организаций финансировать — требование, преследующее смягчение трудностей в мировой экономике (Костин К. Киритеску) 30

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

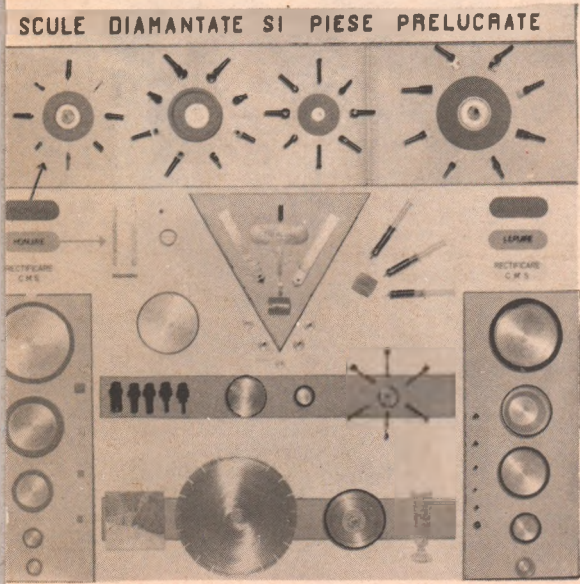
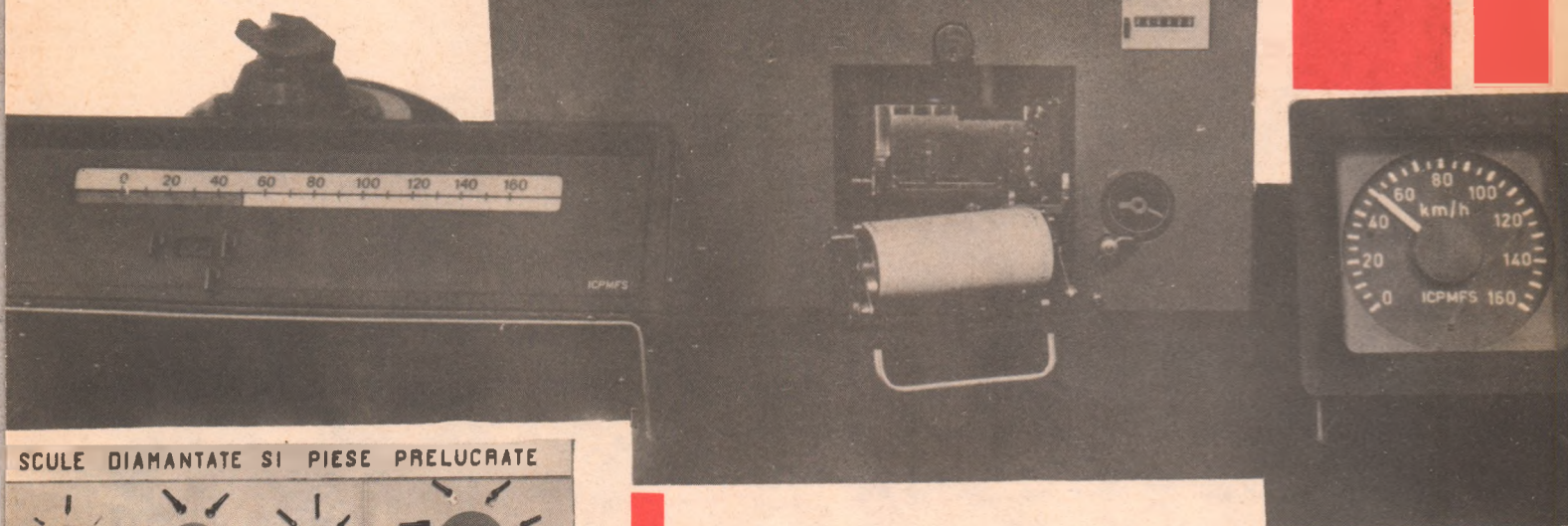
Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentului săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonați-vă din timp și pe termene cit mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, — cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă P.O. BOX 136-137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

CIMF

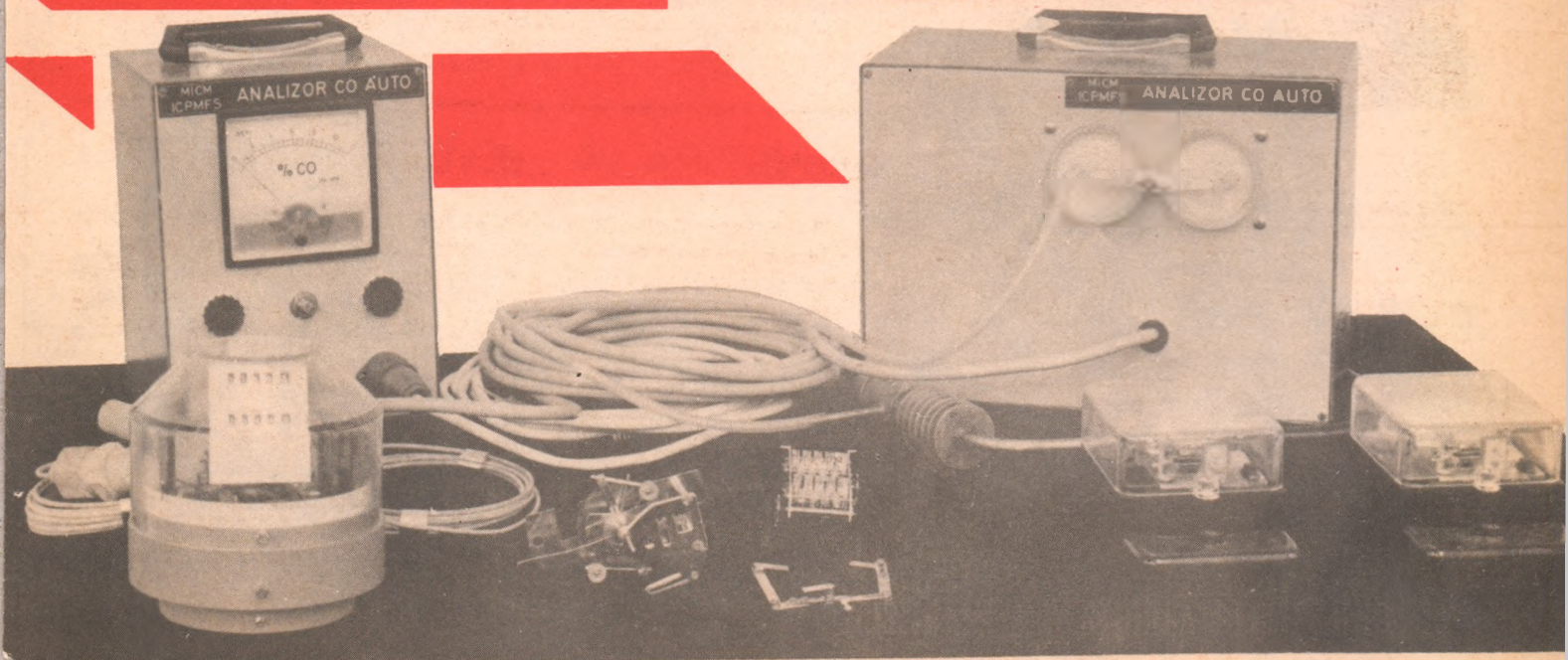
INSTALATIE PT MASURAT
VITEZA LA LOCOMOTIVA
MODEL EXPERIMENTAL

**CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MECANICĂ
FINĂ C.I.M.F,**
str. Popa Șapcă nr. 9-11, sector 2, București

produce și livrează prin întreprinderile sale :

- Instalație pentru măsurat viteza la locomotive
- Integrator pentru contorul termomecanic de căldură
- Analizor CO auto
- Ceas programator pentru automatizare

ȚESĂTURI DECORATIVE

din fire groase

de in și cînepă

In magazinele Unirea, Victoria, Bucur-Obor și București au fost puse în vânzare țesăturile decorative TEXTINA și OINA, cu aspect plăcut și rezistență ridicată la uzură, ce pot fi utilizate la tapetarea pereților sau la confecționarea draperiilor, tapițeriilor, huselor pentru mașină.

Intr-o gamă bogată de modele și poziții coloristice, țesăturile decorative TEXTINA și OINA vă oferă posibilitatea să vă amănajați un interior modern, plăcut, cochet.